

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Srovnání výkonnosti penzijních fondů v České republice
a v zahraničí**

**Performance Comparison of Pension Funds in the Czech Republic
and abroad**

Hana URBÁNKOVÁ

Plzeň 2012

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Hana URBÁNKOVÁ**
Osobní číslo: **K10N0022K**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Srovnání výkonnosti penzijních fondů v České republice a v zahraničí**
Zadávací katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Analyzujte současný důchodový systém z hlediska mezigenerační solidarity, z hlediska solidarity bohatých s chudými a zásluhovosti.
2. Charakterizujte úlohu penzijních fondů v penzijním systému v ČR a ve vybraných západoevropských zemích (Velká Británie, Německo, Francie).
3. Legislativní pravidla pro činnost penzijních fondů v ČR a v zahraničí a jejich výkonnost.
4. Zjistěte příčiny nízké výkonnosti českých penzijních fondů v porovnání se zahraničními penzijními fondy.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **60 - 80 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- ČERNÁ, J. a kol. *Právo sociálního zabezpečení. 1. vyd. Dobrá voda u Pelhřimova: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-7366-057-1*
- KALIBOVÁ, K. *Úvod do demografie. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0222-9*
- KREBS, V. a kol. *Sociální politika. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-050-5*
- TOMEŠ, I. *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost. 1. vyd. Praha: Sociopress, 1996. ISBN 80-9022-600-0*
- TOMEŠ, I. a kol. *Sociální správa: úvod do teorie a praxe. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-483-0*

Vedoucí diplomové práce:

Doc. Ing. Jiří Beck, CSc.

Katedra ekonomie a kvantitativních metod

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **27. dubna 2012**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. listopadu 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Srovnání výkonnosti penzijních fondů v České republice a v zahraničí** vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni 24.04.2012 .....

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Doc. Ing. Jiřímu Beckovi CSc. za pomoc při vypracování diplomové práce, za jeho rady a cenné konzultace. Dále bych chtěla poděkovat Ing. Jiřímu Turkovi, zemskému řediteli České pojišťovny a.s. za podporu a konzultace. Mé poděkování patří i zaměstnancům Velvyslanectví České republiky v Berlíně a zaměstnancům Velvyslanectví Francouzské republiky v ČR za ochotu pomoci a stejně tak zaměstnancům Bundesministerium für Arbeit und Soziales.

OBSAH

ÚVOD	6
1 DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICE	9
1.1 Mezigenerační solidarita	23
1.2 Solidarita bohatých s chudými	24
1.3 Zásluhovost	26
2 ÚLOHA PENZIJNÍCH FONDŮ V PENZIJNÍM SYSTÉMU V ČESKÉ REPUBLICE A VE VYBRANÝCH ZÁPADOEVROPSKÝCH ZEMÍCH	35
2.1 Úloha penzijních fondů v České republice.....	35
2.2 Úloha penzijních fondů v Německu	37
2.3 Úloha penzijních fondů ve Francii	40
3 LEGISLATIVNÍ PRAVIDLA PRO ČINNOST PENZIJNÍCH FONDŮ V ČESKÉ REPUBLICI A VE VYBRANÉ ZÁPADOEVROPSKÉ ZEMI.....	44
3.1 Legislativní pravidla pro činnost penzijních fondů v České republice	44
3.2 Legislativní pravidla pro činnost penzijních fondů ve Francii.....	47
3.3 Srovnání penzijního připojištění v České republice a Francii.....	51
4 VÝKONNOST PENZIJNÍCH FONDŮ V ČESKÉ REPUBLICI A ZAHRANIČÍ	54
4.1 Výkonnost penzijních fondů v České republice.....	54
4.1.1 Srovnání výkonnosti českých penzijních fondů s výkonností indexu PX	60
4.2 Výkonnost penzijních fondů v Německu	67
4.3 Výkonnost penzijních fondů ve Francii	70
5 PŘÍČINY NÍZKÉ VÝKONNOSTI ČESKÝCH PENZIJNÍCH FONDŮ V POROVNÁNÍ SE ZAHRANIČNÍMI PENZIJNÍMI FONDY	73
6 ZÁVĚR.....	76
SEZNAM TABULEK.....	80
SEZNAM OBRÁZKŮ	81
SEZNAM ZKRATEK.....	82
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	83
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	85
SEZNAM PŘÍLOH	87
ABSTRAKT	8
ABSTRACT	8

ÚVOD

Autorka této diplomové práce již 14 let pracuje v oboru pojišťovnictví. V současnosti již sedmým rokem na pozici specialisty prodeje podnikovým klientům České pojišťovny a.s. Při své práci se autorka setkává hlavně s lidmi jak z vedení společností, tak se zaměstnanci na různých pracovních pozicích. Při své práci nabízí zaměstnanecké výhody ve formě příspěvků zaměstnavatelů na životní pojištění a penzijní připojištění svých zaměstnanců, které je zvýhodněno pro firmu i zaměstnance. Firma může na jednoho zaměstnance vyplatit až 24.000 Kč ročně v součtu na oba tyto produkty. Pro firmu je tato částka daňově uznatelným nákladem a oproti mzdě uspoří firma 34% odvody na sociální a zdravotní pojištění a zaměstnanec z této částky neodvádí 11% odvody na sociální a zdravotní pojištění a neodvádí ani daň z příjmu 15%. Z uvedeného vyplývá, že firmu tato forma benefitu pro zaměstnance stojí o 34% méně než mzda a přitom zaměstnanec na své soukromé smlouvě má více peněz, než kdyby tuto částku obdržel ve výplatě. Je pravdou, že jsou dána zákonem pravidla, které uvedená smlouva musí splňovat a to musí jít o spořicí produkt a trvání tohoto pojištění musí být nejméně do šedesáti let věku klienta. Druhá podmínka je pět let trvání. Přičemž obě podmínky musí být splněny současně. Dlouhodobost spoření je z velké části přijímána nelibě od zaměstnanců firem, a proto pojišťovny zavedly již před několika lety nové druhy životního pojištění, ze kterých je umožněno v průběhu pojištění částečně čerpat naspořené prostředky. Zájem o tyto produkty ze strany zaměstnanců se zvýšil, ale praxe autorky ukazuje lhostejnost lidí k vnímání zabezpečení sama sebe na penzi. V praxi se autorka často setkává s názory zaměstnanců, že o příspěvek na své důchodové spoření od zaměstnavatele ani nemají zájem z důvodu obavy, že se důchodového věku ani nedožijí. Velice často autorka slyší, že zaměstnanci raději chtějí přidat prostředky do výplaty a hned je moci spotřebovat a v neposlední řadě je mezi lidmi i obava, zda uvedená společnost nezkrachuje a zaměstnanec opravdu prostředky v důchodu bude mít k dispozici. V poslední době mají též zaměstnanci, ale i vedení firem obavy z důchodové reformy, jaké přinese změny. Praxe autorky tedy ukazuje, že míra odpovědnosti lidí za svůj finanční příjem v důchodovém věku je velice malá a je tedy třeba toto změnit. Lidé u nás v dřívějším režimu byli zvyklí, že pořád za ně někdo rozhodoval a hlavně odpovědnost za sebe sama nebyla na daném člověku, ale přenášela se na stát. Tento trend je v lidech hluboko zakořeněn a bude trvat dlouho, než se z podvědomí lidí vytratí. Cílem této diplomové práce je obrátit pozornost k tématu zabezpečení se sama sebe na důchodový věk. Apeluje na zodpovědnější přístup, aby se lidé začali více zajímat o tuto problematiku a nebyli lhostejní k vlastní budoucnosti i k ostatním. Cílem je osvěta k důchodové problematice. Toto téma se týká nás všech, všichni

jednou budeme staří a vyspělost společnosti se pozná podle toho, jak se chová ke svým potřebným.

Důvodem autorky, proč se ve své diplomové práci zabývá stavem důchodového systému, demografickým vývojem a základními charakteristikami budoucího demografického vývoje či mírou závislosti osob důchodového věku osob starších 65 let ku osobám v produktivním věku, je do jisté míry zneklidnit a přivést co nejvíce občanů České republiky k přemýšlení o svém důchodovém zabezpečení, že situace je opravdu alarmující a je třeba se zabezpečit na stáří. V těchto skutečnostech je viděn důvod, proč je tak velice důležitá důchodová reforma v České republice. Zamyslet se nad důvody, smyslem a důsledky dané důchodové reformy. Žádná reforma takzvaně z vrchu nic neřeší, je třeba přimět občany obrátit pozornost k zabezpečení sebe sama, aby tuto problematiku přijali do svého zorného úhlu a začali se chovat zodpovědně.

Cílem této diplomové práce je též provést analýzu současného důchodového systému z hlediska mezigenerační solidarity, z hlediska solidarity bohatých s chudými a zásluhovosti. Průběžný systém financování důchodů je mezigeneračně solidární, není ve velké míře zásluhový, ale je odolný vůči inflaci. V průběžném systému financování důchodů je též velká míra solidarity bohatých s chudými, která je dobře patrna v uvedených výších starobního důchodu dle mzdy pracovníka. Z těchto údajů je též patrna malá zásluhovost tohoto systému. Čím větší pobírá občan plat, tím větší je propad jeho příjmu v důchodovém věku. Tato nízká míra zásluhovosti vyvrcholila nálezem Ústavního soudu, který uznal protiústavním popírající princip zásluhovosti a musel být změněn zákon 155/1995 Sb. Tato diplomová práce se též zabývá zásluhovostí rodičů, kteří přivedli a vychovali dalšího budoucího přispěvatele do průběžného financování důchodů ku bezdětnému a bez zajímavosti není ani porovnání zásluhovosti rozvedených rodičů.

V zadání diplomové práce v zásadách pro vypracování je uveden úkol charakterizovat úlohu penzijních fondů v penzijním systému v České republice a ve vybraných západoevropských zemích, jako je Německo, Francie a Velká Británie. Dále představit legislativní pravidla pro činnost penzijních fondů v České republice a daných vybraných zemích a srovnat jejich výkonnost. Míra podrobnosti tohoto tématu se velmi rozrostla a po dohodě s vedoucím práce panem Doc. Ing. Beckem CSc. bylo upuštěno od údajů o Velké Británii. Takže v diplomové práci je charakterizována úloha penzijních fondů v penzijním systému České republiky, Německa a Francie, dále legislativní pravidla pro činnost penzijních fondů v České republice a ve Francii a pro tyto dvě země je provedeno srovnání penzijního připojištění. Výkonnost penzijních fondů je srovnána ve všech třech zemích a u České republiky

je též porovnání výkonnosti našich penzijních fondů s indexem PX 50. A to z důvodu, zda je výhodné pro občany vstupovat do nově vznikajících penzijních společností, které budou působit od 01.01.2013. Budou nabízet možnost výběru investiční strategie, ale již nebudou mít garanci minimálně 0% zhodnocení, jako mají současné penzijní fondy, a tak zde budou moci lidé i o své úspory přijít špatnou investicí. V této části o výkonnosti penzijních fondů je provedeno porovnání investičních strategií penzijních fondů České republiky a Německa.

V neposlední řadě se diplomová práce zaměří na zjištění příčin nízké výkonnosti českých penzijních fondů v porovnání se zahraničními penzijními fondy.

Při zpracování diplomové práce je využito interních materiálů Penzijního fondu České pojišťovny a.s., interních údajů odboru korporátních klientů České pojišťovny a.s, dále je čerpáno z uvedené literatury a většina informací je získána také z internetových zdrojů.

Diplomová práce je členěna na několik základních částí – úvod, teoretická část, praktická část a závěr.

Teoretická část se podrobněji věnuje analýze současného důchodového systému z hlediska mezigenerační solidarity, solidarity bohatých s chudými a z hlediska zásluhovosti. Je zde charakterizována úloha penzijních fondů v důchodovém systému v ČR a v zahraničí.

V praktické části jsou popsána legislativní pravidla činnosti penzijních fondů a srovnání jejich výkonností. Jak našich penzijních fondů, tak i našich se zahraničními penzijními fondy. Nalezneme zde příčiny nízké výkonnosti našich penzijních fondů v porovnání se zahraničními.

V závěrečné části této diplomové práce je shrnutí získaných poznatků.

1 DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICE

Důchodový systém v České republice je tvořen v současnosti dvěma pilíři. Tím prvním pilířem je základní povinné důchodové pojištění, které je dávkově definované (defined benefit, ve zkratce **DB**) a průběžně financované (Pay-As-You-Go, ve zkratce **PAYG**). Tento první pilíř je univerzální a zabezpečuje všechny ekonomicky aktivní obyvatele a jeho právní úprava je jednotná, tzn., že až na výjimky platí pro všechny jeho účastníky stejná pravidla. Pouze tzv. silové resorty, kterými jsou například vojáci z povolání, hasiči, policisté a celníci mají v oblasti administrativní a organizační určité odchylky. První pilíř odráží velkou mezigenerační i příjmovou solidaritu. Druhý pilíř důchodového systému v České republice je zcela dobrovolný a doplňkový, příspěvkově definovaný (defined contribution, ve zkratce **DC**) a jde o penzijní připojištění se státním příspěvkem. Součástí tohoto zcela dobrovolného pilíře je i životní pojištění. Podle členění Evropské unie je ale tento druhý pilíř, vlastně třetím pilířem, protože v České republice zatím neexistuje zaměstnanecké penzijní připojištění, které je v EU považováno za druhý pilíř. V České republice je dána zaměstnavatelům pouze možnost přispívat svému zaměstnanci až 24.000 Kč ročně v součtu na jeho soukromé penzijní připojištění a soukromé životní pojištění, což je vlastně součástí třetího pilíře důchodového systému. Druhý pilíř zaměstnaneckého penzijního připojištění, kde firmy zakládají pro své zaměstnance penzijní fondy, z pohledu EU zde v České republice zatím není zaveden. (Pramen: interní materiály Penzijního fondu České pojišťovny a.s.)

Obrázek 1 - Pilíře důchodového systému v EU

Zdroj: vlastní zpracování, 2011

Obrázek 2 - Pilíře důchodového systému v ČR

1. pilíř

povinné důchodové
pojištění

3. pilíř

dobrovolné penzijní
přípojištění se státním příspěvkem

Zdroj: vlastní zpracování, 2011

První pilíř důchodového systému PAYG, který je průběžně financován, není dlouhodobě finančně udržitelný z důvodu demografických změn, které nastávají v naší populaci. Dochází ke stárnutí populace. V posledních desítkách let dochází k hlubokému propadu porodnosti a zároveň se prodlužuje doba dožití. A tím přibývá lidí, kteří jsou v důchodu. Systém PAYG je založen na principu, že ekonomicky aktivní lidé současné generace financují důchody současným důchodcům. Tento poměr ekonomicky aktivních k počtu důchodců se v průběhu let snižuje. Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádí: „Aby náhradový poměr u budoucích důchodů odpovídal budoucímu vývoji mezd a inflace, není už nyní možné bez provedení systémových změn zajistit. Dnes připadá na jednoho důchodce 1,8 ekonomicky aktivních lidí - plátců sociálního pojištění. Pokud se systém neupraví, v roce 2050 to bude podle posledních analýz asi 1,2. Přitom schodek důchodového účtu v současnosti činí asi 30 miliard korun ročně. Státní systém důchodového zabezpečení proto není při nynějším nastavení dlouhodobě udržitelný. Je tedy **nezbytné hledat nové zdroje** nebo příjmy **na financování penzí budoucím generacím.**“¹ Dříve státní systém důchodového zabezpečení nevykazoval schodek důchodového účtu, ale do budoucna spíše ano.

Když by tento průběžný systém financování dospěl do bodu, kde by počet důchodců převýšil počet ekonomicky aktivních, tak by tento systém zkolaboval. Proto je víc než nutné co nejdříve začít se změnou financování tohoto pilíře.

¹ Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online] Praha: Ministerstvo Práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 14.12.2011, [cit. 14.12.2011] Dostupné z: <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/164>

Stárnutí populace je důsledek tří faktorů: 1) **prodlužující se očekávané délky života**, 2) **nízká míra plodnosti** a 3) **věkové struktury pracujících obyvatel**. Roste poměr ekonomicky neaktivních k ekonomicky aktivním obyvatelům. Prognóza demografického vývoje v České republice byla zpracována na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze (PřF UK).² Tato prognóza vychází jak z výsledků sčítání lidu, které proběhlo roku 2001, tak z údajů běžného pohybu obyvatel a je zpracována do roku 2065. Tato diplomová práce uvádí srovnání této demografické prognózy s demografickou prognózou Českého statistického úřadu (ČSÚ), která je však zpracována do roku 2050. Tyto prognózy byly zpracovány ve třech základních variantách, a to nízké, střední a vysoké, což je uvedeno v následujících tabulkách č. 1 a č. 2.

Tabulka 1 - Základní charakteristiky budoucího demografického vývoje – PřF UK

Rok	Plodnost (Úhrná plodnost)			Úmrtnost (naděje na dožití při narození)						Migrace (migrační saldo)		
	Nízká	Střední	Vysoká	Muži			Ženy			(v tis. osobách)		
Nízká				Střední	Vysoká	Nízká	Střední	Vysoká	Nízká	Střední	Vysoká	
2003	1,15	1,19	1,19	72,0	72,4	72,7	78,5	78,8	79,1	10,0	24,0	34,0
2005	1,15	1,23	1,24	72,4	72,8	73,4	78,8	79,2	79,7	9,2	22,8	31,4
2010	1,19	1,34	1,37	73,4	74,1	74,9	79,7	80,3	81,0	7,0	20,0	25,0
2020	1,32	1,51	1,58	75,4	76,5	77,6	81,3	82,4	83,4	10,0	24,9	34,1
2030	1,38	1,57	1,67	77,0	78,7	80,0	82,6	84,0	85,2	10,2	25,9	37,3
2040	1,43	1,61	1,74	78,4	80,4	81,8	83,6	85,4	86,7	10,2	25,7	39,7
2050	1,45	1,64	1,80	79,7	82,0	83,4	84,6	86,7	88,0	10,3	25,4	39,7
2065	1,49	1,68	1,87	81,3	84,0	85,7	85,8	88,3	88,8	9,9	23,9	39,7

Zdroj: B. Burcin a T. Kučera: Prognóza populačního vývoje České republiky na období 2003 – 2065

² B. Burcin a T. Kučera: Prognóza populačního vývoje České republiky na období 2003 – 2065.

Tabulka 2 - Základní charakteristiky budoucího demografického vývoje – ČSÚ

Rok	Plodnost (Úhrnná plodnost)			Úmrtnost (naděje na dožití při narození)						Migrace (migrační saldo) (v tis. osobách)		
				Muži			Ženy					
	Nízká	Střední	Vysoká	Nízká	Střední	Vysoká	Nízká	Střední	Vysoká	Nízká	Střední	Vysoká
2002	x	1,17	x	x	72,1	x	x	78,5	x	12,3	12,3	12,3
2005	1,19	1,23	1,28	72,3	72,4	72,4	78,8	78,8	78,9	10,0	25,0	40,0
2010	1,23	1,30	1,36	72,9	73,1	73,3	79,3	79,4	79,7	10,0	25,0	40,0
2020	1,31	1,45	1,55	74,2	74,5	75,1	80,3	80,7	81,2	10,0	25,0	40,0
2030	1,38	1,60	1,75	75,4	76,0	76,8	81,3	81,9	82,8	10,0	25,0	40,0
2040	1,40	1,61	1,76	76,6	77,5	78,6	82,3	83,2	84,4	10,0	25,0	40,0
2050	1,42	1,62	1,77	77,8	78,9	80,3	83,3	84,5	86,0	10,0	25,0	40,0

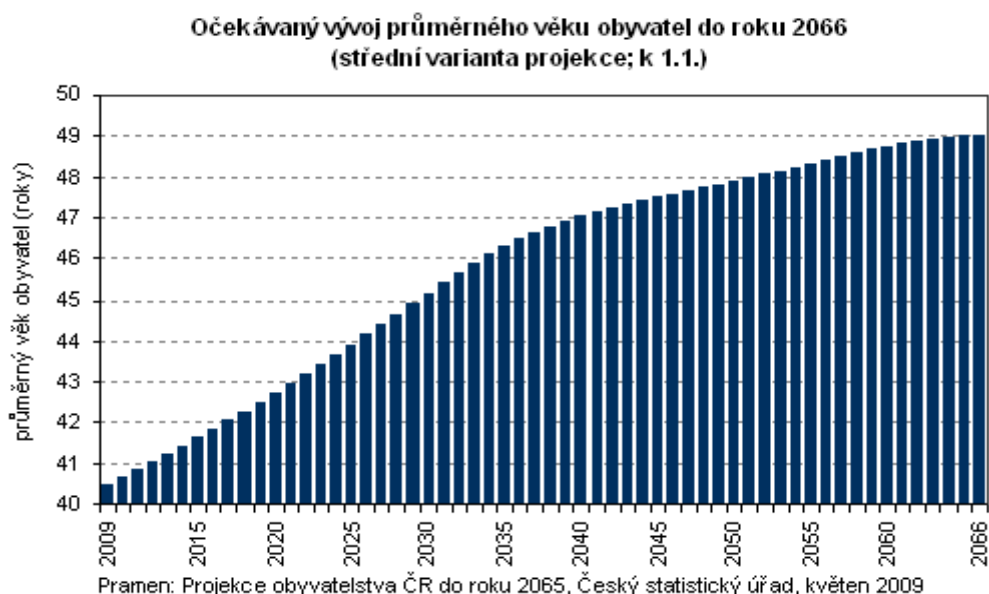
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty, 2012

Z tabulek č. 1 a č. 2 vyplývá, že základní předpoklady demografického vývoje v České republice se velmi podobají u obou institucí. Ukazatel plodnosti a ukazatel „naděje dožití se při narození“³ se liší jen málo. Ukazatel „naděje dožití se při narození“ u obou institucí odlišuje až v pozdějším horizontu a optimističtější je prognóza Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, kde je rok dožití se zhruba o 3 roky vyšší u mužů a o 2 roky vyšší u žen. V migračním saldu předpokládá Český statistický úřad v budoucnu konstantní rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými, což je patrné i z prognózy Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. V uvedených prognózách u ukazatele „naděje dožití se při narození“ je patrná zvyšující se tendence věku dožití. Prognóza Českého statistického úřadu ukazuje, že u narozených v roce 2020 je „naděje dožití se u mužů“ 74,5 roku a u žen 80,7 roku a u narozených v roce 2050 se tento věk zvyšuje na u mužů 78,9 roku a u žen 84,5 let. Plodnost žen je v prognóze Českého statistického úřadu v roce 2020 1,45 dítěte na ženu a v roce 2050 je to 1,62 dítěte na ženu. Na následujícím obrázku č. 3 je dobře patrná zvyšující se hodnota průměrného věku obyvatel v České republice. V roce 2066 se předpokládá průměrný věk obyvatel 49 let. Přičemž v současnosti je průměrný věk obyvatel necelých 41 let.⁴

³ **Naděje dožití (též střední délka života)** vyjadřuje počet roků, který v průměru ještě prožije osoba právě x-letá za předpokladu, že po celou dobu jejího dalšího života se nezmění řád vymírání, zjištěný úmrtnostní tabulkou, zkonstruovanou pro daný kalendářní rok nebo jiné (zpravidla delší) období. Jedná se tedy o hypotetický údaj, který říká, kolika let by se člověk určitého věku dožil, pokud by úroveň a struktura úmrtnosti zůstala stejná jako v daném roce.

⁴ **Průměrný věk** je aritmetickým průměrem věku všech jedinců v dané populaci.

Obrázek 3 - Očekávaný vývoj průměrného věku obyvatel do roku 2066

Zdroj: Český statistický úřad [online] Praha: Český statistický úřad 2012, Aktualizace 19.01.2012, [cit. 29.01.2012] Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/ocekavany_vyvoj_prumerneho_veku_obyvatel_do_roku_2066

V dalších dvou tabulkách č. 3 a č. 4 je uveden vývoj struktury populace středních variant prognostických výpočtů obou institucí.

Tabulka 3 - Struktura obyvatel podle pohlaví a věkových skupin – PŘF UK

	2003	2010	2020	2030	2040	2050	2065
Počet obyvatel (tis. osob)	10 214	10 305	10 404	10 376	10 231	10 065	9 716
Věková struktura (v %)							
MUŽI	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-19	23,0	21,2	21,1	20,3	19,4	19,8	19,8
20-54	53,5	51,4	48,3	44,9	42,1	40,4	40,5
55-64	12,4	14,3	12,3	14,1	14,4	12,8	12,1
65-	11,1	13,2	18,2	20,8	24,1	27,1	27,7
ŽENY	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-19	20,7	18,9	18,7	17,9	17,3	17,7	17,8
20-54	49,7	47,9	45,2	41,8	38,6	36,9	37,3
55-64	12,9	14,7	12,3	14,0	14,6	12,6	11,6
65-	16,7	18,5	23,8	26,4	29,6	32,8	33,3
OBĚ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

POHLAVÍ							
0-19	21,8	20,0	19,9	19,0	18,3	18,7	18,8
20-54	51,5	49,6	46,7	43,3	40,3	38,6	38,9
55-64	12,7	14,5	12,3	14,0	14,5	12,7	11,8
65-	14,0	15,9	21,1	23,7	26,9	29,9	30,5

Zdroj: B. Burcin a T. Kučera: Prognóza populačního vývoje České republiky na období 2003 – 2065

Tabulka 4 - Struktura obyvatel podle pohlaví a věkových skupin – ČSÚ

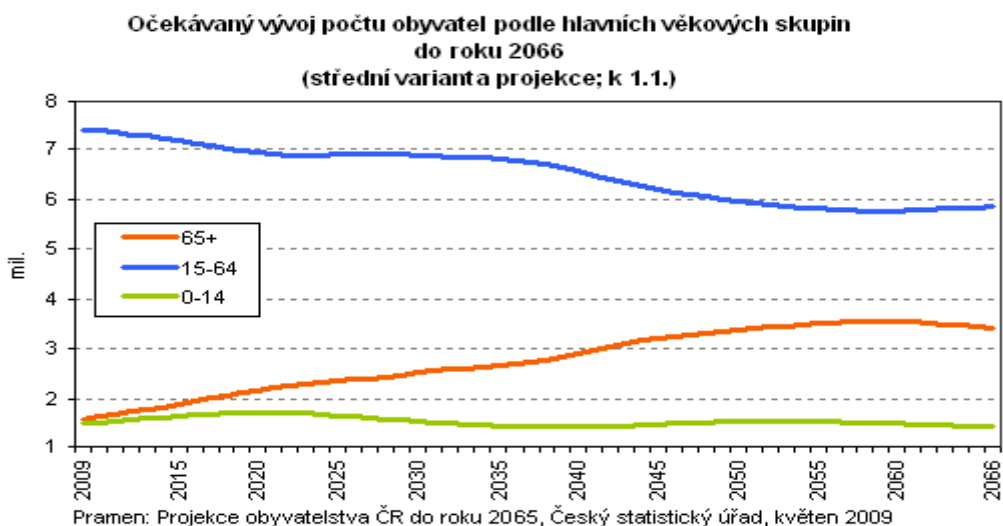
	2003	2010	2020	2030	2040	2050
Počet obyvatel (tis. osob)	10 217	10 283	10 284	10 102	9 795	9 438
MUŽI	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-19	22,8	20,2	19,2	18,2	17,4	17,5
20-54	53,7	52,6	50,5	46,2	42,0	39,5
55-64	12,4	14,4	12,8	15,3	16,4	14,5
65-	11,1	12,8	17,5	20,0	24,1	28,5
ŽENY	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-19	20,6	18,3	17,4	16,5	15,8	15,9
20-54	49,9	48,8	46,8	42,9	38,6	36,1
55-64	12,9	14,8	12,8	15,1	16,1	14,0
65-	16,6	18,1	23,0	25,5	29,5	34,0
OBĚ POHLAVÍ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-19	21,7	19,2	18,3	17,3	16,6	16,7
20-54	51,7	50,7	48,6	44,6	40,3	37,8
55-64	12,7	14,6	12,8	15,2	16,3	14,2
65-	13,9	15,5	20,3	22,8	26,9	31,3

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty, 2011

Věková struktura obyvatel v České republice se v obou prognózách příliš neliší. Prognóza Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy je optimističtější, protože vykazuje větší počet mladých obyvatel 0 – 19 a menší počet procent v kategorii 55 – 64 let. Prognóza Českého statistického úřadu uvádí, že v roce 2020 bude 17,5% obyvatel mužů nad 65 let, žen 23% a obou pohlaví této věkové kategorie bude 20,3%. Do roku 2050 se výrazně zvyšuje podíl

počtu obyvatel, kteří budou ve věkové kategorii nad 65 let, tedy obyvatel, kteří budou ekonomicky neaktivní a budou pobírat starobní důchod. Mužů bude v roce 2050 28,5% nad 65 let, žen 34% a obou pohlaví bude ve věkové kategorii nad 65 let 31,3%. Oproti tomu ekonomicky aktivních obyvatel tedy od 15 let do 64 let bude v roce 2050 52%. Na děti tedy zůstává 16,7%. Graficky danou z pohledu průběžného financování nepříznivou demografickou situaci velmi dobře ukazuje obrázek č.4, kde je zobrazen očekávaný vývoj počtu obyvatel podle hlavních věkových skupin až do roku 2066. Je patrné, že v roce 2009 je obyvatel starších 65 let asi 1,5 milionu a obyvatel věkové kategorie 15 – 64 let je 7,4 milionu. Prognóza roku 2066 je však taková, že počet obyvatel starších 65 let naroste na 3,4 milionu a počet obyvatel ve věkové kategorii 15 – 64 let, tedy ekonomicky aktivních se sníží na 5,9 milionu.

Obrázek 4 - Očekávaný vývoj počtu obyvatel podle hlavních věkových skupin do roku 2066

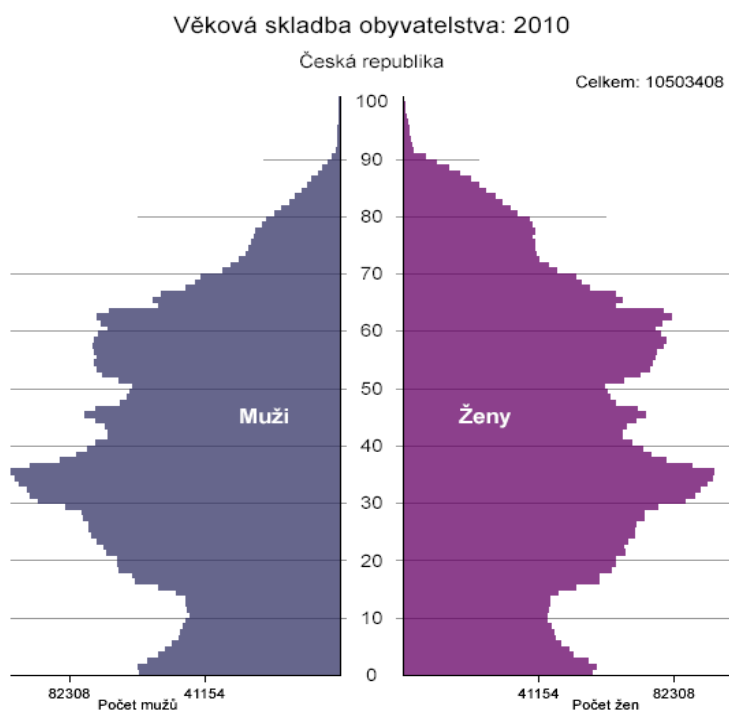
Zdroj: Český statistický úřad [online] Praha: Český statistický úřad 2012, Aktualizace 19.01.2012, [cit. 29.01.2012] Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/ocekavany_vyvoj_poctu_obyvatel_podle_hlavnich_vekovych_skupin_do_roku_2066

V následujících obrázcích č. 5 a 6, kde jsou tzv. stromy života, je dobře patrné stárnutí obyvatel České republiky.

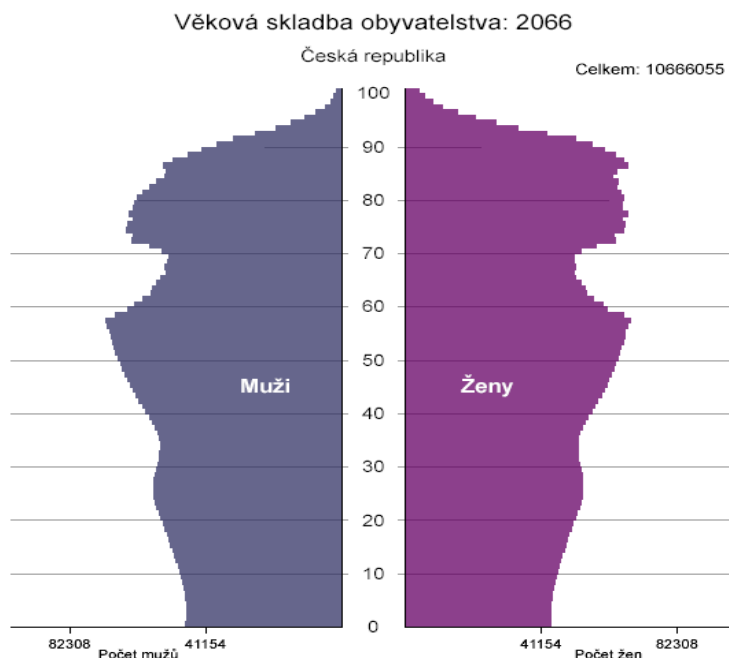
Obrázek 5 - Věková skladba obyvatelstva v České republice v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad [online] Praha: Český statistický úřad 2012, Aktualizace 19.01.2012, [cit. 29.01.2012] Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vekova_skladba_obyvatelstva_v_roce_2010

Obrázek 6 - Věková skladba obyvatelstva v České republice v roce 2066

Zdroj: Český statistický úřad [online] Praha: Český statistický úřad 2012, Aktualizace 19.01.2012, [cit. 29.01.2012] Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vekova_skladba_obyvatelstva_v_roce_2066

Na obrázcích č. 5 a č. 6 je dobře patrné stárnutí obyvatel v České republice. V roce 2010 bylo nejvíce obyvatel ve věkové kategorii mezi 30. až 40. rokem a pak ve věkové kategorii 50 let až 65 let. Úplně jiná situace je však v prognóze na rok 2066, kde je nejvíce obyvatel mezi 72 až 90 lety, tedy ekonomicky neaktivních a pak mezi 50 až 60 lety.

Velice důležitá v demografické prognóze je **míra závislosti** osob důchodového věku 65 let a výš ku osobám v produktivním věku 15 – 64 let. Prognóza této závislosti je uvedena v tabulce č. 5 a č. 6. Tato míra závislosti je indikátorem, který ukazuje tlak na veřejné finance, který je způsoben vyšším počtem ekonomicky neaktivních osob (zvýšení výdajů na důchodový systém a zdravotní péči seniorů) nad ekonomicky aktivními (snížení příjmů do systému důchodového zabezpečení).

Tabulka 5 - Míra závislosti (dependency rutin) podle prognózy PřF UK

	2003	2010	2020	2030	2040	2050	2065
65+/15-64	19,75	22,80	32,87	37,84	44,99	53,33	54,68
65+/20-64	21,75	24,83	36,66	41,31	49,02	58,31	60,22
0-15,65+ /15-64	41,38	43,29	56,07	59,93	67,47	78,16	77,77
0-15,65+ /20-64	55,67	56,04	69,31	74,62	82,47	94,78	97,21

Zdroj: B. Burcin a T. Kučera: Prognóza populačního vývoje České republiky na období 2003 – 2065

Tabulka 6 - Míra závislosti (dependency rutin) podle prognózy ČSÚ

	2003	2010	2020	2030	2040	2050
65+/15-64	19,62	21,92	30,77	35,40	44,15	55,68
65+/20-64	21,60	23,79	33,07	38,19	47,55	60,22
0-15,65+ /15-64	41,04	41,13	51,52	54,94	64,22	77,77
0-15,65+ /20-64	55,26	53,21	62,87	67,14	76,84	92,29

Zdroj: Český statistický úřad, 2011

Z předešlé tabulky č. 6 je patrné, že prognóza závislosti osob nad 65 let ku osobám věkové kategorie 15 až 65 let bude v roce 2020 30,77 a předpoklad je, že se zvýší v roce 2050 na 55,68. Většina osob je však ekonomicky aktivní až ve vyšším věku než v 15 letech, a tak je prognóza závislosti osob v důchodovém věku 65 let a výš ku osobám 20 let až 64 let v roce 2020 33,07 a v roce 2050 bude tato závislost 60,22. Hrozivě vyhlíží závislost v kategorii ekonomicky neaktivních osob, to je dětí 0 – 15 let plus 65 let a starší ku osobám ekonomicky aktivních ve věkové kategorii 20 až 64 let, která bude v roce 2020 62,87 a stoupne do roku 2050 na 92,29.

Uvedené demografické prognózy potvrzují, že je nutné důchodový systém v České republice reformovat.

Reforma prvního pilíře probíhá již od roku 1990 a je to postupný a kontinuální proces. Jde především o postupné prodlužování odchodu do důchodu. Důchodový systém se v současné době ocitá před svojí reformou. Tato reforma bude muset být zásadnější než jen v podobě parametrických změn. Vláda ČR dne 07.01.2004 projednala návrh hlavních principů pokračování reformy důchodového systému. Doposud k zásadnějším změnám nedošlo. Ale od 01.01.2013 má být spuštěna reforma důchodového systému a má být zaveden tzv. druhý pilíř, což představuje základní změnu.

Důchodová reforma – hlavní změny

1. Lidé si mohou uspořít více peněz na stáří díky zavedení soukromých penzijních účtů.

„Do 35 let věku se každý může rozhodnout vstoupit do tzv. druhého důchodového pilíře a přidat si tak více na budoucí penzi. Lidé spořicí ve druhém pilíři si budou moci zvolit ze tří možností vyplácení penze, a to jako doživotní penzi, výplatu dávek s pozůstalostní penzí či rentu na dobu dvaceti let. Spoření ve druhém pilíři je zcela dobrovolné.“⁵

Toto **dobrovolné fondové penzijní spoření (tzv. opt-out)** představuje vyvedení **3% sociálního pojištění**, tedy 3% z průběžného systému **na soukromé individuální účty** občanů ČR vedené u penzijních společností a navíc musí být splněna podmínka další dodatečné **vlastní platby minimálně ve výši 2%** ze základu pro výpočet odvodu na sociální pojištění.

---

⁵ Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online] Praha: Ministerstvo Práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 14.12.2011, [cit. 14.12.2011] Dostupné z: <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/284>

Vláda se též dohodla, že **v rámci mezigenerační solidarity** bude možné dobrovolné **vyvedení částky o výši 1% mzdy**, resp. vyměřovacího základu, potomků **vůči svým rodičům**, kteří jsou ve starobním důchodu. Tento bonus pro jejich rodiče jim nebude krácen ze mzdy, ani z jejich vlastního penzijního pojištění. Jde ryze o příspěvek státu ČR, kterým budou moci děti svým rodičům v penzi “přilepšit“ pouhým svým souhlasem.

Vstup do dobrovolného 2. pilíře formou opt-outu **bude umožněn lidem mladším 35 let**. Toto jejich rozhodnutí je pak nevratné, z tohoto systému již nebudou moci vystoupit. Lidé, kterým bude v době vstupu zákona v platnost **více jak 35 let**, se mohou rozhodnout mezi 01.01.2013 a 30.06.2013 zda vstoupí do tohoto systému či nikoliv.⁶

„2. **Zvýší se maximální státní příspěvek v doplňkovém spoření, dnešním penzijním připojištění**. Důvodem je motivace účastníků k ukládání vyšších částek.“⁷

Maximální státní příspěvek se zvýší z dnešních **150 Kč** při úložce účastníka 500 Kč a výše na **230 Kč** měsíčně od 01.01.2013 při úložce účastníka 1 000 Kč a výše. A v rámci posílení bezpečnosti a efektivity se změní zákon o penzijním připojištění tak, že se oddělí majetek účastníků a akcionářů penzijního fondu.

Pramen: Interní materiály penzijního fondu České pojišťovny a.s. a MPSV

„3. **Vlády nebudou moci účelově zvyšovat důchody**. Nový princip valorizace penzí zaručuje, že vláda již nebude mít pravomoc svým nařízením měnit výše důchodů. Existuje již pouze automatický mechanismus, podle kterého budou starobní penze navyšovány na základě růstu inflace a reálných mezd.

4. **Postupně se sjednotí věk odchodu do důchodu pro muže a ženy**. Věk odchodu žen do penze by se měl zvyšovat po přechodnou dobu o šest měsíců ročně, a to bez ohledu na počet dětí. Sjednotit by se na základě tohoto systému měl na 66 letech v roce 2041.

---

⁶ Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2011

⁷ Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online] Praha: Ministerstvo Práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 14.12.2011, [cit. 14.12.2011] Dostupné z: <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/284>

5. **Postupně se zvýší věk odchodu do důchodu.** Změna souvisí se zvyšováním průměrné délky dožití. Lidé narozeni po roce 1965 půjdou do důchodu později, než stanovují současná pravidla.

6. **Posílí se spoření na předčasné důchody.** Zaměstnavatelé lidí pracujících v namáhavých či rizikových profesích budou moci odepsat z daní vyšší příspěvky do penzijního připojištění, což při dostatečně dlouhé době spoření umožní odcházet do důchodu o jeden rok až pět let dříve.

7. **Upravují se podmínky pro získání vdovského či vdoveckého důchodu.** Uzavřeli vdova/vdovec nový sňatek, ztrácí nárok na vyplacení tzv. odbytného. Zkracuje se také období pro opětovný nárok na získání vdovského/vdoveckého důchodu z pěti let na dva roky.

8. **Základ pro výpočet starobního důchodu se mění z trojnásobku průměrné mzdy na čtyřnásobek.** Lidé s vyššími příjmy budou ve stáří dostávat více peněz. Tuto změnu vyvolalo rozhodnutí Ústavního soudu.“⁸

K bodu 5 postupného zvýšení věku odchodu do důchodu je nutno uvést, že podle demografických prognóz se opravdu prodlužuje průměrný věk dožití mužů i žen v České republice. V souvislosti s prodlužováním věku dožití a s prodlužováním věku odchodu do důchodu je v této diplomové práci zmiňován problém nezaměstnanost lidí nad 50 let věku. Lidé nezaměstnaní nevytvářejí důchody, jsou počítáni mezi ekonomicky aktivní a tím se podílejí na snížení výnosů sociálního pojištění, které připadají na jednoho ekonomicky aktivního pracovníka. Na obrázku č. 7 je ukázána ekonomická stavba obyvatelstva České republiky, lidé zaměstnaní, nezaměstnaní a neaktivní, což jsou děti a důchodci a vývoj ekonomických sil, kde je patrný poměr zaměstnaných a nezaměstnaných občanů.

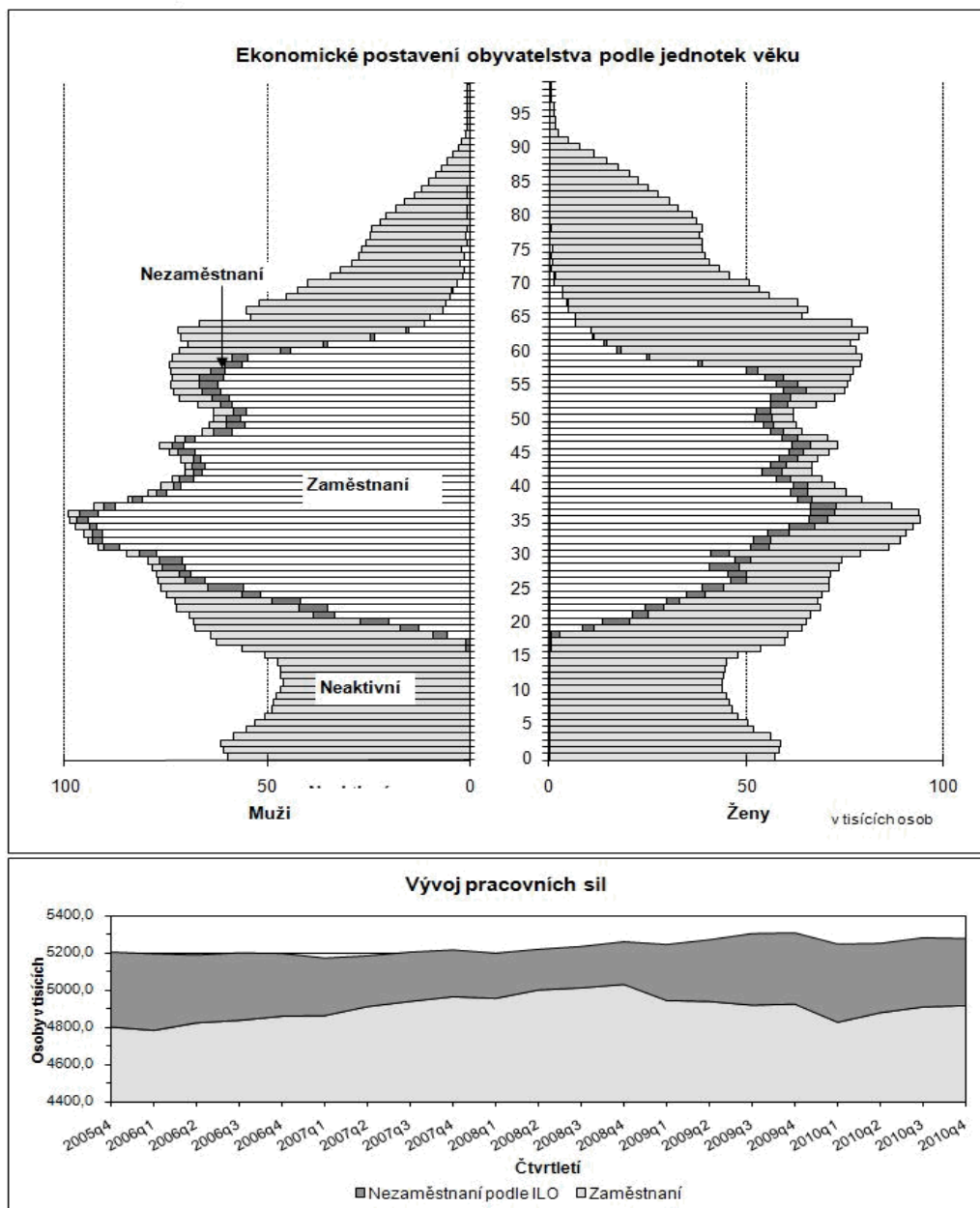
---

⁸ Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online] Praha: Ministerstvo Práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 09.12.2011, [cit. 15.12.2011] Dostupné z: <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/284>

Obrázek 7 - Ekonomická skladba obyvatelstva a vývoj pracovních sil

EKONOMICKÁ SKLADBA OBYVATELSTVA A VÝVOJ PRACOVNÍCH SIL

Území: Česká republika

Zdroj: Český statistický úřad [online] Praha: Český statistický úřad, 2011, Aktualizace 29.04. 2011, [cit. 10.02.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/tab/6400316999>

Z obrázku č. 7 dostupném na webových stránkách Českého statistického úřadu možno vyčíst poměr zaměstnaných a nezaměstnaných ve 4. kvartálu roku 2010, který byl zhruba 4 850 000 zaměstnaných ku 450 000 nezaměstnaných.

Tabulka 7 - Nezaměstnaní dle věkových skupin

Nezaměstnaní dle věkových skupin							
Období: průměr roku 2010							
Území: NUTS 1 – Česká republika							v tis.
NEZAMĚSTNANÍ	ČR		V tom ve věkové skupině				
	Celkem	v %	15-24	25-29	30-44	45-59	60 a víc
Celkem	383,7	100	73,4	56,6	125,5	119,3	8,8

Zdroj: Český statistický úřad [online] Praha: Český statistický úřad, 2011, Aktualizace 29.04. 2011, [cit. 10.02.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/3115-11>

V tabulce č. 7 jsou hodnoty nezaměstnaných v tisících dle věkových skupin z roku 2010. Největší počet nezaměstnaných byl ve věkové skupině 30 – 44 let, a to 125 500 tisíc občanů a druhá největší hodnota je ve věkové skupině 45 – 59 let, a to 119 300 občanů. Ve věkové skupině 60 a víc bylo v roce 2010 8 800 občanů. Tento výrazně menší počet nezaměstnaných je přikládán tomu, že věk odchodu do starobního důchodu byl v roce 2010 u mužů 60 – 65 let a u žen 53 – 61 let. Proto většina občanů, je v této věkové skupině pobírá starobní důchod, jsou ekonomicky neaktivní, a tak nemohou figurovat v počtu nezaměstnaných.

V současnosti je na trhu práce 200 tisíc šedesátníků, kteří ještě nemají nárok na starobní důchod a jsou ekonomicky aktivní. Podíl na celkové pracovní síle je 3% a jde o muže, protože ženy jsou v tomto věku již v současnosti ve starobním důchodu. V souvislosti s prodlužováním věku odchodu do starobního důchodu bude situace v roce 2051 následující. Muži i ženy půjdou do starobního důchodu v 68 letech. Počet občanů věku mezi 60 a 68 lety se zvýší 5x na 1 milion lidí, podle současného demografického vývoje. V roce 2051 bude tedy 1 milion občanů starších 60 let potřebovat práci a půjde o muže i ženy. Důchodová reforma sice posunula hranici věku odchodu do důchodu, ale neřeší, kdo tyto seniory zaměstná a zda budou vůbec v pokročilém věku schopni pracovat. Výhodou seniorů mohou být jejich dlouholeté zkušenosti, nadhled, loajalita, jejich rozvaha, ochota, 60 letá žena již zaměstnavateli neuteče na mateřskou dovolenou a nemusí doma hlídat nemocné dítě. Nevýhodou seniorů však může být jejich chatrné zdraví, menší přizpůsobivost na změnu, menší rychlost, pohotovost, fyzická kondice. Mohou být méně pružní, nedůvěřují mladým kolegům a mohou být méně ochotni se učit novým věcem a mohou mít v souvislosti se svými zkušenostmi požadavky na větší platové ohodnocení než třeba absolventi. Těžko si představit 70 letého horníka v dole, 70 letého řidiče autobusu, jak veze malé děti do školy, 70 letou

doručovatelku s bolavýma nohama, jak roznáší poštu. V některých profesích zas mohou být lety nabyté zkušenosti výhodou. Např. raději se necháte léčit odborníkem než lékařem těsně po vystudování vysoké školy, nebo účetní se zkušenostmi může být také výhodou. Jde o profese, kde je třeba se celou svoji kariéru neustále vzdělávat.

Příprava důchodové reformy v sobě zahrnovala i diskuzi a úvahy o solidaritě. Šlo především o solidaritu mezigenerační a příjmovou. Je patrné, že mezigenerační solidarita byla zachována a posílena i v podobě možnosti od roku 2013 „přilepšit“ svým rodičům ke starobnímu důchodu 1% ze své mzdy, přesněji z vyměřovacího základu.

1.1 Mezigenerační solidarita

„Solidarita je výrazem lidského porozumění a pospolitosti, vzájemné soudržnosti a také odpovědnosti. Je vedena úsilím o sjednocování zájmů, zejména pokud jde o hmotné životní podmínky, a to na základě svobodné vůle lidí a jejich ochoty podřídit se zájmům širšího společenství.“ (Krebs V., 2002, str. 23). Každý člověk je svým způsobem odkázán určitou měrou na druhé, a proto je mezigenerační solidarita základním etickým principem. Mezigenerační solidarita je utvářena lidským porozuměním, vzájemnou soudržností, pospolitostí, ale zároveň vyjadřuje odpovědnost. Mezigenerační solidarita je základem prvního pilíře důchodového systému v České republice, kdy ekonomicky aktivní lidé přispívají pomocí odvodů na důchodové zabezpečení, dnes je to 28% z vyměřovacího základu, na starší spoluobčany v důchodu. Tento princip je v ČR v různých obměnách zaveden již desítky let. A jde o kontinuální proces v zabezpečení příjmu ve starobním důchodu.

Silnou stránkou současného průběžného důchodového systému PAYG je mezigenerační solidarita a tím je zabezpečena ochrana před hlavními dlouhodobými makroekonomickými riziky jako finanční krize, inflace, války, přírodní katastrofy, hospodářské krize atd. V tomto PAYG systému může být toto riziko přesunuto na mladší generaci formou změn sazeb v odvodu pojistného na důchodové pojištění. Mladší generace je adaptabilnější na změny. Mezigenerační solidarita chrání důchody starší generace. Mladá pracující generace v PAYG systému vlastně určitým způsobem mezigenerační solidaritu dotuje, protože vlivem stárnutí populace musí přispívat do důchodového systému stále více finančních prostředků, ale důchod mladé generace nebude odpovídat těmto odvodům.

Protože populace nejenom v ČR stárne, to může způsobit, že mezigenerační solidarita se může snižovat, a proto je dobře, že naše vláda konečně přijala opatření, že od 01.01.2013 bude spuštěna důchodová reforma, která na jednu stranu mezigenerační a příjmovou solidaritu lehce sníží. A to tím, že si budeme moci 3% ze současného sociálního pojištění, které teď odvádíme do průběžného systému financování PAYG přesunout do druhého pilíře důchodového systému a spořit si na vlastním účtu u penzijní společnosti. Zároveň se ale mezigenerační solidarita zvýší, protože budeme moci od 01.01.2013 souhlasit s tím, aby naši rodiče v důchodu dostávali 1% z našeho vyměřovacího základu a tím jim „přilepšíme“ k jejich starobnímu důchodu. Tím bude zachována kontinuita mezigenerační solidarity.

„Určitá míra mezigenerační solidarity by tedy měla být zachována, nejenom z důvodů etických, ale i z důvodů určité plynulosti přechodu k novému systému. Zásahy vlády do důchodového systému jsou pak nutné především ze dvou důvodů. První důvod je ten, že spravedlivost systému vyžaduje, aby prioritou byla garance minimálního důchodu. Tato garance musí být finančně udržitelná. Tento minimální důchod by měl být omezený a měl by zajišťovat určité životní minimum potřeb. Druhý důvod je ten, že systém by měl obsahovat PAYG části, hlavně pro zajištění mezigenerační solidarity. Tyto části by měly zajišťovat mezigenerační redistribuci a musí mít flexibilní a jasná pravidla.“ (Schokkaert, Van Paris, 2003, s. 259 – vlastní překlad).

1.2 Solidarita bohatých s chudými

Jedním z nejhlavnějších cílů důchodové politiky je zajistit adekvátní příjem ve stáří. Jde o cíl pomoci v chudobě. Toto se v ČR děje formou redistribuce od bohatých k chudým, což je základní funkcí důchodové politiky v ČR. V zásadě jde o to, že bohatí lidé mají obecně vyšší vzdělání, z toho vyplývá, že do systému platí kratší dobu. A dále bohatí a vzdělaní lidé více pečují o své zdraví a dožívají se tak v průměru vyššího věku, což znamená, že důchody pobírají delší dobu. Ale je nutno konstatovat, že s výší hrubého výdělku se nezvyšuje úměrně starobní důchod, což je patrné v tabulce číslo jedna, kde je pomocí kalkulačky starobního důchodu, kterou najdeme na stránkách ministerstva práce a sociálních věcí, vypočteno v návaznosti na hrubý příjem člověka, jaký by pobíral starobní důchod. Podmínky nároku na důchody z důchodového pojištění a způsob stanovení jejich výše upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Výpočet důchodu pomocí důchodové kalkulačky vychází ze základních údajů, které v obecném případě výši důchodu ovlivňují, ale neumožňuje plně zohlednit všechny rozhodné skutečnosti. **Důchodová kalkulačka proto**

může sloužit pouze k orientační představě o výši důchodu. Pro výpočet starobního důchodu v roce 2011 se bere vyměřovací základ člověka od roku 1986 a přepočítává se danými koeficienty. Pro zjednodušení byl příjem zadáván vždy za všechny roky stejný, tedy jako kdyby daný člověk od roku 1986 bral pořád stejnou hrubou mzdu. Pro představu je dána v příloze A zmiňovaná kalkulačka.⁹

Tabulka 8 - Starobní důchod podle hrubého příjmu člověka

Hrubá mzda (Kč/měs.)	Výše starobního důchodu
10 000	3.955 Kč
15 000	4.816 Kč
20 000	5.679 Kč
25 000	6.540 Kč
30 000	7.402 Kč
35 000	8.265 Kč
40 000	8.868 Kč
45 000	9.118 Kč
50 000	9.368 Kč
55 000	9.618 Kč
60 000	9.868 Kč
65 000	10.118 Kč
70 000	10.368 Kč
75 000	10.618 Kč
80 000	10.867 Kč
85 000	11.118 Kč
90 000	11.368 Kč
95 000	11.617 Kč
100 000	11.865 Kč
150 000	12.985 Kč
200 000	14.106 Kč
250 000	15.226 Kč
1 000 000	28.644 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2011

⁹ Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online] Praha: Ministerstvo Práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 18.12.2011, [cit. 18.12.2011] Dostupné z:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/3200/Duchodova_Kalkulacka_110919_TO.xls

V tabulce č.8. je patrné, že například, když by někdo od roku 1986 bral měsíčně 10.000 Kč, tak jeho starobní důchod vypočtený v roce 2011 bude činit 3.955 Kč měsíčně a člověk, jehož hrubá mzda činila za uvedená léta 100.000 Kč měsíčně a odvedl státu 10 krát větší odvody na důchodové zabezpečení než první člověk, tak jeho starobní důchod vypočtený v roce 2011 bude činit 11.865 Kč, což je jen třikrát větší důchod. Další příklad solidarity bohatých k chudým je rozdíl například dvou lidí, kteří uvedená léta pobírali hrubou mzdu první 100.000 Kč měsíčně a druhý 200.000 Kč měsíčně. Odvody státu na důchodové zabezpečení druhého člověka jsou 2 krát větší, ale starobní důchod se zvýšil z 11.865 Kč měsíčně u prvního na 14.106 Kč měsíčně u druhého, což je 1,19 krát větší důchod. A rozdíl dvou lidí, který první pobíral uvedená léta od roku 1986 hrubou mzdu 100.000 Kč měsíčně a druhý 1.000.000 Kč měsíčně se dokonce liší jen 2,41 krát, i když druhý člověk odvedl 10 krát více na odvodech státu na důchodové pojištění.

1.3 Zásluhovitost

Průběžně financovaný první pilíř důchodového systému v ČR tzv. PAYG systém chrání občany ve starobním důchodu před chudobou, protože je založen na mezigenerační solidaritě, a tak zabezpečuje jistotu příjmů v důchodovém věku. Tento systém je do určité míry i zásluhový, a to z toho důvodu, že výpočet důchodu v systému PAYG je závislý na době pojištění a na výši platu, tedy výši příspěvků do tohoto systému. Z čehož logicky vyplývá, že čím delší dobu je daný člověk pojištěný a čím má vyšší příjmy, tak tím má i vyšší důchod. Ale zároveň s tímto je vypočtený důchod velmi redukován a to tak, čím vyšší výdělky, tím vyšší redukce, která vede k tomu, že člověk s vysokými příjmy má vzhledem k svým příjmům neúměrně malý důchod, je to patrné v tabulce č. 7. Tento systém tudíž není spravedlivý k vysokopříjmovým skupinám. A není úplně zásluhový. To odpovídá výpočtům, že člověk odvádějící od roku 1986 10 krát větší odvody státu na důchodové zabezpečení (rozdíl hrubé mzdy 10.000 Kč měsíčně a 100.000 Kč měsíčně), tak jeho starobní důchod je pouze 3 krát větší a s rostoucí hrubou mzdou se tento propad ještě rozšiřuje, což ukazuje tabulka č.8. ¹⁰

V souvislosti se zásluhovitostí důchodového systému je nutno se na tomto místě diplomové práce zastavit nad **nálezem Ústavního soudu** sp. zn. Pl. ÚS 8/07 z 23. března 2010, jímž Ústavní soud shledal ustanovení § 15 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

---

¹⁰ Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011

protiústavním, neboť negarantuje dostatečně ústavně zaručené právo na přiměřené hmotné zabezpečení dle čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a vede k neakceptovatelné nerovnosti mezi různě příjmovými skupinami důchodových pojištěnců. Vše začalo tím, že žalobce žaloval Českou správu sociálního zabezpečení proti rozhodnutí, kterým byl „ žalobci přiznán od 01.02.2006 plný invalidní důchod ve výši 13. 346 Kč měsíčně s odůvodněním, že důchod je tvořen základní výměrou, která činí 1.470 Kč měsíčně, a procentní výměrou, která činí 11.876 Kč. Tato procentní výměra byla vypočtena z osobního vyměřovacího základu zjištěného za rok 1986 až 2005 ve výši 68.635 Kč. Žalobce napadl výši přiznaného důchodu i při vědomí, že jeho výše byla stanovena v souladu se zákonem, a poukázal na to, že celková výše důchodu činí pouze 19% z jeho příjmu, což nepovažuje za přiměřené hmotné zabezpečení. Poukázal na skutečnost, že dle zpráv Ministerstva práce a sociálních věcí ČR činila v r. 2004 průměrná výše důchodu 44% k hrubému příjmu (k čisté mzdě 57%), a na to, že výše jeho důchodu 13.346 Kč k příjmu 68.635 Kč (19%) zakládá naprostou nerovnost jeho osoby k ostatním poživatelům důchodu.“¹¹

Ústavní soud České republiky shledal dosavadní princip výpočtu důchodů popírající princip zásluhovosti protiústavním ustanovením § 15 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, podle kterého se počítá procentní výměra důchodu. Napadl také výši redukčních hranic, nikoliv však jejich existenci. Ústavní soud rozhodl, že konstrukce zakotvující dvě redukční hranice ve stávajících výších, za existence současného systému odvodů na důchodové pojištění bez efektivního zastropování, což je omezení pojistného určitou výší příjmu, nad kterou se neodvádí odvody na sociální a zdravotní pojištění, vede k velmi výrazné nerovnosti mezi výší příspěvku do tohoto systému důchodového pojištění a výší příjmu a výší přiznaného důchodu u části pojištěnců. Ústavní soud odložil účinky svého rozhodnutí zrušení zmiňovaného § 15 na 30.09.2011.

Výše zmíněný nálezný Ústavního soudu vedl ke změně zákona 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění a tato změna byla provedena zákonem č. 220/2011 Sb. Nejvýznamnějších změn zákona o důchodovém pojištění je několik:

---

¹¹ Zdroj: Ústavní soud ČR [online] Praha: Ústavní soud ČR, 2012, Aktualizace 16.04.2010, [cit. 05.02.2012] Dostupné z: <http://www.usoud.cz/clanek/>

- **Základní výměra důchodu** – výše základní výměry důchodu je pevně svázána s průměrnou mzdou. Úroveň základní výměry se stanoví ve výši **9% průměrné mzdy**. Na období 30.09.2011 do 31.12.2011 to je 2.230 Kč. Na rok 2012 je základní výměra důchodu 2.270 Kč.
- **Redukční hranice** - Zavádí se tři redukční hranice. První redukční hranice činí **44% průměrné mzdy**, což zůstalo stejné jako před 30.09.2011. Druhá redukční hranice se změnila z 28.200 Kč před 30.09.2011, což odpovídalo zhruba 114% průměrné měsíční mzdy na **116%**, a třetí redukční hranice je nyní **4násobek průměrné měsíční mzdy tedy 400%**, což odpovídá maximálnímu měsíčnímu vyměřovacímu základu před 30.09.2011.
- **Zápočet částek osobního vyměřovacího základu do jednotlivých redukčních hranic** - Do první redukční hranice se započítává osobní vyměřovací základ **plně 100%**, to zůstalo stejné. Zápočet mezi první a druhou redukční hranicí se změnil z 30% před 30.09.2011 na : 30.09.2011 do 31.12.2011 na 29%, v roce 2012 28%, v roce 2013 27% a v roce 2014 **26%**. Částka nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se započítávalo od 30.09.2011 do 31.12.2011 13%, v roce 2012 se započítává 16%, v roce 2013 19% a v roce 2014 22%. Z částky nad třetí redukční hranici se započítávalo od 30.09.2011 do 31.12.2011 10%, v roce 2012 8%, v roce 2013 6%, v roce 2014 3%.
- **Prodlužování rozhodného období** – k upevnění zásluhovosti a vazby mezi placeným pojistným a vyšší přiznaného důchodu se dále pokračuje v postupném prodlužování rozhodného období pro zjišťování osobního vyměřovacího základu z 30 roků na **celoživotní**, kde se ale jako dnes nebude přihlížet k příjmům před rokem 1986. Doba studia je považována za dobu vyloučenou, protože pojištěnec nepobírá příjem.¹²

---

¹² Zdroj: <http://www.usoud.cz/clanek/>

http://pojistenec.cz/zakon_o_penzijnim_pojistenim.htm

<http://www.mpsv.cz/cs/11111>

[http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34800v44417-aktualne-k- duchodovemu-pojistenim/?search_query=\\$index=84%20sortkey0min:20110401&search_results_page=1](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34800v44417-aktualne-k- duchodovemu-pojistenim/?search_query=$index=84%20sortkey0min:20110401&search_results_page=1)

V roce 2012 se mění též strop odvodů na sociální pojištění, tj. od určité výše příjmu se již neodvádí odvody na sociální a zdravotní pojištění. V roce 2011 byl tento strop odvodů pro sociální i zdravotní pojištění stejný, a to 72 násobek průměrné hrubé mzdy, což představovalo, že od výše příjmu nad 1.781.280 Kč se již neodváděly odvody. Pro rok 2012 se strop odvodů na zdravotní pojištění nezměnil a zůstal ve výši 72 násobku průměrné mzdy, což pro rok 2012 činí 1.809.864 Kč a strop odvodů na sociální pojištění se snížil na 48 násobek průměrné mzdy a to představuje pro rok 2012 1.206.576 Kč. Z uvedeného tedy vyplývá, že pojištěnec s příjmem nad 1.206.576 Kč z tohoto příjmu nad tento strop již neodvádí sociální pojištění a pokud jeho příjem dosahuje výše než 1.809.864 Kč, tak z příjmu nad tuto uvedenou hranici neodvádí ani zdravotní pojištění.¹³

Autorka diplomové práce v těchto výše uvedených změnách vidí velký posun k lepšímu a tato změna je jistě v pořádku. Zvýší se tím princip zásluhovosti, ale je nutno dodat, že první pilíř důchodového systému je spíše solidární a solidarita se tímto zastropováním oslabuje. K posílení zásluhovosti systému vede jak zavedení třetí redukční hranice, tak i změna procentního zápočtu osobního vyměřovacího základu. Ze sociálního pojištění jsou financovány především důchody, a proto je důležité a velmi potřebné posílení systému zásluhovosti. Vzhledem k redukci při výpočtu důchodu mají pojištěnci s vysokými příjmy v České republice poměrně velmi nízký důchod v porovnání s jejich výší odvodů v produktivním věku, což je dobře patrné v tabulce č. 7. Snížení stropu odvodů na sociální pojištění je dobrou cestou, jak nepoměr mezi odvody v produktivním věku a vypočteným důchodem snížit a posílit tak zásluhovost důchodového systému v České republice. Naproti tomu zdravotní pojištění je založeno především na principu solidarity zdravých s nemocnými. Lékařská a nemocniční péče je velice drahá a nikdo z nás neví, kdy a v jakém rozsahu ji bude potřebovat. Z tohoto důvodu si autorka této diplomové práce myslí, že strop pro odvod na zdravotní pojištění by se mohl ještě zvýšit, nebo dokonce zrušit, aby se posílila ještě více solidarita. Strop pro platbu na sociální pojištění vede sice k většímu principu zásluhovosti, ale snížení solidarity, která se stropem odvodů sociálního pojištění oslabuje a kdyby se tento strop ještě snížil, tak to povede k degresivnímu zdanění práce, protože odvody na sociální a zdravotní pojištění se v širším kontextu berou jako zdanění práce. Toto by určitě neprospělo ke stabilitě důchodového systému.

---

¹³ Zdroj: <http://www.ceskereformy.cz/maximalni-odvody-na-pojistnem-v-cr-a-ve-svete-v-roce-2012/>

V souvislosti se zásluhovostí je nutné se zmínit i o **zásluhovosti rodičů**, kteří mají děti a tedy vyprodukovali další „příspěvatele“ do průběžného financování důchodového systému na rozdíl od bezdětných občanů. Toto autorka diplomové práce zmiňuje i v souvislosti s tím, že je sama matka samoživitelka a vychovává sama dvě dcery v současnosti ve věku 14 a 16 let. Na děti je třeba pohlížet jako na investici do budoucna. Rodiče, kteří prostřednictvím výchovy svých dětí investují nejen na svůj důchod, ale i na důchod svých bezdětných vrstevníků. Výchova dětí stojí rodiče nemalé prostředky, které bezdětní nemusí vynakládat a mohou si tyto ušetřené prostředky ukládat na dobu stáří. V roce 2003 provedl Český statistický úřad rozsáhlé šetření o peněžních výdajích na výchovu jednoho dítěte. Z údajů Českého statistického úřadu vyplývá, že **vychovat dítě stojí** rodiče peněžní částku **1,5 milionu korun**. Konkrétně jedno dítě stojí rodiče 1.580.813 Kč, u dvou dětí jsou náklady na jejich výchovu 2.660.515 Kč a u tří dětí je tato částka 3.251.728 Kč. Při vyšším počtu dětí se snižuje náklad na jedno dítě, což je dáno tím, že třeba topení a osvětlení domácnosti se rozpočte na více členů, třeba oblečení mohou děti po sobě nosit atd. S věkem dítěte se výdaje na jeho výchovu zvětšují. Dítě mladší dvou let stojí rodiče měsíčně průměrně 5.391 Kč, tak dítě osmnáctileté a starší stojí rodiče průměrně 8.020 Kč měsíčně. To je vypočteno z údajů v tabulce č. 9. S věkem dítěte nastupují mimo jiné výdaje na školu, kroužky a zájmy dětí, kulturu, sport a dospívající děti, kteří nechtějí být vyloučeni z kolektivu svých vrstevníků, tak vyžadují značkové oblečení, mobil, notebook a další.¹⁴

Tabulka 9 - Náklady na výchovu dětí podle věku

NÁKLADY NA VÝCHOVU A VÝŽIVU DĚTÍ							ROK 2003			
I. Domácnosti s 1 až 3 dětmi celkem, podle počtu dětí, neúplné rodiny										
6. Vydání na děti podle věku (podrobné položky) - průměry na dítě v Kč/množství za rok										
a/ Domácnosti celkem - děti celkem										
podle věkových skupin										
				Celkem	0 - 2 roky	3 - 5 let	6 - 9 let	10 - 14 let	15 - 17 let	18+ let
Počet dětí	- výběrový			3160	293	412	594	858	494	510
	- přepočtený			2989	282	350	563	846	483	466
ČISTÁ PENĚŽNÍ VYDÁNÍ CELKEM				76 218	64 700	64 029	67 065	75 125	85 041	96 242

Zdroj: Český statistický úřad [online] Praha: Český statistický úřad, 2012, Aktualizace 01.12.2004, [cit. 08.02.2012] Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5D00474AD8/\\$File/30100416a.xls](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5D00474AD8/$File/30100416a.xls)

¹⁴ Zdroj: Český statistický úřad <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/3010-04>

Výše uvedené údaje jsou z roku 2003, proto je nutné je přepočítat na ceny dnešní. Použijeme údaje o míře inflace vyjádřené přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen Českého statistického úřadu.¹⁵ Tedy v roce **2012** stojí vychovat **jedno** dítě **1.937.580 Kč** u **dvou dětí** je potřebná částka na výchovu **3.260.955 Kč** a výchova tří dětí přijde rodiče na **3.985.597 Kč**. Dítě mladší dvou let stojí rodiče v roce 2012 měsíčně průměrně **6.608 Kč**, tak dítě osmnáctileté a starší stojí rodiče průměrně **9.830 Kč** měsíčně.

V souvislosti se zásluhovostí rodičů, kteří vychovali dítě, ze kterého pak v produktivním věku je další „příspěvatel“ do průběžného financování důchodového systému, nutno říci, že tito rodiče se zasloužili o budoucího „příspěvatele“ nejenom na starobní důchod svůj, ale i na starobní důchod bezdětného občana. V následujícím přehledu najdeme srovnání obou situací.

Uvažujme situaci, že dítě vyrostlo a již si samo vydělává. Jeho výdělek uvažujeme průměrný výdělek na rok 2012, což je 25.137 Kč hrubé mzdy - odvod na sociální pojištění je tedy 31,5% (25% odvod sociální pojištění zaměstnavatel + 6,5% odvod sociální pojištění zaměstnanec) = **7.918 Kč**. Za dvacet let je odvod již pracujícího dítěte do sociálního pojištění 1.900.320 Kč, které se rozdělí mezi jednoho rodiče a bezdětného. Tedy každému 950.160 Kč.

---

¹⁵ Zdroj: Český statistický úřad [online] Praha: Český statistický úřad, 2012, Aktualizace 22.03.2012, [cit. 30.03.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

Obrázek 8 - Porovnání zásluhovosti rodiče a bezdětného občana

RODIČ

- 1.937.580 Kč (náklad na výchovu dítěte)

+ 1.900.320 Kč / 2 = 950.160 Kč

=

950.160 Kč

BEZDĚTNÝ

+ 1.937.580 Kč + 950.160 Kč = 2.887.740 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet a soukromý fotoarchiv, 2012

Rodič i bezdětný si užijí 20 let starobního důchodu. Příspěvek dcery mezi oba důchodce rozdělí každému 950.160 Kč. Výchova dcery stála rodiče 1.937.580 Kč, které bezdětný nemusel investovat a mohl je tak použít na zajištění svého příjmu ve stáří. Pro život ve starobním důchodu měl tedy rodič k dispozici 950.160 Kč, zatímco bezdětný 2.887.740 Kč. Rodič měl tedy k dispozici ve srovnání s bezdětným jen pouze 32,9% zdrojů bezdětného.

Z výše uvedeného vyplývá, že zásluhovost bezdětných lidí na vytváření budoucích „příspěvatelů“ do průběžného důchodového systému není žádná. Zásluhovost rodičů je tím větší, čím mají více dětí a tím více budoucích „příspěvatelů“ do důchodového systému vyprodukovali. Je nutné začít více podporovat porodnost, aby bylo více budoucích „příspěvatelů“ a systém průběžného financování důchodů byl udržitelný. Podpora porodnosti je spatřována zejména ve větší podpoře mladých rodin s dětmi. Vyšší daňové odpočty na děti, větší rodičovský příspěvek, vyšší přídatky na děti, podpora bydlení pro mladé rodiny a v neposlední řadě zvýhodnění rodičů před bezdětnými při výpočtu důchodu. Poslední zmiňované zvýhodnění je zatím podporováno pouze v důchodové reformě, která bude spuštěna od 01.01.2013, kde děti budou moci poukázat 1% svého vyměřovacího základu svým rodičům, což je přesněji popsáno v kapitole č. 1 v části Důchodová reforma – hlavní změny. Konkrétní částka, kterou dítě, které si bude vydělávat průměrnou mzdu 25.137 Kč hrubého měsíčně a jeho rodič si bude užívat 20 let důchodu, může přispět svému rodiči je tedy 60.328 Kč za celých 20 let, ročně je to tedy 3.016 Kč a měsíčně 251 Kč, tato částka dle autorky opravdu neřeší zabezpečení lidí ve stáří. Tedy tato část důchodové reformy nic neřeší.

Další podporou porodnosti v návaznosti na zásluhovost v důchodovém systému je spatřována v nižší dani z příjmu a nižších odvodech na sociální pojištění přímo úměrně počtu dětí. V současnosti jsou ještě pořád zvýhodněné ženy, které podle počtu narozených dětí odcházejí dříve do důchodu, ale tato výhoda se postupně ruší tím, že se postupně sjednotí věk odchodu do důchodu na 66 let pro ženy i muže v roce 2041.

Na tyto všechny výhody dle počtu dětí je ale třeba pohlížet i z pohledu toho, zda tyto děti vyrostly u svých rodičů a zda se o ně rodiče starali. Protože někteří méně přizpůsobiví občané sice mají spoustu dětí, ale někteří se o ně nestarají a někteří si děti pořizují spíše z důvodu sociálních dávek, které potom rodina s dětmi pobírá. Rodiče, kteří nepracují, mají spoustu dětí, kterým dávají špatný vzor v tom, že chodit do práce není výhodné. Autorka diplomové práce se ve své pracovní praxi Specialistky prodeje podnikových klientů, kde nabízí zaměstnanecké výhody ve firmách setkala i s tím, že při jednání na Městském úřadě v Klatovech se dozvěděla, že rodina, která má 5 dětí a ani otec, ani matka nepracují, tak na sociálních dávkách pobírají 30 – 40 tisíc korun měsíčně. Tyto prostředky by si tito rodiče

nikdy nevydělal, protože většinou jsou se základním vzděláním. Je též předpoklad, že po vzoru svých rodičů tyto děti nebudou též pracovat a tím nebudou ani plátcí do systému stejně tak jako jejich rodiče.

Další problém je spatřován u rozvedených párů. Zde zásluhovost obou rodičů lze také dobře vysledovat. Z vlastní zkušenosti autorky této diplomové práce je fakt, že děti vychovává dvě, dle údajů Českého statistického úřadu výchova dvou dětí stojí 3.260.955 Kč. Děti vychovává sama od jejich 4 a 6 let. Nyní je dětem 14 a 16 let. Náklady na obě děti tohoto věku jsou měsíčně dle údajů Českého statistického úřadu v průměru 17.373 Kč měsíčně. Výživné od bývalého manžela autorka dostává na obě děti dohromady 4.900 Kč měsíčně. Jinými prostředky se otec na výchovu a výživu dětí nepodílí. Tedy pouhým odečtem se otec podílí měsíčně 4.900 Kč a matka 12.473 Kč měsíčně. Otec se tedy na peněžních výdajích na výchovu dvou dcer podílí z 28,2%.¹⁶

---

¹⁶ Zdroj: Český statistický úřad <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/3010-04>, 2012

2 ÚLOHA PENZIJNÍCH FONDŮ V PENZIJNÍM SYSTÉMU V ČESKÉ REPUBLICE A VE VYBRANÝCH ZÁPADOEVROPSKÝCH ZEMÍCH

Důchodové systémy nejenom v zemích EU čelí v současné době vážným problémům spojených se stárnutím populace, s hospodářskou krizí, vysokou nezaměstnaností a v neposlední řadě i rozsahem a nákladností sociální politiky a sociálních programů jednotlivých zemí. Do důchodových systémů patří penzijní fondy, které tvoří spolu s dalšími produkty, jako jsou životní pojištění a investice, 3. pilíř těchto důchodových systémů.

Ve státech Evropské unie lze důchodové systémy rozdělit do tří modelů:

- 1) Bismarckovský
- 2) Beveridgovský
- 3) Skandinávský

Bismarckovský model byl zaveden na konci 19. století v Německu, a to kancléřem Bismarckem a odtud i pramení jeho název. Druhý Beveridgovský model zavedený lordem Beveridgem za druhé světové války ve Velké Británii. Třetí model vznikl kombinací obou předchozích modelů ve Švédsku během několika posledních let.

2.1 Úloha penzijních fondů v České republice

U nás v České republice existuje od roku 1994 systém důchodového spoření formou penzijních fondů. V současnosti tímto způsobem spoří více jak 4,5 milionu účastníků penzijního připojištění a tímto způsobem si pravidelně ukládají své prostředky za účelem zvýšení příjmu v důchodovém věku. Ve třetím čtvrtletí roku 2011 spořilo pomocí penzijního připojištění 4 572 389 občanů České republiky. Počet spořících neustále roste, protože v druhém čtvrtletí roku 2011 těchto spořících občanů bylo 4 571 405. V naší republice je penzijně připojištěno více jak 70% ekonomicky aktivních obyvatel. V současnosti v České republice máme 10 penzijních fondů, které koncem roku 2010 spravovaly aktiva v ceně přes 215 miliard korun, což představuje 6% HDP. Velký počet účastníků penzijního připojištění je způsoben státním příspěvkem, který stát dle výše vlastní úložky poukazuje na účet účastníka. Výše státních příspěvků je uvedena v tabulce č. 2. Veřejný rozpočet České republiky stál tento státní příspěvek na penzijní připojištění v roce 2010 5,3 miliardy Kč, zatímco účastníci penzijního připojištění zvýšili své naspořené částky o 15,9 miliardy Kč. Tedy na každou korunu vloženou účastníkem penzijního připojištění náš stát vynaložil 0,33 Kč.

Tabulka 10 - Výše státních příspěvků v závislosti na výši příspěvku účastníka penzijního připojištění

Měsíční příspěvek klienta	100 Kč	200 Kč	300 Kč	400 Kč	500 Kč	1000 Kč	1500 Kč
Měsíční příspěvek od státu	50 Kč	90 Kč	120 Kč	140 Kč	150 Kč	150 Kč	150 Kč
Státní příspěvek na rok celkem	600 Kč	1.080 Kč	1.440 Kč	1.680 Kč	1.800 Kč	1.800 Kč	1.800 Kč

Zdroj: Údaje odboru korporátních klientů České pojišťovny a.s., 2012

Největší státní příspěvek je poukazován na úložku účastníka 500 Kč. Při vyšších úložkách se státní příspěvek již nezvyšuje, což je patrné v tabulce č. 10. Při vložené částce účastníkem větší jak 6.000 Kč za rok si obnos nad těch daných 6.000 Kč může účastník odečíst z daňového základu a tím ušetří na daních dalších až 1.800 Kč ročně. Na účet účastníka může přispívat i třeba zaměstnavatel, který může přispět částkou až 24.000 Kč ročně, která je pro zaměstnavatele daňově uznatelným nákladem a neodvádí se z ní odvody na sociální a zdravotní pojištění a zaměstnanec z této částky taktéž neodvádí sociální a zdravotní pojištění a daň z příjmu.¹⁷

¹⁷ Zdroj: Asociace penzijních fondů ČR [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2011, Aktualizace 22.12.2011, Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html>

Interní materiály Odboru korporátních klientů České pojišťovny a.s.

Naspořené prostředky účastníků penzijních fondů neustále rostou. K 31.12.2010 měli účastníci naspořeno 216 miliard Kč. A ve třetím čtvrtletí roku 2011 to bylo již 227,9 miliard Kč. Roční nárůst roku 2011 byl 16,5 miliardy Kč, což je téměř 8%.¹⁸

Penzijní připojištění v České republice tvoří jednu část třetího pilíře důchodového systému, což bylo popsáno v první kapitole. Nejdříve působilo v České republice asi 40 penzijních fondů, ale v průběhu 17 let existence tohoto spoření se počet penzijních fondů ustálil na čísle 10. V devadesátých letech minulého století se sektor penzijních fondů konsolidoval a silnější fondy převzaly ty slabší a právě tak se ustálil počet penzijních fondů na deseti. V příloze B jsou uvedeny penzijní fondy, jejich akcionářská struktura, auditor, banka vykonávající funkci deponitáře penzijního fondu a případní externí správci portfolia penzijního fondu, nebo jeho části. Tyto údaje jsou aktuální k 30.06.2011 a jsou k dispozici na stránkách asociace penzijních fondů.

2.2 Úloha penzijních fondů v Německu

Německý důchodový systém vytvořil kancléř Otto von Bismarck. Tento systém byl vytvořen před více jak 120 lety a byl to první penzijní systém na světě a mnoho dalších zemí si bralo z tohoto systému vzor. V původním bismarckovském pojetí neměl být státní pilíř jediným zdrojem příjmů ve stáří, ale měl doplňovat příjmy od rodinných příslušníků či snížené příjmy při pokračování v práci. Šlo tedy o více pilířový systém (Hinrichs, 2005). Německý důchodový systém byl původně financován fondově, ale po druhé světové válce kvůli nedostatku fyzických statků v německé ekonomice a takřka nemožné možnosti fondů investovat byl v roce 1957 fondový systém změněn na průběžně financovaný (Rürup, 2001).

Důchodový systém v Německu je třípilířový. **První pilíř** tvoří zákonné důchodové pojištění se třemi oblastmi. Největší část prvního pilíře tvoří veřejné penzijní pojištění (Gesetzliche Rentenversicherung, GRV). GRV je povinné pro manuálně i nemanuálně pracující zaměstnance, jsou to zaměstnanci jak soukromého, tak veřejného sektoru a jde o přibližně 82% pracovní síly. Svůj vlastní penzijní systém mají v Německu státní úředníci, kteří tvoří přibližně 7% pracovní síly. 9% pracovní síly tvoří podnikatelé a ostatní svobodná

---

¹⁸ Zdroj: Asociace penzijních fondů ČR [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2011, Aktualizace 22.12.2011, Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/komentare-dane/komentar-k-vysledkum-za-rok-2011.html>

povolání, kteří mají svůj vlastní penzijní systém a mohou se pojistit sami dle schémat a pravidel jejich asociace. Existují systémy penzijního systému například pro zemědělce, lékaře, řemeslníky, umělce a publicisty. Celkem je to kolem 64 organizací pro různé skupiny povolání. Podnikatelé se mohou pojistit i v rámci veřejného pojištění, což někteří musejí povinně. (Guardiancich, 2010b).

Veřejné penzijní pojištění (GRV)

V Německu zákonné penzijní pojištění je součástí jejich systému sociálního zabezpečení. Odvody do tohoto systému jsou ve výši: zaměstnanec odvádí 9,95% a zaměstnavatel odvádí 9,95%. Z hrubé mzdy zaměstnance a živnostníci odvádějí 19,9% ze svých měsíčních příjmů. Německý systém má podobně jako český strop odvodů do tohoto sociálního systému a z částky přesahující 63 600 eur za rok se již tyto odvody neodvádí. (Guardiancich, 2010b). Výše německé penze je vypočítána podle určitého vzorce a tento vzorec obsahuje i každoroční výši mzdy, jako podíl na průměrné mzdě v německé ekonomice. Pomocí tzv. faktoru udržitelnosti (Nachhaltigkeitsfaktor), což je poměr lidí přispívajících do systému a čerpajících ze systému. Výpočet penze bere v úvahu i růst či pokles mezd v ekonomice a od roku 2010 není umožněno pokles penzí v důsledku poklesu mezd v německé ekonomice.

V Německu stále existují rozdíly mezi výpočtem penzí v části bývalé SRN a bývalé NDR. Ve spolkových zemích bývalé NDR je kupříkladu valorizace penzí počítána z růstu mezd každé spolkové země zvlášť, je nižší hranice pro maximální odvody do systému a prostředkům odvedených do systému během pracovního života je dána větší váha. Tyto rozdíly výpočtu penze jsou dány tím, že zatím nedošlo k sblížení mzdových hladin v obou bývalých částech Německa. Zatímco v části bývalé NDR je průměrná penze nižší o 15% než v bývalé části SRN, tak u průměrné penze je to naopak. (Bonin, 2009).

Penzijní systém státních úředníků

Státní úředníci, soudci a vojáci využívají nezávislé penzijní schéma (Beamtenversorgung). Toto schéma je odlišné od veřejného penzijního pojištění. Toto schéma je bezpříspěvkové, tedy neplatí přímé odvody. Hrubé mzdy těchto zaměstnanců jsou nižší než hrubé mzdy ostatních zaměstnanců ve veřejném sektoru, kteří mají srovnatelné vzdělání. (Viebrok, 2004). V tomto systému se výpočet penze odvíjí od poslední hrubé mzdy a jde o vyšší výplaty než u GRV. Tento penzijní systém pro státní úředníky, vojáky a soudce je zatím nereformován oproti státnímu systému GRV a penze státních úředníků, vojáků a soudců je daněna oproti státní penzi. (Börsch-Supan a Wilke, 2004).

Minimální důchod

V Německu existuje sociální dávka (Grundsicherung im Alter), na kterou mají nárok samostatně žijící důchodci (lidé starší 65 let) s nízkou penzí. Tato dávka slouží na dorovnání příjmu na stanovené minimum, což je v současnosti 600 eur za měsíc. Tato dávka není součástí důchodového systému, ale sociálního systému Německa.

Věk pro odchod do důchodu v Německu

Do konce roku 2011 byl tento věk 65 let. Od tohoto roku 2012 se postupně do roku 2029 prodlužovat na 67 let, a to tempem o 1 měsíc za rok. Jako první se reforma dotkne těch, kteří se narodili v roce 1947. V Německu funguje stejně tak jako v České republice předčasný odchod do důchodu. Němcům je umožněno odcházet až o 3 roky dříve, než je věk řádného odchodu do důchodu, což je spojeno se snížením penze o 0,3 procentního bodu za každý měsíc dřívějšího odchodu. Naopak, když lidé odejdou později do důchodu, než je stanovený věk, tak se jim penze zvýší a to o 0,5 procentního bodu za každý měsíc, který daný jedinec odpracuje navíc. (Börsch-Supan a Berkel, 2003, b).

Druhý a třetí pilíř důchodového systému v Německu

Účast ve druhém a třetím pilíři je dobrovolná a státem finančně podporovaná a jde o soukromá schémata. Druhý a třetí pilíř má sloužit jako částečné nahrazení příjmů ze státního systému. Stát se zde podílí jak finanční podporou, tak i regulací fondů. (Viebrok, 2004).

Finanční podpora je jak v soukromých fondech druhého pilíře, kde jde o schémata pro zaměstnance, které nabízí přímo zaměstnavatel, tak je tato podpora i ve třetím pilíři, kde si občan zvolí soukromý fond. Státní podpora je poskytnuta dvěma způsoby. Za první formou daňových odpočtů, protože příspěvky na toto schéma jsou osvobozeny od daní. Za druhé formou státní podpory na hlavu, která nesouvisí jako v České republice s absolutní výší příspěvku, ale na procentu mzdy, které účastník spoří. Výplaty důchodu z tohoto systému se daní. Německý stát doporučuje spořit 4% hrubé mzdy. (Börsch-Supan a Wilke, 2004).

Druhý pilíř

Tento pilíř zaměstnaneckých schémat byl v Německu do reformy roku 2001 pouze okrajovou záležitostí a zaměstnavatelé jich využívali pouze jako nástroj pro lákání zaměstnanců. V současnosti jde o důležitou součást důchodového systému. (Veil, 2004).

V Německu musí zaměstnavatel nabídnout alespoň jeden typ penzijního fondu, kam si může zaměstnanec nechat odvádět 4% z hrubé mzdy. (Hinrichs, 2005).

Třetí pilíř

Třetí pilíř je též v Německu nazýván riesterova penze (Riester-Rente). Je určen k tomu, aby si zaměstnanec dodatečně spořil na penzi v soukromých fondech. Tento způsob spoření je státem podporován. Státní podporu lze získat, když fond splní určité podmínky. Z počátku tyto podmínky zvýšily náklady těchto fondů a tím se snížila obliba tohoto typu spoření. (Bonin, 2009). Aby fond byl certifikovaný, tak musí splnit podmínky, které jsou uvedené v zákoně AltZerG. Jde například o podmínku, že fond vyplácí naspořené prostředky až po dosažení věku 60 let, výplata musí být formou dávek, nelze vyplatit jednorázově, míra návratnosti nesmí být záporná a klient musí být dobře informován o typu investic, poplatcích a je dáno do jakých instrumentů smí fond investovat. (Börsch-Supan a Wilke, 2004).

Důchodový systém Německa je třípilířový a tím je struktura starobního důchodu německého důchodce diverzifikovanější a složitější než důchodce v České republice. Příjem německého důchodce se skládá jak z příjmu z prvního státního pilíře, tak z příjmů zcela dobrovolných pilířů druhého a třetího. Veřejné penzijní pojištění se v Německu nedaní, ale penze státních úředníků, vojáků a soudců je zdaněna. Soukromé fondy druhého pilíře nabízí přímo zaměstnavatel svým zaměstnancům a je to jeho povinnost. Třetí pilíř je tvořen soukromými fondy. Druhý i třetí pilíř je podporován státem, a to formou daňových odpočtů, tak formou státní podpory na hlavu, která však nesouvisí s výší příspěvku jako v České republice, ale závisí na procentu mzdy, které si účastník spořil.

2.3 Úloha penzijních fondů ve Francii

Důchodový systém ve Francii je stejně tak jako v Německu třípilířový.

První pilíř

Penzijní systém Francie je velice komplexní a velice hodně fragmentovaný. Skládá se z přibližně 120 základních schémat, ke kterým ještě nutno přičíst 400 doplňkových schémat. Z 98% dominuje průběžný systém financování důchodů. Tento první pilíř má několik nejčastějších schémat. Za prvé je to **obecný režim** (régime général), který je určen pro zaměstnance soukromého sektoru, kteří tvoří 65% pracovní síly. Za druhé jde o **speciální režimy** (régimes spéciaux), ten je určen pro zaměstnance veřejného sektoru, což představuje

20% pracovní síly. A za třetí jde o **zemědělský režim** (régime agricole) pro zemědělce a doplňková schémata pro živnostníky. Tito tvoří 12% pracovní síly. (Guardiancich, 2010a).

Zmiňovaná fragmentace systému souvisí z historickým vývojem. Původně byl fondový systém, ale ten se dostal během 20. a 30. let a hlavně během 2. světové války do problémů. Proto v roce 1945 bylo vytvořeno základní penzijní schéma (régime général) průběžně financované, které bylo určeno pro soukromé zaměstnance. Cílem bylo rozšíření tohoto schématu na celou francouzskou populaci, což nebylo vůbec jednoduché, protože před válkou bylo ve Francii mnoho penzijních schémat a účastníci chtěli zachovat výhody, které jim poskytovaly jednotlivé penzijní plány. (Mandin a Palier, 2005).

Obecný režim

Zaměstnanci soukromého sektoru mají toto schéma obecného režimu dvouvrstvé. Je to základní vrstva a doplňková. Výplata důchodů ze základní vrstvy se váže na odpracovaná léta, tak výplata z doplňkové vrstvy se váže na bodový systém, který je založen na počtu bodů za jednotlivá léta a ty zaměstnanec obdrží na základě výše svého příspěvku do tohoto systému. Obě tyto vrstvy jsou financovány průběžně. (Gern, 2002).

➤ **Základní vrstva**

Základní vrstva Caisse Nationale d'Assurance Vieillesse des Travailleurs Salariés **CNAVTS**, která je financována jak z příspěvků zaměstnance, který odvádí 6,55% až 16,53% z hrubé mzdy, tak ze státní podpory. Tato základní vrstva poskytuje základní penzi danou určitou dávkou. (Guardiancich, 2010a). Výše penze ze základní vrstvy se vypočítává jako 50% referenční mzdy a ta se počítá jako průměrná roční mzda z finančně nejlepších 25 let jeho pracovní kariéry. (Dupuis a El Moudden, 2004).

Aby lidé ve Francii měli nárok na penzi, je nutné, aby odváděli příspěvky do systému 40,5 roku a současně jim bylo 60 let věku, přičemž věk se bude prodlužovat až na 62 let. (Guardiancich, 2010a). Aby penzi člověk pobíral v plné výši, tak je nutné, aby dosáhl věku 65 let. A stejně jako v Německu, lze odejít do důchodu dříve, pak se důchod snižuje a ti, kteří odcházejí do důchodu později, tak se jim penze navyšuje o 1,25 procentního bodu za každé čtvrtletí, které pracují déle. Ve Francii existují možnosti odejít za určitých podmínek i 57 letech do důchodu. V roce 2010 proběhla ve Francii úprava tohoto systému a věk odchodu do důchodu se postupně prodlužuje z 62 let na 67 let. Toto postupné zvýšení bude probíhat až do roku 2018.

Základní vrstva je definována určitou dávkou.

➤ **Doplňková vrstva**

Tato druhá vrstva je tvořena mnohými doplňkovými schémata. Dva hlavní z nich jsou Association pour le Régime de Retraite complémentaire de Salariés **ARRCO**, kde odvody činí 6 až 7,5% hrubé mzdy a je určen pro zaměstnance a druhým je Association Générale des Institutions de Retraite des Adres **AGIRC**, kde odvody činí 16 až 20% hrubé mzdy a je určen pro manažery. Je celá řada dalších doplňkových schémat, které jsou děleny dle odvětví ekonomiky (obchod, průmysl, zemědělství, zdravotnictví atd.) nebo jsou děleny dle typu práce. (Mandin a Palier, 2005). Tyto doplňková schémata jsou vedena odbory a zaměstnavateli. (Math, 2004).

Doplňková schémata jsou příspěvkově definována podle bodového systému. Záleží na částkách, které odvedou do systému za celou pracovní kariéru, za které obdrží body, které se po té přepočítají na penzi. (Blanchet a Legros, 2002).

Živnostníci

Tato skupina občanů má svá vlastní doplňková schémata, která jsou založena na bodovém systému. (Dupuis a El Mouddeh, 2004). Jde například o **Organic**, který je určen pro obchodníky, nebo **Cancava**. Tato doplňková schémata bývají méně šetdrá než obecný režim, ale postupně se rozdíl ztrácejí, protože reformní kroky od roku 1973 jsou stejná pro doplňková schémata i pro obecný režim.

Speciální režimy

Tyto speciální režimy jsou určeny pro státní zaměstnance, tedy jak pro státní úředníky, tak i pro zaměstnance státních podniků, jako jsou horníci, zaměstnanci drah a další. Jde o schémata dávkově definované a jsou většinou jednovrstvé. (Blanchet a Legros, 2002).

Ve speciálních režimech jsou šetdřejší podmínky než v obecném režimu. Je možno odejít dříve do důchodu a i výpočet penze je jiný. Jde o procentuální nahrazení mzdy z několika posledních měsíců pracovní činnosti. Konkrétně je to třeba u státních úředníků 75% průměrné mzdy za posledních 6 měsíců práce. (Mandin a Palier, 2005). Různé typy práce mají odlišné výše odváděných příspěvků, různé podmínky, různé vzorce pro výpočet penze. I když je systém průběžně reformován, stále přetrvávají rozdíly v příjmech mezi různými typy práce. (Guardiancich, 2010a).

Minimální důchod

Byl zaveden ve Francii v roce 1956. Minimální penze (minimum vieillesse) zajišťuje lidem starším 65 let minimální důchod. Jde o dávku, která zajišťuje lidem doplacení rozdílu mezi příjmy starobního důchodu a hranicí minimální penze. (Mandin a Palier, 2005). Stejnou funkci plní od dubna 2009 i Allocation de Solidarité aux Personnes Agées **ASPA**.

Druhý a třetí pilíř

Druhý pilíř je zcela dobrovolný a je spravován soukromými subjekty. Patří sem firemní schémata a kolektivní pojistné smlouvy. Velké firmy nabízejí doplňková schémata a většinou jsou zakotvena v kolektivních smlouvách podniků či celého odvětví. Od roku 1967 funguje pro státní zaměstnance **PREFON**, nebo pro lokálně volené zástupce vznikl v roce 1993 **FONPEL**. V roce 1994 byly zavedeny daňové úlevy na odvody do penzijních fondů. (Mandin a Palier, 2005).

Třetí pilíř vznikl až po roce 2004 a je také zcela dobrovolný a soukromně spravovaný. Před vznikem třetího pilíře ve Francii dlouhodobě a poměrně dobře ke spoření k důchodu fungovalo životní pojištění (Blanchet a Legros, 2002). Třetí pilíř je tvořen zejména státem dotovanými doplňkovými individuálními penzijními plány. Jde o program Plans partenarial d'épargne salariale volontaire pour la retraite **PERCO** a jako druhý program Plan d'épargne individual pour la retraite **PERP**. (Mandin a Palier, 2005).

3 LEGISLATIVNÍ PRAVIDLA PRO ČINNOST PENZIJNÍCH FONDŮ V ČESKÉ REPUBLICE A VE VYBRANÉ ZÁPADOEVROPSKÉ ZEMI

Třetí kapitola této diplomové práce se zabývá legislativními pravidly pro činnost penzijních fondů v České republice a ve Francii a srovnáním penzijního pojištění v těchto zemích.

3.1 Legislativní pravidla pro činnost penzijních fondů v České republice

V České republice vzniklo penzijní připojištění se státním příspěvkem vzniklo v roce 1994. V tomto roce vstoupil v platnost zákon o penzijním připojištění se státním příspěvkem č. 42/1994 Sb. Hlava první základní ustanovení § 1 odstavec druhý pojednává o vymezení pojmu penzijní připojištění. „Penzijním připojištěním se pro účely tohoto zákona rozumí shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění (dále jen „účastník“) a státu poskytnutých ve prospěch účastníků, nakládání s těmito prostředky a vyplácení dávek penzijního pojištění.“¹⁹ Zákon o penzijním připojištění byl novelizován v roce 1999 a tím se zavedly od roku 2000 daňové úlevy, které umožňují příspěvky zaměstnavatele do penzijních fondů svých zaměstnanců. Nejdříve šlo o částku 3% vyměřovacího základu zaměstnance, ale od roku 2008, kdy došlo k další novele, tak jde až o částku 24.000 Kč na jednoho zaměstnance, které může firma dát do nákladů a neodvádí z této částky sociální a zdravotní pojištění a zároveň zaměstnanec z tohoto příspěvku neodvádí daň z příjmu a zdravotní a sociální pojištění.

Penzijní připojištění podle tohoto zákona smí provozovat pouze penzijní fondy. Je zde i určeno, kdo se smí stát účastníkem penzijního připojištění a to fyzická osoba starší 18 let s trvalým pobytem v České republice. Občané ostatních států Evropské unie se mohou stát také účastníky penzijního připojištění v České republice, ale musí splnit minimální věk 18 let a trvalý pobyt v zemích Evropské unie, a zároveň se musí v České republice účastnit sociálního a zdravotního pojištění. Omezení minimálního věku, kdy je možno sjednat penzijní

---

¹⁹ Zdroj: Ministerstvo financí České republiky [online] Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2012, [cit. 28.02.2012] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakony_7741.html

fond v České republice je podle autorky špatné. Lépe jsou na tom Francouzi, kde žádné věkové omezení neexistuje a rodiče třeba mohou založit penzijní fond i svým malým dětem.

Penzijní připojištění vzniká na základě smlouvy mezi fyzickou osobou a penzijním fondem. Smlouva musí vždy obsahovat datum vzniku penzijního připojištění a penzijní fond je vždy povinen seznámit účastníka se statutem penzijního fondu a s penzijním plánem, které jsou součástí smlouvy. Ve smlouvě si účastník může určit oprávněnou osobu, které vznikne nárok na odbytné nebo pozůstalostní penzi v případě smrti účastníka. Pojistná doba musí být ke dni úmrtí alespoň 36 kalendářních měsíců. Další možnosti penzí, které lze sjednat je výsluhová penze, kde si může účastník po 180 měsících spoření vybrat jednorázově polovinu naspořených prostředků, invalidní penze, kde v případě plného invalidního důchodu může účastník čerpat prostředky okamžitě, pokud splnil pojištěnou dobu 60 měsíců a samozřejmě vždy musí mít účastník sjednanu starobní penzi. Starobní penze se vyplácí doživotně, a to dle posledního penzijního plánu po dovršení 60 let účastníka a druhou podmínkou je minimálně 60 měsíců trvání pojištění.

Vznikem uzavření smlouvy o penzijním připojištění vznikají účastníkovi určitá práva. Musí být minimálně jednou ročně informován penzijním fondem o výši všech prostředků evidovaných na jeho účtu. Většinou je tato informace posílána výpisem, kde účastník též najde informaci o hospodaření penzijního fondu a připisované zhodnocení. Účastníkovi musí být umožněno nahlédnout na pobočce penzijního fondu na zprávu o hospodaření penzijního fondu, stanovy penzijního fondu, seznam členů orgánů penzijního fondu a seznam akcionářů.

Na příspěvky účastníků penzijního fondu, které se hromadí na osobních účtech si penzijní fond žádá státní příspěvek ze státního rozpočtu. Státní příspěvek je poukazován dle výše vlastního příspěvku účastníka eventuelně na příspěvek třetí osoby (např. rodiče, příbuzní) a není poukazován na příspěvek zaměstnavatele. Státní příspěvek slouží jako podpora účastníkům penzijního připojištění, kteří jsou zodpovědní a spoří si na stáří. Podmínkou státního příspěvku je včasné zaplacení měsíčního příspěvku účastníkem. Příspěvek se považuje za zaplacený, když je do posledního dne měsíce připsán na účet u depozitáře penzijního fondu. A penzijní fond si žádá státní příspěvek čtvrtletně u Ministerstva financí souhrnně za všechny účastníky a to písemnou žádostí. Výše státních příspěvků byla popsána v kapitole 2.1. V zákoně o penzijním připojištění je určen minimální měsíční vklad na smlouvu o penzijním připojištění, a to v současné době 100 Kč. Maximální měsíční příspěvek není omezen.

Placení příspěvků na penzijní připojištění lze dle možností účastníka zvyšovat, snižovat, lze také přerušit placení nebo odklad. Vždy toto musí být písemnou žádostí upraveno ve smlouvě.

Pojištěná doba je vždy upravena v penzijním plánu. V zákoně o penzijním připojištění je dána hranice minimální pojištěné doby, aby vznikl nárok na příslušné penze. U starobní penze je tato doba minimálně 60 kalendářních měsíců. Pro zápočet nezaplacených měsíců je rozhodující, zda jde o přerušování placení či odklad placení. Doba odkladu placení je doba, za kterou účastník doplatil příspěvky, tudíž se tato doba do pojištěné doby počítá. Doba přerušování placení se nedoplácí, a tak i tato doba se nezapočítává do doby pojištění. Takzvané přerušování placení lze uskutečnit, pokud účastník platil nejméně po dobu 36 kalendářních měsíců, nebo platil nejméně 12 kalendářních měsíců v případě každého dalšího přerušování placení u téhož penzijního fondu.

Když končí čas placení příspěvků, nastává čas vypořádání mezi penzijním fondem a účastníkem, kterému vzniká nárok na čerpání dávek ve formě penze. V zákoně o penzijním připojištění hlava pátá, § 20 je penze definována: „penze, kterou se rozumí doživotní pravidelná výplata peněžní částky, a jde-li o pozůstalostní penzi, výplata peněžní částky po dobu stanovenou penzijním plánem,“²⁰ K dávkám, které jsou vypláceny z penzijního připojištění, patří penze, jednorázové vyrovnání a odbytné. Jednorázové vyrovnání je možnost, kterou může zvolit účastník písemnou formou místo penze. Penzijní fond je povinen vyplatit jednorázové vyrovnání do konce kalendářního čtvrtletí následujícího po měsíci, kdy byl poslední příspěvek účastníka zaplacen. Když před koncem připojištění účastník přerušil placení, tak je penzijní fond povinen vyplatit jednorázové vyrovnání do tří měsíců po obdržení písemné žádosti. Odbytné je vyplaceno účastníkovi v případě ukončení smlouvy, kde nedošlo k nároku na penzi. Odbytné je podmíněno zaplacením příspěvků alespoň za dvanáct kalendářních měsíců. Odbytné též náleží obmyšleným osobám určeným ve smlouvě, když účastník zemře a nebyla mu vyplácena penze či jednorázové vyrovnání a pokud nevznikl nárok na pozůstalostní penzi. Při výplatě odbytného jsou státní příspěvky vráceny Ministerstvu financí a výnosy z nich jsou připsány do účastnického fondu.

Penzijní připojištění lze ukončit výpovědí či zánikem. Výpověď může podat účastník i penzijní fond. Účastník vypovídá smlouvu písemně a zákon o penzijním připojištění ukládá povinnost penzijního fondu potvrdit účastníkovi výpověď a uvést datum ukončení. Penzijní

---

²⁰ Zdroj: Ministerstvo financí České republiky [online] Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2012, [cit. 28.02.2012] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakony_7741.html

fond může písemně vypovědět smlouvu, pokud účastník neplatí déle jak 6 měsíců, nesplňuje podmínky účastníka a nebo uvedl nepravdivé údaje. Zánik penzijního připojištění může být výplatou jednorázového vyrovnání, výplatou odbytného, ukončením výplaty poslední penze, úmrtím účastníka a nebo ukončením trvalého pobytu účastníka v České republice.

3.2 Legislativní pravidla pro činnost penzijních fondů ve Francii

Nejvíce podobné českému penzijnímu připojištění je francouzské penzijní připojištění **PERP (Lidový plán důchodového spoření)**. Jde o individuální penzijní připojištění a mohou do něj vstoupit všichni občané Francie. PERP vznikl při francouzské důchodové reformě na základě zákona č. 2003 - 775 z 21. srpna 2003. Tímto zákonem nebyl založen jen PERP, ale i kolektivní způsob důchodového spoření vedený zaměstnavatelem **PERCO (Kolektivní plán důchodového spoření)**. Tento zákon byl důležitý i v posílení a zjednodušení doplňkového spoření. Pro podporu dobrovolného důchodového spoření byly v tomto zákoně zakotveny i daňové zvýhodnění. Vůbec nejdůležitější změnou, kterou tento zákon umožnil bylo zpřístupnění důchodového spoření všem občanům.²¹ Dříve před reformou mohli spořit na penzi jen někteří občané a až teprve tato reforma umožnila spoření všem. Dřívější reformy se týkaly vždy jen některých profesí např. vojáci, lékaři, úředníci.

Forma spoření na penzi je závislá na tom, ve které sféře ekonomiky zaměstnanec pracoval. Zda byl zaměstnán ve státní, nebo soukromé sféře či podnikal. Jak již bylo řečeno, tak u penzijního spoření **PERP** toto neplatí, protože si ho může sjednat kdokoliv bez ohledu na profesi. V tomto spoření není určena minimální doba, jen je nutné na začátku spoření si určit, kdy občan půjde do důchodu. PERP má okamžité daňové úlevy.

Jak již bylo řečeno nejvýznamnější důchodovou reformou byla provedena zákonem č. 2003 - 775 ze dne 21. srpna 2003 o důchodové reformě a daňových odpočtech s účinností od roku 2004. Vyhláška č. 2004 - 342 ze dne 21. dubna 2004, doplněná mezirezortní vyhláškou narovnává vztahy mezi pojištěnými a spořicími institucemi, které nabízí důchodové pojištění a udává náležitosti smluv. V roce 2008 byla reforma zvláštních režimů a poslední reformou byla důchodová reforma v roce 2010, která vedla ve Francii k velkým

---

²¹ Zdroj: Assurance retraite [online]: Guide assurance., 2012, Aktualizace 01.04.2011, Dostupné z: http://guide-assurance.com/assurance_retraite.htm

protestům, protože byl prodloužen věk odchodu do důchodu z 60 na 62 let a postupné zvýšení věku odchodu do důchodu na 65 až 67 let v letech 2016 až 2023.²²

Ve Francii vedou důchodové spoření pojišťovny, banky, vzájemné pojišťovny. Francouzi na rozdíl od Čechů mohou založit více penzijního připojištění. Zákonem není ani upravena maximální věková hranice, do které jde ještě vstoupit do spoření. Tuto hranici si určují jednotlivé fondy a liší se dle druhu penzijního připojištění.

Legislativně není upravena maximální ani minimální výše příspěvků účastníka. Platbu si určí účastník ve smlouvě s finanční institucí, u které spoří na penzijní fond. Platby mohou být pravidelné i nepravidelné. A v momentě, kdy pošle instituci peníze, tak ztrácí možnost s těmito penězi nakládat. Účastník může nakládat s penězi až po uplynutí 60 let věku, nebo odchází do penze. Vyplacení penze není automatické a účastník o něj musí požádat jinak se mu spoření o rok prodlouží. Většina finančních institucí má nastaven maximální věk pro výplatu prostředků. Penzijní pojištění není možné zrušit, jde to pouze ve lhůtě 30 dní po první platbě.

Výše penze je závislá na typu penzijního připojištění a na okamžiku podání žádosti o výplatu. Účastníkům jsou vypláceny podíly na zisku z celku realizovaných výnosů.

Účastníkům penzijního připojištění ve Francii je umožněno vybírat peníze před důchodovým věkem. Jde o několik výjimek, když se účastník dostane do tíživé situace např. když se účastník dostane do invalidního důchodu, když ztratí práci a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti.²³

Všechny finanční instituce, které francouzským občanům nabízejí penzijní připojištění, mají za povinnost informovat klienta při podpisu smlouvy o poplatcích. Francouzi mají tři druhy poplatků, a to poplatky za zřízení smlouvy. Dalším druhem poplatků jsou poplatky za vedení účtu a třetím druhem poplatku je poplatek za převod k jiné instituci a je ve výši 5% z převedené částky. (Editions Francis Lefebvre, 2006, 487 s.)

Francouzi mohou převést svůj penzijní fond k jiné finanční instituci, což je povoleno v České republice pouze do konce února 2012. Finanční instituce ve Francii má 3 měsíce, aby klientovi oznámila hodnotu převodu a klient má pak měsíc na to, aby mohl ještě od převodu ustoupit.

---

²²Zdroj: La documentation Francaise [online]: Paříž: La documentation Francaise ,2012, Aktualizace 01.11.2010, [cit. 18.02.2012] Dostupné z: <http://translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=fr&tl=cs&u=http%3A%2F%2Fwww.ladocumentationfrancaise.fr%2Fdossiers%2Fretraites%2Findex>

²³ Zdroj: Corem [online]: Paříž: Corem ,2012, Aktualizace 2012, [cit.19.02.2012] Dostupné z: <http://www.corem.com/particuliers/actualites-corem.php>

PERP je spojen s daňovými výhodami a daňovou výhodou lze uplatnit až do výše 10% ročních příjmů, ale ne více jak osminásobek maximální roční platby na sociální zabezpečení. Doživotní renta podléhá zdanění daní z příjmů.²⁴

V případě smrti účastníka penzijního připojištění přechází naspořené prostředky na oprávněné osoby ze smlouvy, a to ve formě doživotní či dočasné renty. Dočasná renta je minimálně na 10 let a pro nezaopatřené děti až do jejich 25. narozenin. Tyto oprávněné osoby se určují při podpisu smlouvy a lze je v průběhu spoření doplňovat či měnit. Naspořené prostředky nevstupují do dědického řízení.

Préfon důchodové spoření je určeno pro zaměstnance veřejné správy ve věku 18 až 69 let. Bylo založeno v roce 1967 z důvodu velkého poklesu příjmu těchto zaměstnanců při odchodu do starobního důchodu, protože do příjmu na výpočet důchodu se jim nezapočítávají prémie. Finančně tento penzijní fond řídí čtyři pojišťovny a to CNP, AGF, AXA a GAN.²⁵ Préfon je zaměstnanci státní správy hojně využíván a je také spojen s daňovými výhodami a to od roku 2004 je částka Préfon zahrnuta do daňového odpočtu PERP. Renta z tohoto spoření se nejdříve vyplácí v 55 letech a nejdéle v 70 letech.

Madelinská smlouva umožňuje spořit na důchod osobám samostatně výdělečně činným a to například živnostníkům, obchodníkům, řemeslníkům a dalším.²⁶ Ze spoření je vyplácena doživotní renta a je určen minimální roční fixní vklad.²⁷

Kapitál se účastníkovi vyplácí až při odchodu do důchodu. A existují dvě výjimky, kdy se kapitál může čerpat dříve, a to v případě invalidity účastníka a nebo při ukončení podnikatelské činnosti likvidací.

Tento způsob spoření je spojen s daňovými výhodami, a to odpočtem daně až do výše 10% základu daně z příjmu, maximálně ale ve výši osminásobku maximálního ročního

---

²⁴ Zdroj: Le portail du ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie

²⁵ Zdroj: Le portail du ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie

²⁶ Zdroj: Wikipedia [online]: Paříž: Wikipedia ,2012, Aktualizace 2012, [cit.27.02.2012] Dostupné z: http://fr.wikipedia.org/wiki/Contrats_Madelin

²⁷ Madelinská smlouva může být vedena v bodech či multimodálně. Les contrats madelin à points = Madelinská smlouva vedená v bodech, kde jde o to, že za příspěvky si klient nakupuje body, které pak přemění na eura při pobírání renty. Les contrats madelin multisupports = Madelinská multimodální smlouva, kde si klient může vybrat druh investice do akcií, dluhopisů nebo eurových fondů. Toto spoření je vytvořeno kolektivní pojistnou smlouvou, která je podepsána mezi pojišťovnou a společností.

odvodu na sociální pojištění. Plus má účastník právo si odečíst dalších 15% příjmů, pokud je jeho příjem v hodnotě mezi jedním a osminásobkem tohoto limitu.²⁸

Madelinské smlouvy jsou přenositelné z jedné instituce ke druhé a tento úkon je zpoplatněn. (Editions Francis Lefebvre, 2006, 487 s.)

Ve Francii existuje též **kolektivní formy spoření**, kde zaměstnanec i zaměstnavatel odvádí prostředky na individuální či společný účet podle toho, který si zvolí nabízený režim. Jde o kolektivní spoření, protože je povinná účast v tomto spoření pro všechny zaměstnance. Tyto prostředky se investují a v důchodovém věku je vyplácena měsíční nebo čtvrtletní penze. A velice zřídka je vyplácen celý kapitál. Částečně se na tomto spoření podílí i zaměstnavatel, který tímto motivuje své zaměstnance. Zaměstnavatel může a nemusí toto spoření zaměstnancům umožnit a ve Francii toto spoření nabízí zhruba jedna třetina malých a středních podniků.

Toto spoření zajišťuje doplňkový příjem při odchodu do starobního důchodu, a to od 60 let věku. Při úmrtí zaměstnance přechází za předem daných podmínek renta na manželku eventuelně děti.

Část příspěvku na spoření zaměstnance, kterou platí zaměstnavatel je součástí mzdy a zaměstnanec si tuto částku spolu se svým vlastním příspěvkem může odečíst ze svého zdanitelného příjmu.

Daňovou výhodu při tomto druhu spoření má i zaměstnavatel, který je osvobozen od platby na sociální pojištění, a to do výše 5% platu zaměstnance a příspěvky na spoření zaměstnanců si může odečíst ze svého daňového základu.

Bezpečnost vložených prostředků a vyplácení renty zaměstnancům hlídá podpůrná instituce, která je složena jak zaměstnanci, tak zaměstnavateli.

Pokud zaměstnanec odejde z dané firmy, tak jeho naspořené prostředky v kolektivním spoření zůstávají a jsou mu vyplaceny až v době odchodu do důchodu, po celou dobu se mu ale nadále zhodnocují.

Kolektivní formy spoření lze rozdělit na dvě formy podle toho, zda je vyplácena doživotní renta, či předem sjednaná částka. První je **spoření s definovanou výší příspěvku**, kam patří spoření formou **PERE** = Plán důchodového spoření podniku a spoření založené podle článku 83. Toto spoření může financovat zaměstnavatel i zaměstnanec a vytváří se kapitál, který je pak vyplácen od doby odchodu do důchodu formou doživotní renty. Tento druh spoření může

---

²⁸ Zdroj: Wikipedia [online]: Paříž: Wikipedia ,2012, Aktualizace 2012, [cit.27.02.2012] Dostupné z: http://fr.wikipedia.org/wiki/Contrats_Madelin

využít každý zaměstnanec, nebo skupiny zaměstnanců a jeho prostředky se odvádí na jeho účet doplňkového spoření vedeným podnikem.

Druhá skupina je **spoření s pevně definovanou výší platby**, která je dána předem stanovenou výší renty. Toto spoření je založeno podle článku 89. Důchodová renta je tedy předem dána a je určena i doba vyplácení renty. Tento druh spoření se většinou nabízí zaměstnancům vyššího věku a je pouze na zaměstnavateli, zda tento druh spoření svým zaměstnancům na zvýšení jejich motivace a loajality nabídne.

PERCO je individuální spoření v kolektivním rázu, kde prostředky jsou shromažďovány kolektivně a zaměstnanec si vybere směr investice. Toto spoření bylo založeno zákonem z 21. srpna 2003 a týká se všech zaměstnanců podniku, pokud je jich více jak sto. Když je jich méně, tak je toto spoření pouze pro vedení podniku. Minimální délka spoření je 5 let a prostředky jsou k dispozici při odchodu do důchodu. Zaměstnanec volí mezi rentou, či kapitálem. Prostředky se kumulují na společném fondu podniku a zaměstnanec si vybírá směr investice. I tato forma spoření přináší zaměstnanci i zaměstnavateli daňové výhody.

3.3 Srovnání penzijního připojištění v České republice a Francii

Již při porovnání pilířů důchodového systému je patrný rozdíl mezi Českou republikou a Francií. Zatímco každý Francouz musí přispívat do penzijních fondů AGIRC a ARRCO, které tvoří druhý pilíř, tak v České republice bude druhý pilíř teprve vznikat po důchodové reformě, která má účinnost od 01.01.2013.

Třetí pilíř tvořený penzijním připojištěním je ve Francii rozvinutější než v České republice. U nás najdeme jen soukromou individuální formu spoření a Francie má individuální i kolektivní formu spoření ve třetím pilíři důchodového systému.

V České republice je zatím jen jeden typ penzijního připojištění, ale ve Francii závisí druh penzijního připojištění na oboru, ve kterém dotyčný občan pracuje. V České republice lze zatím zřídit penzijní připojištění pouze u penzijních fondů, ale ve Francii si lze penzijní spoření PERP zřídit i u bank a pojišťoven. Ve Francii lze vybírat investiční strategii dle naturelu člověka a u nás toto zatím umožněno není. Tato možnost bude možná až po důchodové reformě po 01.01.2013. Daňové výhody penzijního připojištění jsou v České republice i ve Francii, ale u nás máme navíc ještě státní příspěvek. Je nutno dodat, že daňové výhody v České republice formou možného snížení daňového základu u penzijního fondu ročně až o 12.000 Kč nejsou hojně využívány. Vychází to ze zkušeností autorky. Důvod autorka vidí v tom, že příspěvek účastníka, tak aby plně využil státní příspěvek a k tomu snížil

svůj daňový základ o zmiňovaných 12.000 Kč ročně, musí být platba účastníka 18.000 Kč ročně, což je 1.500 Kč měsíčně. Tato částka je ale pro mnohé v rodinném rozpočtu neúnosná. Po spuštění důchodové reformy se využívání daňových úlev u penzijních fondů v České republice ještě sníží, protože od 01.01.2013 bude posunuta hranice částky, kterou bude muset účastník hradit, pokud bude chtít dostávat největší možný státní příspěvek. Tím se posune i částka, kterou bude muset účastník spořit, aby dosáhl na největší možný daňový odpočet. Od 01.01.2013 bude největší státní příspěvek ve výši 230 Kč měsíčně na příspěvek účastníka ve výši 1.000 Kč měsíčně a až nad částku vyšší bude umožněna daňová úleva. Tedy pokud bude chtít účastník plně využít i daňový možný odpočet ve výši 12.000 Kč, tak bude muset příspěvek účastníka navýšit na 24.000 Kč ročně tedy 2.000 Kč měsíčně, což bude u mnohých problémem.

Názorem autorky je, že rozvinutější a propracovanější systém třetího pilíře důchodového systému mají ve Francii, a to proto, že reforma této formy spoření byla otevřena všem občanům a tím se přizpůsobila potřebám občanů. Nejdůležitější změnou byla možnost založit si tuhle formu spoření pro všechny občany. Další nespornou výhodou Francouzů je fakt, že si mohou zřídit více důchodových spoření formou PERP. Tím tento občan snižuje své riziko investice, protože si své prostředky může diverzifikovat a těžit tak z různých měr zhodnocení vázaných na různé míry rizika. Ve Francii najdeme ještě další velkou výhodu a to je neomezení minimálního vstupního věku do penzijního spoření. Autorka by velice uvítala tuto možnost i u nás, protože by založila penzijní připojištění svým dětem, kterým ještě není osmnáct let, a tak v České republice ještě nemohou spořit v penzijním fondu.

V následující tabulce č. 11 je přehledně zpracováno porovnání penzijního připojištění v České republice a ve Francii.

Tabulka 11 - Porovnání penzijního připojištění v České republice a ve Francii

Ukazatel	Česká republika	Francie
Státní příspěvek	Ano	Ne
Daňové výhody	Ano	Ano
Možnost přestupu k jinému penzijnímu fondu	Ano	Ano
Princip spojení	Dobrovolný třetí pilíř	- Povinný druhý pilíř- ARRCO, AGIRC - Dobrovolný třetí pilíř
Typ penzijního připojištění	Pouze jeden dle zákona č. 42/1994 Sb.	- Kolektivní PERE PERCO- článek 83 a 89 - Individuální PERP, Préfon, Madelinská smlouva
Okruh osob	Všichni	- přístupné všem PERP, PERCO - OSVČ Madelinská smlouva a pro státní zaměstnance Préfon
Vedení a správa penzijního připojištění	Penzijní fondy	Penzijní fondy, banky, pojišťovny a vzájemné pojišťovny
Minimální vstupní věk	18 let	PERP- není určeno
Počet smluv na účastníka	Pouze jedna	PERP- neomezený počet

Zdroj: Vlastní zpracování, 2012

4 VÝKONNOST PENZIJNÍCH FONDŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ A ZAHRANIČÍ

4.1 Výkonnost penzijních fondů v České republice

Souhrnný hospodářský výsledek ke konci 3. čtvrtletí roku 2011 penzijní fondy České republiky vykázaly ve výši 3,19 miliardy Kč. Při srovnání s výsledkem 3. čtvrtletí roku 2010 souhrnný výsledek klesl o 0,44 miliardy Kč a to z 3,63 miliardy Kč.

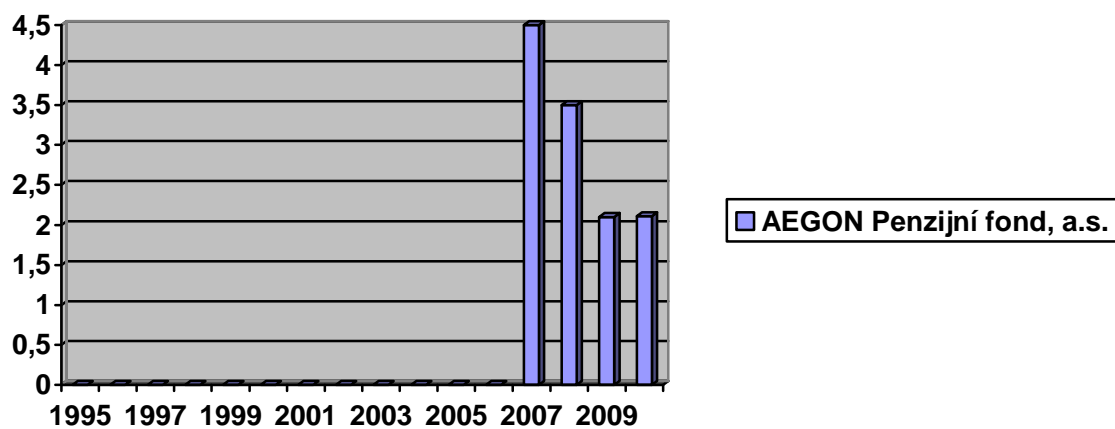
„Penzijní fondy i ve třetím čtvrtletí neměly konzervativní zaměření svých investičních strategií. Z celkového objemu prostředků bylo nejvíce prostředků umístěno v dluhopisech 86,9% (k 30.6.2011 se jednalo o 84,5%) na účtech a termínovaných vkladech bylo 6,8%- k 30.6.2011 šlo o 7,8%. Do akcií bylo vloženo pouze 0,4% - k 30.6.2011 se jednalo o 0,7%. Do podílových listů uložily PF 3% spravovaných prostředků, tedy o něco méně než k 30.6.2011 (3,6%).“²⁹

V následujících obrázcích č. 9 až č. 18 najdeme zhodnocení prostředků účastníků penzijního připojištění v jednotlivých letech trvání penzijního připojištění v České republice. Zdrojem hodnot pro tyto obrázky byla tabulka uvedená v příloze č. 2. Rok 2011 chybí, protože penzijní fondy mají za povinnost zveřejňovat výsledky za daný rok až v květnu následujícího roku.

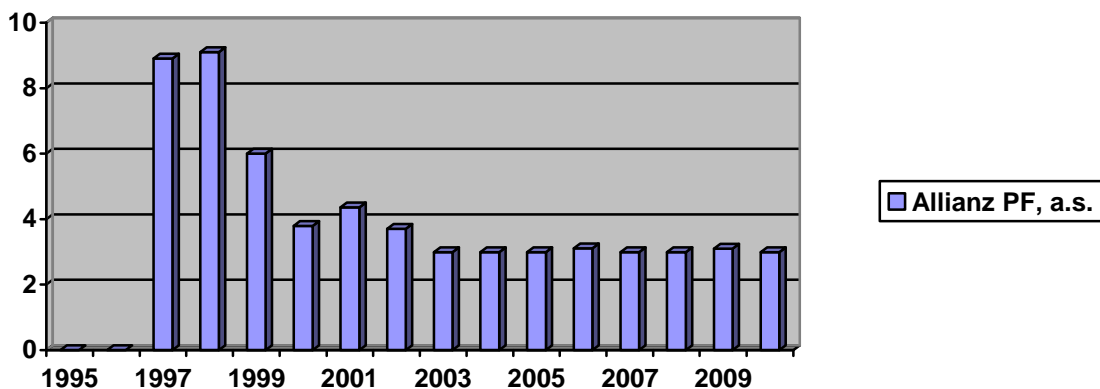
---

²⁹ Zdroj: Asociace penzijních fondů ČR [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2011, Aktualizace 22.12.2011, [cit. 22.12.2011] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html>

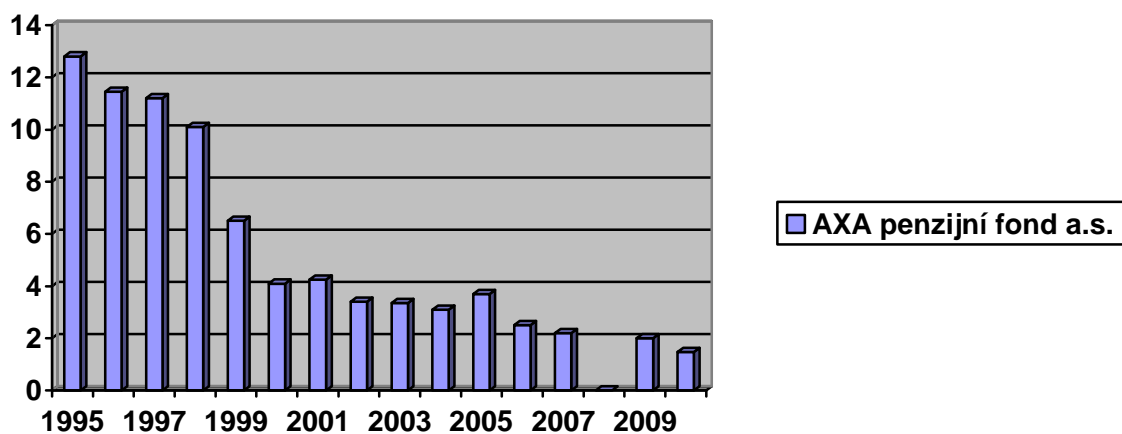
Obrázek 9 - Výkonnost AEGON Penzijního fondu, a.s. v jednotlivých letech v %

Obrázek 10 - Výkonnost Allianz PF, a.s. v jednotlivých letech v %

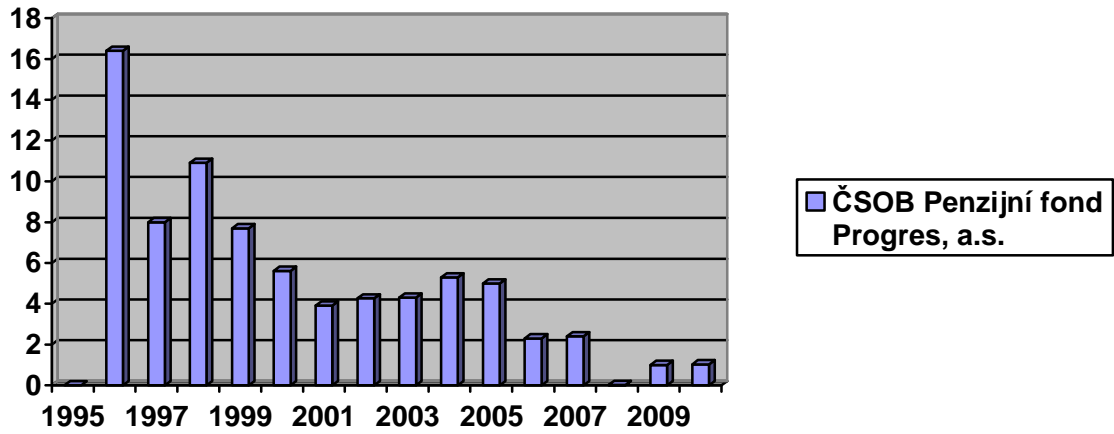

Obrázek 11 - Výkonnost AXA penzijního fondu a.s. v jednotlivých letech v %

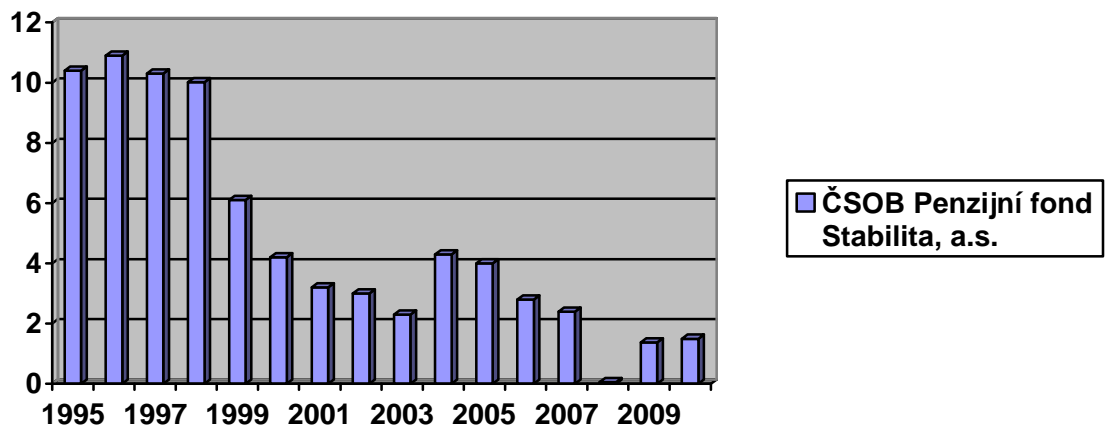

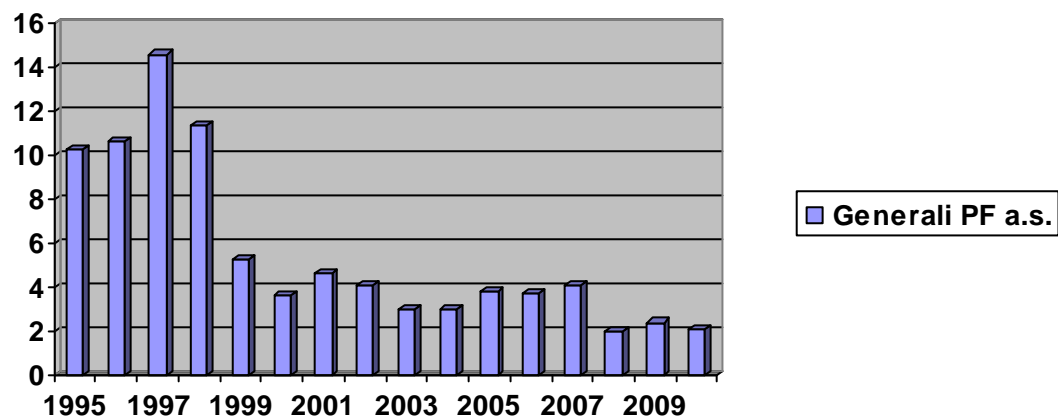
Obrázek 12 - Výkonnost ČSOB Penzijního fondu Progres, a.s. v jednotlivých letech v %

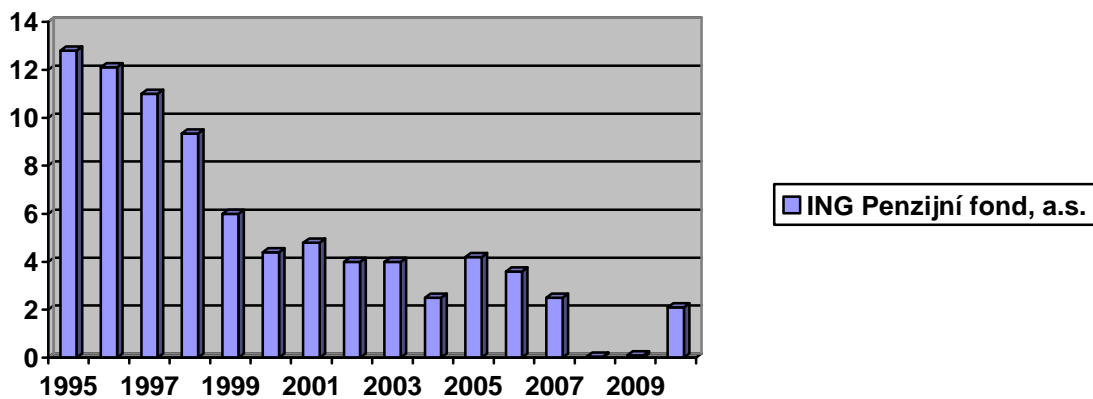
Obrázek 13 - Výkonnost ČSOB Penzijního fondu Stabilita, a.s. v jednotlivých letech v %

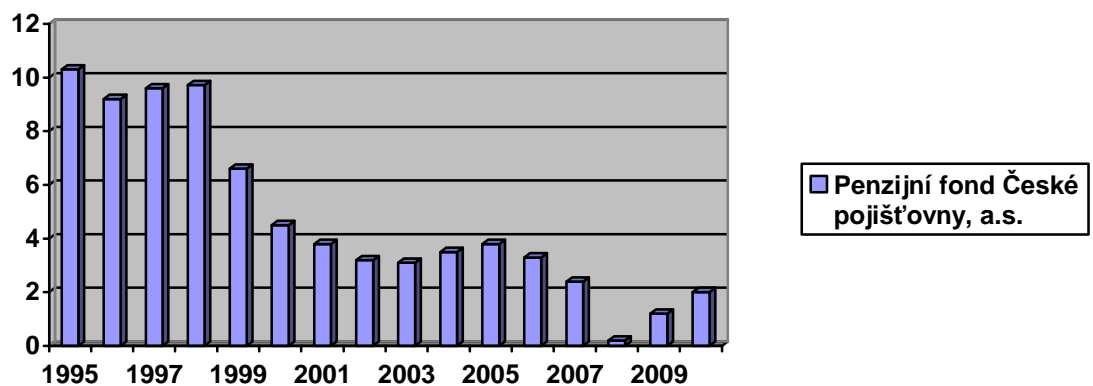
Obrázek 14 - Výkonnost Generali PF a.s. v jednotlivých letech v %

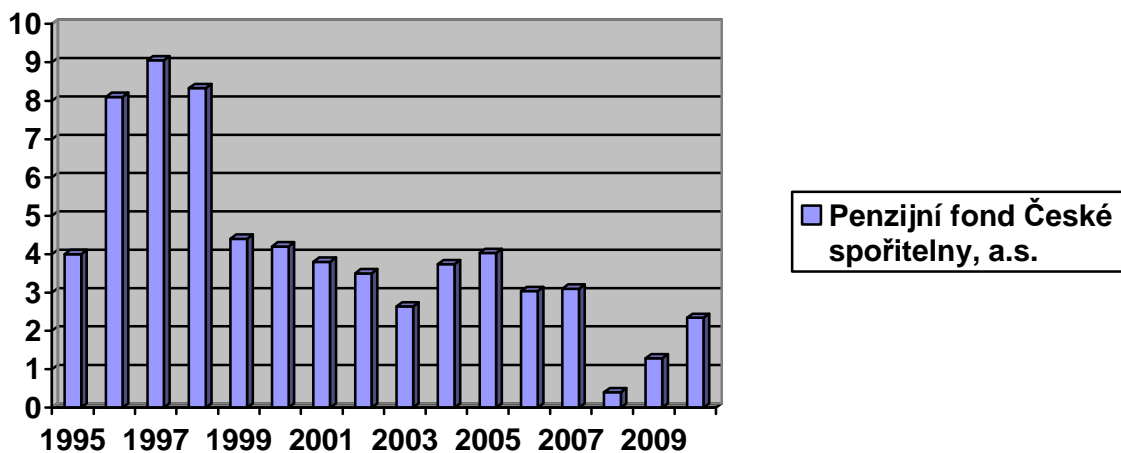
Obrázek 15 - Výkonnost ING Penzijního fondu, a.s. v jednotlivých letech v %

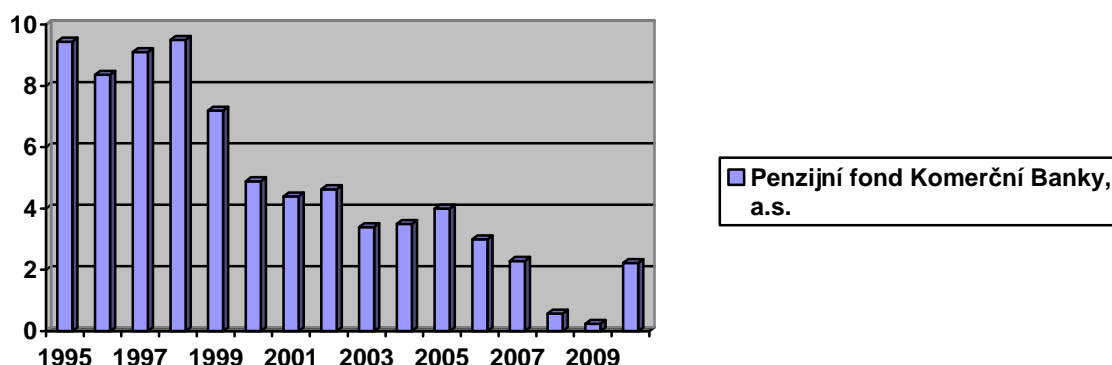
Obrázek 16 - Výkonnost Penzijního fondu České pojišťovny, a.s. v jednotlivých letech v %

Obrázek 17 - Výkonnost Penzijního fondu České spořitelny, a.s. v jednotlivých letech v %

Obrázek 18 - Výkonnost Penzijního fondu Komerční banky, a.s. v jednotlivých letech v %

Zdroj: Asociace penzijních fondů ČR [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2011, Aktualizace 22.12.2011, [cit. 22.12.2011] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/zhodnoceni-prostredku-ucastniku.html>

Tabulka 12 - Průměrná roční výkonnost penzijních fondů za dobu jejich působení v %

Název penzijního fondu	Průměrné roční výkonnost za dobu působení v %	
	Nominální	Reálná
AEGON Penzijní fond, a.s.	3,0525	0,153
Allianz PF, a.s.	4,2914	0,677
AXA penzijní fond a.s.	5,1338	0,59
ČSOB Penzijní fond Progres, a.s.	5,2087	0,665
ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.	4,8019	0,258
Generali PF a.s.	5,5413	0,998
ING Penzijní fond, a.s.	5,2175	0,674
Penzijní fond České pojišťovny, a.s.	4,7763	0,233
Penzijní fond České spořitelny, a.s.	4,1219	- 0,422
Penzijní fond Komerční banky, a.s.	4,7981	0,254

Zdroj: Vlastní zpracování, 2012

Z tabulky č. 12 je patrné, že nominální výkonnost penzijních fondů během jejich působení na trhu v České republice se pohybovala od **3,0525%**, což je průměrná roční nominální výkonnost AEGON penzijního fondu, a.s. až po největší průměrnou roční nominální výkonnost u Generali PF a.s. **5,5413%**. **Tento penzijní fond měl i největší reálnou výkonnost za dobu svého působení 0,998%. Nejhůře z českých penzijních fondů dopadl Penzijní fond České spořitelny, a.s., a to dokonce se zápornou reálnou výkonností – 0,422%.** V následující tabulce číslo 13 je uvedeno průměrná výkonnost penzijních fondů v České republice za jednotlivá léta.

V této tabulce je vypočtena reálná výkonnost penzijních fondů v České republice za roky 1995 až 2010. Tento výpočet je proveden odečtením inflace v % za jednotlivá léta od průměrné roční nominální výkonnosti. Inflace za jednotlivé roky je použita ze stránek Českého statistického úřadu.

Tabulka 13 - Průměrná a reálná výkonnost penzijních fondů v jednotlivých letech

Rok	Průměrná roční výkonnost penzijních fondů v %	Inflace v ČR v %	Reálná výkonnost penzijních fondů v %
1995	10,0057	9,1	0,9057
1996	10,89	8,8	2,09
1997	10,1944	8,5	1,6944
1998	9,8233	10,7	- 0,8767
1999	6,2	2,1	4,1
2000	4,3678	3,9	0,4678
2001	4,1233	4,7	- 0,5767
2002	3,7567	1,8	1,9567
2003	3,2333	0,1	3,1333
2004	3,5489	2,8	0,7489
2005	3,9489	1,9	2,0489
2006	3,0433	2,5	0,5433
2007	2,89	2,8	0,09
2008	0,979	6,3	- 5,321
2009	1,479	1	0,479
2010	1,987	1,5	0,487

Zdroj: Český statistický úřad [online] Praha: Český statistický úřad, 2011, Aktualizace 09.12.2011, [cit. 22.12.2011] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

V tabulce č. 13 je vypočtena reálná výkonnost penzijních fondů za roky 1995 až 2010. Roky 1995, 1996, 1997, 1999, 2000, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2009 a v roce 2010 byla výkonnost kladná. **Největší reálná výkonnost byla v roce 2003 3,1333%**. V letech 1998, 2001 a 2008 dokonce výkonnost penzijních fondů nedosáhla ani výše inflace v uvedených letech a jejich výkonnost byla záporná. **Nejhorší reálná výkonnost byla v roce 2008 - 5,321%**.

4.1.1 Srovnání výkonnosti českých penzijních fondů s výkonností indexu PX

Index PX je oficiální indexem Burzy cenných papírů Praha. První výpočet tohoto indexu proběhl 20. března 2006. Index PX je oficiálním nástupcem indexů PX 50 a PX-D. Tento nový index převzal hodnoty indexu PX 50 a navázal na ně. Index PX 50 byl poprvé vypočten 5. dubna 1994 plně ve shodě s metodologií IFC = International Finance Corporation. Index PX 50 obsahoval 50 nejvýznamnějších akciových titulů a byla nastavena počáteční hodnota indexu 1000 bodů. Index PX je cenovým indexem a dividendové výnosy se v něm nezobrazují. Tituly indexu se aktualizují 4x ročně.³⁰

Tabulka 14 - Historické hodnoty indexu PX

rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
maximum	1245	587	582	629	517	526	691	515	479	659	1032	1478	1626	1936	1808	1195	1315
minimum	541	387	438	459	316	333	410	320	388	460	662	1051	1167	1565	700	628	1093

Zdroj: Wikipedia [online] Praha: Wikipedia, 2011, Aktualizace 27.12.2011, [cit. 17.02.2012]
Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Index_PX#cite_note-1

V historii index PX poprvé překonal hranici 1000 bodů 19.11.2004. Nejblíže 2000 bodů se index dostal 29.12.2007, kdy byla hodnota 1936 bodů, tato hodnota je zatím historickým maximem. Historické minimum index dosáhl 08.10.1998, kdy dosáhl 316 bodů. Bylo to po ruské finanční krizi. Po teroristických útocích 11.09.2001 spadl tento index na hodnotu 320 bodů a také světová finanční krize tento index snížila na 628 bodů a to 18.02.2009.

³⁰Zdroj: Wikipedia [online] Praha: Wikipedia, 2011, Aktualizace 27.12.2011, Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Index_PX#cite_note-1

Obrázek 19 - Index PX od počátku do 17.02.2012

Zdroj: Burza cenných papírů Praha, a.s. [online] Praha: Burza cenných papírů Praha,a.s., 2012, Aktualizace 17.02.2012, [cit. 17.02.2012] Dostupné z:

<http://www.pse.cz/Statistika/Burzovni-Indexy/Detail.aspx?bi=1>

Báze indexu PX

„Seřazeno dle podílu emise na tržní kapitalizaci báze, který v době aktualizace indexu nesmí přesáhnout 20% (od března 2011 pak 25%).

- ČEZ (ISIN: CZ0005112300)
- Erste Bank (ISIN: AT0000652011)
- Komerční banka (ISIN: CZ0008019106)
- Telefónica O2 Czech Republic (ISIN: CZ0009093209)
- NWR (ISIN: GB00B42CTW68)
- Unipetrol (ISIN: CZ0009091500)
- CETV (ISIN: BMG200452024)
- VIG (ISIN: AT0000908504)
- Philip Morris ČR (ISIN: CS0008418869)
- Fortuna (ISIN: NL0009604859) - od 20.12.2010
- Pegas Nonwovens (ISIN: LU0275164910)
- ORCO (ISIN: LU0122624777)
- AAA Auto (ISIN: NL0006033375)
- KITD (ISIN: US4824702009) - od 22.3.2010

Bývalé součásti

- ECM (ISIN: LU0259919230) - vyřazeno od 20.6.2011
- Zentiva (ISIN: NL0000405173) - vyřazeno od 28.4.2009

PX 50

- Severočeské doly (ISIN: CZ0005102350) - vyřazeno od 2.1.2006
- SČ energetika (ISIN: CZ0005078055) - vyřazeno od 2.1.2006
- STČ energetická (ISIN: CZ0005078253) - vyřazeno od 2.1.2006
- SSŽ (ISIN: CS0005022854) - vyřazeno od 2.1.2006
- Paramo (ISIN: CZ0005091355) - vyřazeno od 2.1.2006
- Česká pojišťovna (ISIN: CZ0008002755) - vyřazeno v roce 2005
- České Radiokomunikace (ISIN: CZ0009054607) - vyřazeno v roce 2005
- SM energetika (ISIN: CZ0005078352) - vyřazeno v roce 2005
- Sokolovská uhelná (ISIN: CZ0005103952) - vyřazeno v roce 2005“³¹

Nyní bude zhodnocen výnos indexu PX a výnos českých penzijních fondů od roku 1995 do konce roku 2010. Hodnota indexu PX byla 05.01.1995 570,1. Byl použit údaj z 05.01.2011, protože na stránkách Burzy cenných papírů Praha, a.s. není dostupný údaj z 1.1.1995. A hodnota tohoto indexu byla 30.12.2010 1224,8.³² V následující tabulce č. 15 je uvedeno průměrné čisté zhodnocení penzijních fondů v České republice za roky 1995 až 2010 a za stejné roky výnosnost burzovního indexu PX a vypočteno čistá výnosnost burzovního indexu PX.

---

³¹ Zdroj: Wikipedia [online] Praha: Wikipedia, 2011, Aktualizace 27.12.2011, [cit. 17.02.2012]

Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Index_PX#cite_note-1

³² Zdroj: Burza cenných papírů Praha, a.s. [online] Praha: Burza cenných papírů Praha, a.s., 2012, Aktualizace 17.2.2012, [cit. 17.2.2012] Dostupné z: <http://ftp.pse.cz/Info.bas/Cz/PX.csv>

Tabulka 15 - Srovnání výnosnosti penzijních fondů a indexu PX

Rok	Průměrná nominální roční výkonnost penzijních fondů v %	Výkonnost indexu PX v %	Inflace v ČR v %	Reálná výkonnost penzijních fondů v %	Reálná výkonnost indexu PX v %
1995	10,0057	- 23,19	9,1	0,9057	- 32,29
1996	10,89	+ 23,68	8,8	2,09	+ 14,88
1997	10,1944	-10,08	8,5	1,6944	- 18,58
1998	9,8233	-18,83	10,7	- 0,8767	- 29,53
1999	6,2	+22,57	2,1	4,1	+ 20,47
2000	4,3678	-2,02	3,9	0,4678	- 5,92
2001	4,1233	- 18,31	4,7	- 0,5767	- 23,01
2002	3,7567	+17,59	1,8	1,9567	+ 15,79
2003	3,2333	+ 45,20	0,1	3,1333	+ 45,10
2004	3,5489	+ 58,68	2,8	0,7489	+ 55,88
2005	3,9489	+ 41,40	1,9	2,0489	+ 39,5
2006	3,0433	+ 8,93	2,5	0,5433	+ 6,43
2007	2,89	+11,76	2,8	0,09	+ 8,96
2008	0,979	- 51,89	6,3	- 5,321	- 58,19
2009	1,479	+ 30,16	1	0,479	+ 29,16
2010	1,987	+ 8,15	1,5	0,487	+ 6,65
Průměrná výkonnost od roku 1995 do roku 2010	5,029	8,988		0,748	4,706

Zdroj: Asociace penzijních fondů ČR [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2011, Aktualizace 22.12.2011, Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/zhodnoceni-prostredku-ucastniku.html>

Zdroj: Burza cenných papírů Praha, a.s. [online] Praha: Burza cenných papírů Praha, a.s., 2012, Aktualizace 17.02.2012, Dostupné z: <http://ftp.pse.cz/Info.bas/Cz/PX.csv>

Zdroj: Vlastní výpočty, 2012

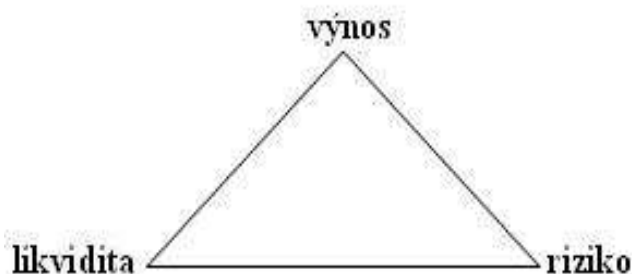
Z tabulky č. 15 je patrné, že výnosy penzijních fondů nemají velkou volatilitu. To znamená, že nemají velké výkyvy výkonnosti. A ještě je zaručeno, že penzijní fondy připsí

účastníkům minimálně nulové zhodnocení, tudíž investor, který své prostředky ukládá do penzijního fondu má 100% jistotu, že své prostředky neprodělá. Investor podstupuje velmi malé riziko s tím, že ví, že nemůže očekávat závratné zhodnocení. Oproti tomu na indexu PX je patrná velká volatilita. Zhodnocení se jednotlivé roky mění se záporných do kladných hodnot a naopak. Jde tedy o rizikovou investici do akcií. Největší meziroční výkonnost indexu PX byla v roce 2004 a to 58,68% a největší záporná výkonnost byla v roce 2008 v době světové krize, kdy meziročně klesl index PX o 51,89%.

Investor, když se rozhoduje, kam vloží své prostředky, tak musí mít na paměti tzv. **investiční trojúhelník**, který má tři vrcholy a to riziko, likviditu, očekávaný výnos.

Obrázek 20 - Investiční trojúhelník

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Musí volit kompromis mezi přijatelným rizikem, přijatelným výnosem a likviditou. Velké zhodnocení sebou nese i velké riziko a většinou malou likviditu a naopak. Investor se tedy musí rozmyslet, jaký investiční horizont, tedy kdy asi bude prostředky zpět potřebovat mít k dispozici, jaké unese riziko případné ztráty a jaké očekává zhodnocení a podle odpovědí na tyto otázky zvolit směr své investice. Samozřejmě riziko lze zmírnit diverzifikací, což je rozdělení investice do více instrumentů trhu. U akcií se doporučuje investiční horizont 5 a více let, u státních dluhopisů tzv. obligací se doporučuje investiční horizont 3 - 5 let a u pokladničních poukázek se doporučuje investiční horizont 1 rok.

V tabulce č. 15 je též porovnána průměrná roční nominální a reálná výkonnost penzijních fondů a indexu PX za roky 1995 až 2010. Z uvedených výpočtů vyplývá, že průměrná nominální výkonnost u penzijních fondů byla 5,029% a u indexu PX 8,988%. **Reálná výkonnost** za uvedené roky byla u **penzijních fondů 0,748% a u indexu PX 4,706%**. Tedy, že v uvedených letech bylo výnosnější investovat do portfolia akcií indexu PX. Kdybychom do portfolia indexu PX investovali v roce 1995 a peníze vybírali na konci roku 2007 před

krizí, kdy v roce 2008 index PX klesnul o – 51,89%, tak je průměrná nominální výkonnost 12,106%. Oproti tomu, kdybychom investovali do indexu PX v roce 1995 a čerpali prostředky v roce 2008 po výrazném propadu akciového trhu, tak naše průměrná nominální výkonnost byla 7,535%. Na uvedeném výpočtu je patrna velká volatilita a rizikovost investice do akciového portfolia.

Toto porovnání bylo provedeno proto, aby autorka této diplomové práce mohla učinit doporučení, zda si ponechat penzijní fond v současné podobě, tedy garantovaný minimální výnos 0% s téměř žádným rizikem, relativně malým možným zhodnocením a likviditou v podobě možnosti si po 15 letech spoření vybrat polovinu naspořených peněz v podobě výluhové penze a ostatní naspořené prostředky čerpat až v 60 letech, nebo zda zvolit možnost od 01.01.2013 a vstoupit do nových penzijních společností, kde garance minimálního 0% zhodnocení již nebude. Budou tedy rizikovější, prostředky budou vázány do věku odchodu do důchodu, tedy likvidita bude velmi malá a lidé budou moci spořit v různých investičních profilech od konzervativních po dynamické. Přičemž konzervativní budou méně rizikové s předpokladem menšího možného zhodnocení a dynamické budou velmi rizikové s předpokladem možného velkého zhodnocení.

Z uvedeného výpočtu v tabulce č. 15 by se mohlo zdát, že výhodnější z hlediska zhodnocení by bylo přejít do nové penzijní společnosti, ale většina lidí v České republice jsou konzervativní a autorka svým způsobem též. Takže **doporučení autorky je ponechat si stávající penzijní fond, nebo kdo nemá, tak si ho ještě rychle založit, jde to ještě do 01.12.2012. Stávající penzijní fond nemá žádné riziko, v čemž je spatřována velká výhoda, protože to, jak se budou chovat finanční trhy, se v současnosti špatně předpovídá. I likvidita současného penzijního připojištění je větší, protože jak bylo řečeno, lze vybírat výluhovou penzi. A menší zhodnocení lze lépe kompenzovat investicemi soukromými do různých investičních instrumentů (pokladniční poukázky, dluhopisy, akcie, termínované vklady, spořicí účty atd.) dle naturelu každého investora, kde je velkou výhodou větší likvidita než u nových penzijních společností, může zde být srovnatelný výnos i riziko.**

V následující tabulce č. 16 je uvedena investiční strategie penzijních fondů v České republice roku 2011. Investiční strategie penzijních fondů mohou být vykonávány na finančním trhu, a to pouze v omezeném spektru investičních aktiv daném zákonem o penzijním připojištění. Zákon dává přísná pravidla, která minimalizují investiční riziko. Investice penzijních fondů musí být bezpečné, likvidní a kvalitní.

Tabulka 16 - Investiční strategie penzijních fondů v České republice za 4. čtvrtletí roku 2011

Název penzijního fondu	Aktiva celkem v mil. Kč	Dluhopisy celkem	Pokladniční poukázky	Akcie	Podílové listy	Nemovitosti (za účelem zhodnocení prostředků PF)	Peníze na účtech a termínované vklady	Ostatní
AEGON Penzijní fond, a.s.	5 234	81,3%	7,9%	0%	0%	0%	1,8%	9%
Allianz PF, a.s.	12 957	95,9%	0%	0%	1,8%	0%	2%	0,3%
AXA penzijní fond a.s.	34 860	83%	0%	1,7%	5%	5,3%	5%	0%
ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.	31 248	95,3%	0%	1,1%	0%	0%	1,4%	2,1%
Generali PF a.s.	3 389	84,4%	5,8%	0,1%	1,4%	0,3%	5,1%	2,8%
ING Penzijní fond, a.s.	26 659	88,6%	0%	0%	0%	0%	9,4%	2%
Penzijní fond České pojišťovny, a.s.	59 371	92%	0%	0,1%	2,1%	0%	4,2%	1,6%
Penzijní fond České spořitelny, a.s.	40 075	78,3%	0%	0%	6,8%	0%	13,7%	1,2%
Penzijní fond Komerční banky, a.s.	32 603	79,8%	0%	0%	0%	0%	18,4%	1,7%

Zdroj: Asociace penzijních fondů ČR [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2011, Aktualizace 22.12.2011, [cit. 28.02.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html>

Z uvedené tabulky č. 16 je patrné, že největší aktiva spravuje Penzijní fond České pojišťovny, a.s. 59 371 milionů korun. Do dluhopisů nejvíce investuje Allianz penzijní fond 95,9%, přes 90% svých aktiv investuje do dluhopisů též ČSOB Penzijní fond Stabilita a Penzijní fond České pojišťovny, a.s. Dluhopisy řadíme mezi bezpečné formy investice, kam můžeme zařadit i pokladniční poukázky, kam nejvíce investuje z českých penzijních fondů AEGON penzijní fond, a to 7,9% a investice do nemovitostí, která je bezpečná, ale ne moc

likvidní, využívá pouze AXA penzijní fond 5,3% a 0,3% Generali penzijní fond. Oproti tomu do rizikových investic, jako jsou akcie investuje pouze AXA penzijní fond a to 1,7%, pak ČSOB penzijní fond Stabilita 1,1% a 0,1% do akcií investují Penzijní fond České pojišťovny a.s. a Generali penzijní fond. Ostatní penzijní fondy rizikovou investici do akcií nevyužívají. Investice do podílových listů využívá nejvíce Penzijní fond České spořitelny a to 6,8% a pak AXA penzijní fond 5%. Z uvedeného vyplývá, že strategie penzijních fondů České republiky je opravdu velmi konzervativní a bezpečná a to se odráží i ve výkonnosti penzijních fondů. Největší průměrné zhodnocení za poslední léta měl Generali penzijní fond a to 5,54%, jeho investiční strategie poslední čtvrtletí roku 2011 byla následující 84,4% investice do dluhopisů, 5,8% pokladniční poukázky, akcie 0,1% a podílové listy 1,4%, peníze na účtech a termínovaných vkladech 5,1%. Toto je investice diverzifikovaná bezpečně a je vidět, že se Generali penzijnímu fondu vyplácí. ING penzijní fond investoval 88,6% do dluhopisů, nic do akcií i podílových listů a 9,4% aktiv má v penězích na účtech a termínovaných vkladech. Tedy z pohledu investora ještě bezpečnější investice, než předchodí fond s průměrnou výnosností za roky 5,22%. Dalším penzijním fondem, který přesáhl průměrné zhodnocení přes 5%, je s 5,13% AXA penzijní fond, který investoval poslední čtvrtletí roku 2011 83% do dluhopisů, nejvíce z penzijních fondů investoval do akcií a to 1,7% a po Penzijním fondu České spořitelny investoval 5% do podílových listů. Rizikovější investici vyrovnával 5% investicí do peněz na účtech a termínovaných vkladech a 5,3% investice do nemovitostí.

4.2 Výkonnost penzijních fondů v Německu

V následující tabulce č. 17 je uvedeno zhodnocení třiceti penzijních fondů v Německu za roky 2009 a 2010. Údaje roku 2011 zatím ještě nejsou k dispozici.

Tabulka 17 - Výkonnost penzijních fondů v Německu

Název penzijního fondu	2009	2010
SIEMENS PENSIONSFONDS	9,7%	1,5%
RWE PENSIONSFONDS	3,4%	5,0%
IBM DEUTSCHLAND	0%	0%

BOSCH PF AG	3,6%	5,1%
HVB TRUST PENSIONSF	0%	2,7%
DEUTSCHER PF AG	3,1%	5,0%
MAN PENS ONSFONDS AG	1,1%	1,2%
ALLI ANZ PF AG	3,8%	4,1%
DEUTSCHE POST PF	0%	0%
LVM PF AG	1,4%	1,9%
TELEKOM PF	3,7%	3,6%
GENERALI DT.PENSOR	3,5%	3,3%
R+V PF AG	1,8%	3,4%
DEVK PF AG	4,4%	4,2%
CHEMIE PF AG	3,7%	4,9%
NESTLÉ PENSIONSFONDS	0,8%	3,3%
PB PF AG	5,4%	8,1%
BVV PENSIONSFONDS	4,6%	4,6%
R+V GRUPPENPENSIONSF	2,8%	3,8%
VDW PF AG	3,8%	3,7%
NÜRNBERGER PF AG	2,7%	4,3%
VIFA PF AG	5,4%	5,0%
SWISS LIFE PF AG	6,3%	3,5%
WWK PF AG	4,0%	1,8%
SPARKASSEN PF AG	2,1%	2,6%
WEST PF AG	3,5%	3,6%
HDI-GERLING PF AG	4,4%	4,7%
ERGO PF AG	4,5%	3,4%
ALTE LEIPZIGER PF AG	3,6%	3,6%
LIPPISCHE PF AG	0%	4,3%
Průměrné zhodnocení za daný rok	3,6%	4,0%

Zdroj: BaFin=Bankovníctví a pojišťovnictví dohled [online] Bonn: BaFin, 2012, Aktualizace 01.05.2011, [cit. 03.04.2012] Dostupné z:

http://www.bafin.de/cln_235/SharedDocs/Downloads/DE/Service/Statistiken/Statistiken2009/Erstversicherungsunternehmen/st_09_erstvu_pf.templateId=raw.property=publicationFile.pdf/st_09_erstvu

http://www.bafin.de/cln_235/SharedDocs/Downloads/DE/Service/Statistiken/Statistiken2010/Erstversicherungsunternehmen/st_10_erstvu_pf.templateId=raw.property=publicationFile.pdf/st_10_erstvu_p

Průměrné zhodnocení penzijních fondů v Německu bylo v roce 2009 3,6% a v roce 2010 se zvýšilo na 4%. Ke srovnání výkonnosti penzijních fondů České republiky a Německa je použita výnosnost penzijních u obou zemí z let 2009 a 2010 a je použito čisté zhodnocení penzijních fondů, tedy u Německa jsou použity údaje o inflaci v Německu za jednotlivá léta z tabulky č. 18.

Tabulka 18 -Inflace v Německu v letech 2006-2010

Roky	Inflace v %
2006	1,6
2007	2,3
2008	2,6
2009	0,4
2010	1,1

Zdroj: Bussinessinfo [online] Praha: Bussinessinfo, 2011, Aktualizace 28.09.2011, [cit. 19.02.2012] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/nemecko/1000636/>

Tabulka 19 - Srovnání průměrné čisté výnosnosti penzijních fondů Německa a penzijních fondů České republiky

Penzijní fond	ROK 2009			ROK 2010		
	Průměrné zhodnocení penzijního fondu	Inflace	Čisté zhodnocení	Průměrné zhodnocení penzijního fondu	Inflace	Čisté zhodnocení
ČR	1,479	1%	0,479%	1,987	1,5%	0,487%
Německo	3,6%	0,4%	3,2%	4,0%	1,1%	2,9%

Zdroj: Vlastní zpracování, 2012

Z tabulky č. 19 je patrné, že vyšší zhodnocení jak průměrné, tak i čisté nabízejí německé penzijní fondy oproti českým penzijním fondům. Čisté zhodnocení německých penzijních fondů bylo v roce 2009 vyšší o **2,721 procentního bodu** a v roce 2010 o **2,413 procentního bodu** než penzijních fondů v České republice.

4.3 Výkonnost penzijních fondů ve Francii

Nejpodobnější penzijnímu připojištění v České republice je z penzijních fondů Francie důchodové spoření PERP. Toto spoření je vedeno u různých bank a pojišťoven. Některé z těchto bank a pojišťoven působí i v České republice. Jde například o Sociétés Générale, pod kterou spadá Komerční banka, pak například o společnost AXA a Generali.

Výnosnost penzijních fondů PERP ve Francii ukazuje následující tabulka č.20. Je zde výnosnost fondů PERP za roky 2009 až 2011.

Tabulka 20 - Výkonnost penzijních fondů PERP ve Francii

Název penzijního fondu	2009	2010	2011
Serenidad PERP	3%	2,95%	2,25%
LE PERP GRAFIC	3,5%	3%	1%
PERSPECTIVES GENERATION	4,7%	4,02%	3,94%
LE PERP INDEPENDANT	3,7%	3,0%	2,75%
MULTI PLUS PERP	3,8%	3,5%	3,3%
PERP MULTISUPPORT	3,5%	3,2%	3,0%
MULTI SUPPORTS PERP	3,4%	3,75%	3,05%
ANTHOLOGIE	3,5%	3,0%	2,25%
Průměrné zhodnocení za daný rok	3,64%	3,30%	2,69%

Zdroj: PERP [online] Paříž: PERP, 2012, Aktualizace 01.02.2012, [cit. 30.03.2012] Dostupné z: <http://www.net-placements.com/perp/serenidad-perp.html>
<http://www.net-placements.com/perp/le-perp-grafic.html>
<http://www.net-placements.com/perp/perspectives-generation.html>
<http://www.net-placements.com/perp/le-perp-independant.html>
<http://www.net-placements.com/perp/multi-plus-perp.html>
<http://www.net-placements.com/perp/perp-multisupport.html>
<http://www.net-placements.com/perp/multi-supports-perp.html>
<http://www.net-placements.com/perp/anthologie.html>

Pro srovnání výkonnosti penzijních fondů České republiky a Francie je použita výnosnost penzijních fondů PERP za roky 2009 a 2010. Na výnosnost roku 2011 nebude brán zřetel, protože v době vytváření této diplomové práce ještě nejsou k dispozici výnosy českých penzijních fondů za rok 2011, ty mají penzijní fondy za povinnost zveřejnit až v květnu 2012. Pro srovnání je použito čisté zhodnocení penzijních fondů PERP, tedy je použito údajů o inflaci ve Francii za jednotlivá léta z tabulky č. 21.

Tabulka 21 - Inflace ve Francii za roky 2006 – 2010

Roky	Inflace (av, %, HICP)
2006	1,9
2007	1,6
2008	3,2
2009	0,1
2010	1,5

Zdroj: Bussinessinfo [online] Praha: Bussinessinfo, 2011, Aktualizace 28.09.2011, [cit. 19.02.2012] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/francie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000421/>

Tabulka 22 - Srovnání průměrné čisté výnosnosti penzijních fondů PERP a penzijních fondů České republiky

Penzijní fond	ROK 2009			ROK 2010		
	Průměrné zhodnocení penzijního fondu	Inflace	Čisté zhodnocení	Průměrné zhodnocení penzijního fondu	Inflace	Čisté zhodnocení
ČR	1,479	1%	0,479%	1,987	1,5%	0,487%
PERP	3,64%	0,1%	3,54%	3,3%	1,5%	1,8%

Zdroj: Vlastní zpracování, 2012

Z tabulky je patrné, že vyšší zhodnocení jak průměrné, tak čisté, dosahují francouzské penzijní fondy PERP nad českými penzijními fondy. Čisté zhodnocení penzijních fondů PERP bylo v roce 2009 vyšší o **3,061 procentního bodu** a v roce 2010 o **1,313 procentního bodu** než penzijních fondů v České republice.

5 PŘÍČINY NÍZKÉ VÝKONNOSTI ČESKÝCH PENZIJNÍCH FONDŮ V POROVNÁNÍ SE ZAHRANIČNÍMI PENZIJNÍMI FONDY

Výnosnost investičních fondů a samozřejmě i penzijních fondů závisí na jejich investiční strategii. Čím lépe daný fond investuje, to je umisťuje svá aktiva na finančním trhu, tím vyšší bude zhodnocení tohoto fondu. Penzijní fondy v České republice mají určitá omezení v investicích a to, že jejich investiční strategie musí být konzervativní, to je bezpečná. Toto je dáno zákonem č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění, který omezuje investice penzijních fondů a navíc je dána povinnost českých penzijních fondů garantovat svým klientům minimálně 0% zhodnocení, tedy nemohou klesnout do mínusu a musí generovat kladné hospodářské výsledky. Znamená to tedy, že klient českého penzijního fondu nemůže nikdy přijít o své prostředky. V tom autorka diplomové práce spatřuje velikou výhodu, protože z praxe autorky vyplývá, že občané České republiky jsou spíše konzervativní a špatně snášejí riziko.

Penzijní fondy v České republice investují konzervativně a jejich investiční strategie je bezpečná. Tedy nelze očekávat vysoké výnosy. V některých letech výnosy penzijních fondů nepokryly ani inflaci, což je podrobně popsáno v kapitole 4.1 a patrně z tabulky č. 15. nazvané čisté zhodnocení penzijních fondů v jednotlivých letech.

Investiční strategie českých penzijních fondů v roce 2010 je popsána v následující tabulce číslo 23. Je patrné, že největší podíl investic zastupují u českých penzijních fondů investice do dluhopisů a to 84% a naproti tomu riziková investice do akcií je zastoupena 0,8% podílem. Z uvedeného vyplývá, že investiční strategie českých penzijních fondů v roce 2010 byla konzervativní a to penzijním fondům přineslo kladný čistý průměrný výnos 0,487%.

Tabulka 23 - Investiční strategie penzijních fondů v České republice roku 2010

Typ investice penzijních fondů v ČR	Podíl v %
Dluhopisy celkem	84%
Pokladniční poukázky	0,5%
Akcie	0,8%
Podílové listy	3,7%
Nemovitosti pořízené za účelem zhodnocení prostředků penzijních fondů	0,8%
Peníze na účtech a termínovaných vkladech	7,6%
Ostatní	2,6%

Zdroj: Asociace penzijních fondů ČR [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2010, Aktualizace 22.12.2010, [cit. 13.04.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2010.html>

Oproti tomu německé penzijní fondy v roce 2010 investovaly méně konzervativně. A to jim přineslo čistý výnos za rok 2010 2,9%, což je o 2,413 procentního bodu více, než byl čistý výnos českých penzijních fondů. Podíl akciových investic v roce 2010 byl 15,9%, což je o 15,1 procentního bodu více než investovaly do akcií české penzijní fondy. V investiční strategii německých penzijních fondů má největší podíl a to 53,4% smlouvy u životních pojišťoven, což můžeme považovat za bezpečnou formu investice, protože životní pojišťovny mají tzv. dlouhé peníze, které k nim pravidelně přicházejí ve formě platby pojistného svých klientů a většina smluv je dlouhodobá. V následující tabulce č. 25 je popsáno rozdělení investic německých penzijních fondů v roce 2010. Které je spolu s dalšími údaji v příloze C.

Tabulka 24 - Investiční strategie německých penzijních fondů v roce 2010

Typ investice penzijních fondů v Německu	Podíl v %
Akcie	0,1%
Půjčky podnikům	0,2%
Investiční akcie	15,8%
Dluhopisy s pevným výnosem	18,6%
Smlouvy u životních pojišťoven	53,4%
Registrované dluhopisy	4,1%
Dluhové cenné papíry a úvěry	4,5%
Finanční majetek (Peníze v bankách na účtech, termínovaných vkladech)	3,3%

Zdroj: BaFin=Bankovníctví a pojišťovnictví dohled [online] Bonn: BaFin, 2012, Aktualizace 01.05.2011, [cit. 03.04.2012] Dostupné z:

http://www.bafin.de/cln_235/SharedDocs/Downloads/DE/Service/Statistiken/Statistiken2010/Erstversicherungsunternehmen/st_10_erstvu_pf.templateId=raw.property=publicationFile.pdf/st_10_erstvu_p

Ze získaných údajů vyplývá, že konzervativní investiční strategie českých penzijních fondů spolu s nutností garance minimálního zhodnocení 0%, což je dáno legislativou zákona o penzijním připojištění č. 42/1994 Sb., vede k nízkým výkonům českých penzijních fondů. Zákon o penzijním připojištění č. 42/1994 Sb. hlava 8 v paragrafu 33, který se týká hospodaření penzijního fondu, ukládá, kam smí český penzijní fond investovat.³³ Další důvod nízkého zhodnocení českých penzijních fondů autorka spatřuje též v malé možnosti investic na tuzemském trhu. Na tuzemském českém trhu není kam investovat s vidinou nadprůměrného zhodnocení.

33

§ 33

(1) Peněžní prostředky shromážděné penzijním fondem musí být umístovány s odbornou péčí tak, aby byla zaručena bezpečnost, kvalita, likvidita a rentabilita skladby finančního umístění jako celku.

(2) Peněžní prostředky shromážděné penzijním fondem mohou být umístěny zejména do

a) dluhopisů, jejichž emitentem je členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj nebo centrální banka tohoto státu, a dluhopisů, za které převzal záruku členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj,

b) dluhopisů vydaných Evropskou investiční bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj nebo Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj nebo jinou mezinárodní finanční institucí, jejíž je Česká republika členem,

c) podílových listů otevřených podílových fondů,

d) cenných papírů, s nimiž se obchoduje na regulovaném trhu země Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, který je povolen příslušným úřadem členského státu,

e) movitých věcí představujících záruku bezpečného uložení peněžních prostředků, kromě cenných papírů,

f) nemovitostí poskytujících záruku spolehlivého uložení peněžních prostředků a sloužících zcela nebo převážně k podnikání nebo bydlení.

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky [online] Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2012, [cit. 28.02.2012] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakony_7741.html

6 ZÁVĚR

Důchodový systém v České republice se liší od důchodových systémů Německa a Francie. Současný **důchodový systém České republiky** je založen na dvou pilířích, a to na prvním pilíři, který je tvořen základním povinným důchodovým pojištěním, které je dávkově definované **DB** a průběžně financované **PAYG** a je až na výjimky jednotný, tzn., že až na výjimky (vojáci, hasiči, policisté a celníci) platí pro všechny jeho účastníky stejné podmínky. První pilíř důchodového systému v České republice je velice mezigeneračně a příjmově solidární, ale nelze konstatovat, že je do velké míry zásluhový. Je však odolný vůči inflaci, což je jeho nespornou výhodou. Druhý pilíř důchodového systému v České republice, respektive z pohledu Evropské unie jde o třetí pilíř, je zcela dobrovolný a doplňkový, příspěvkově definovaný **DC** a jde o penzijní připojištění se státním příspěvkem. Penzijní připojištění bylo v České republice založeno na základě zákona č.42/1994 Sb. Důvodem vzniku dobrovolného penzijního připojištění byl fakt, že stát se snaží přenést na občany část zodpovědnosti za výši jejich finančních prostředků ve stáří. Je nesporným faktem, že příjem občanů se odchodem do důchodu sníží a to tak, že čím větší je příjem občana, tím větší bude jeho propad příjmu, který vznikne odchodem do starobního důchodu. Takže, když občan nechce odchodem do starobního důchodu přijít o svoji životní úroveň, tak je nutné převzít odpovědnost a zabezpečit se doplňkovým příjmem. Je nutné nespolehat pouze na státní důchod, na což byli občané zvyklí v minulém režimu, ale dnes je třeba převzít odpovědnost. První pilíř důchodového systému České republiky se **vyčerpává demografickým vývojem**. Dochází ke stárnutí populace, a to hlavně ze tří důvodů: prodlužuje se očekávaná délka života, je nízká míra plodnosti a ve věkové struktuře obyvatel narůstá skupina obyvatel důchodového věku. Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádí, že dnes připadá na jednoho důchodce 1,8 ekonomicky aktivních obyvatel a v roce 2050 to bude 1,2. **Roste poměr ekonomicky neaktivních obyvatel k ekonomicky aktivním obyvatelům**, což vychází též z demografické prognózy dvou nezávislých institucí, Českého statistického úřadu a Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Tyto prognózy ukazují, že ukazatel „naděje se dožití při narození“ se prodlužuje, tedy věk dožití se zvyšuje. Plodnost žen se nepatrně zvyšuje a populace nám bude stárnout, přičemž průměrný věk obyvatel se z dnešních 41 let zvýší v roce 2066 na 49 let. V demografických prognózách obou institucí je alarmující zvyšování se počtu obyvatel nad 65 let, tedy zvyšování počtu ekonomicky neaktivního obyvatelstva, které bude pobírat starobní důchod. **Míra závislosti** ekonomicky

neaktivních nad 65 let a výše k osobám v produktivním věku 15 - 64 let nám ukazuje tlak na veřejné finance, který je způsoben vyšším počtem ekonomicky neaktivních osob, tedy osob, kteří zvýší výdaje na důchodový systém a zdravotní péči seniorů, nad osobami ekonomicky aktivními, tedy sníží se příjem do systémů důchodového zabezpečení.

Z uvedeného vyplývá, že důchodový systém v České republice je třeba **reformovat**. Od 01.01.2013 má být spuštěna důchodová reforma a v České republice má být zaveden druhý pilíř důchodového systému tak, aby náš důchodový systém byl třípilířový tak jako ve Francii a v Německu. Tedy hlavní změnou je právě **zavedení druhého pilíře** formou možnosti spořit si na **soukromých penzijních účtech**. Jedná se o dobrovolné fondové penzijní spoření (tzv. opt-out) formou vyvedení 3% z platby na sociální pojištění na soukromé individuální účty u penzijních společností a současně musí být splněna podmínka vlastní platby minimálně ve výši 2% ze základu na výpočet odvodu na sociální pojištění. Vstup do tohoto systému bude umožněn lidem mladším 35 let a ze systému nelze vystoupit. Starší lidé 35 let mohou do systému vstoupit od 01.01.2013 do 30.06.2013.

Další změnou v rámci důchodové reformy je možnost **přilepšit svým rodičům**, kteří již pobírají starobní důchod, a to výší **1%** vyměřovacího základu. Jde o posílení mezigenerační solidarity. Ale bylo vypočteno, že toto nic neřeší, protože při výpočtu z průměrné mzdy roku 2012, která činí 25.137 Kč měsíčně jde o částku 251 Kč měsíčně, kterou dítě může svému rodiči přispět, za rok je to 3.016 Kč a kdyby si rodič užíval 20 let starobního důchodu, tak jeho potomek mu může za ta léta přispět částku 60.328 Kč a to opravdu velká podpora rodičů není.

V souvislosti se zásluhovostí je popsána **zásluhovost rodičů**, tedy těch kteří vyprodukovali další „příspěvatele“ do průběžného financování důchodového systému narozdíl od bezdětných občanů. Výpočtem bylo zjištěno, že rodič má k dispozici ve srovnání s bezdětným jen 32,9% zdrojů bezdětného. Lze konstatovat, že čím více dětí, tím větší zásluha na vzniku dalších „příspěvatelů“ do důchodového systému a měl by toto stát začít více podporovat. Zásluhovost rozvedených rodičů by se též měla začít posuzovat.

Třetí kapitola této diplomové práce se zaměřuje na **legislativní pravidla pro činnost penzijních fondů ve Francii**. Nejvíce podobné českému penzijnímu připojištění je francouzské individuální penzijní připojištění **PERP**, které vzniklo na základě zákona č. 2003-775 z 21. srpna 2003 a je určeno pro všechny občany. Tímto zákonem vzniklo též kolektivní spoření vedené zaměstnavatelem **PERCO**. V zákoně je zakotveno i daňové zvýhodnění těchto spoření a nejdůležitější je, že tímto zákonem bylo umožněno spořit na důchod všem občanům Francie. Ve Francii vedou důchodové spoření pojišťovny, banky

a vzájemné pojišťovny. Výhodou Francouzů je to, že si mohou založit **více penzijního připojištění**. Minimální ani maximální výše příspěvků není upravena.

Při **srovnání penzijního připojištění v České republice a ve Francii** je konstatováno, že Francouzi mají propracovanější systém. V České republice je pouze individuální forma a je zde pouze jeden typ penzijního připojištění. Francouzi mají individuální i kolektivní formu spoření a jejich penzijní připojištění záleží na oboru, ve kterém dotyčný pracoval a mohou si vybrat dle svého naturelu, kam své prostředky budou investovat. Daňové výhody jsou v České republice i ve Francii a naší výhodou je státní příspěvek, který ve Francii není a výhodou Francouzů je možnost spořit na vícero penzijních připojištění, což v České republice není umožněno. Další výhodou Francouzů je, že penzijní připojištění si mohou sjednat v jakémkoliv věku i před dovršením 18 let a to u nás nelze.

Čtvrtá kapitola této diplomové práce se věnuje **výkonnosti penzijních fondů v České republice, v Německu a ve Francii**. V České republice byl **nejvýkonnější Generali PF a.s.** a nejvýkonnějším rokem penzijního připojištění byl rok 2010 s průměrnou nominální výkonností penzijních fondů 10,89%. Když použijeme **reálné zhodnocení**, tedy po odečtu inflace, tak **nejvýkonnější byl rok 2003**, kdy reálná průměrná výkonnost byla 3,1333% a **nejhůře dopadl rok 2008** s reálnou průměrnou výkonností mínus 5,321%. Při srovnání výkonnosti penzijních fondů s výkonností indexu PX, což je oficiální index Burzy cenných papírů v Praze dospěla autorka k závěru, že průměrná reálná výkonnost penzijních fondů za roky 1995 až 2010 je 0,748% a za stejné období průměrná reálná výkonnost indexu PX je 4,706%. Index PX tedy vynesl více, ale je zde větší riziko a volatilita této investice je velice kolísavá od plus 58,68% k mínus 51,89%. **Doporučení autorky k otázce, zda si ponechat současný penzijní fond, nebo vstoupit do druhého pilíře důchodového spoření a spořit přes penzijní společnosti**, kterým si klient může vybrat směr investice podle svého naturelu, jak člověk snáší riziko, jak chce mít prostředky likvidní a jaký je předpokládaný výnos investice. Z praxe autorky, ale vyplývá, že většina občanů v České republice nemá velké zkušenosti s investováním a občané jsou spíše konzervativní a riziko snáší špatně, ale za to likviditu peněz chtějí Češi co možná největší, což spoření v penzijních společnostech nespĺňuje. Prostředky jsou zde vázány do důchodového věku, tedy na dlouhou dobu, předpoklad výnosu je dle druhu zvolené investice a riziko ztráty investice nese klient, není zde garance minimálně 0% zhodnocení, jako u současných penzijních fondů. Autorka tedy doporučuje ponechat si penzijní fond v současné podobě a pokud ještě občan starší 18 let nemá penzijní fond, necht' si ho založit.

Výnosnost penzijních fondů je dána investiční strategií daného penzijního fondu. Všechny české penzijní fondy investují **konzervativně**, protože je to dáno zákonem, kam smí penzijní fond investovat a penzijní fond musí zabezpečit pro své klienty minimální 0% zhodnocení, nikdy nesmí klient přijít o své prostředky v penzijním fondu. Je zde velké bezpečí.

Při srovnání průměrné reálné výkonnosti penzijních fondů v České republice, Německu a Francii za roky 2009 a 2010 bylo zjištěno, že **nejméně výkonné jsou penzijní fondy v České republice** a to v roce 2009 byla jejich čistá výkonnost 0,479% a v roce 2010 to bylo 0,487%. V roce 2009 byly výkonnější penzijní fondy Francie s 3,54% a penzijní fondy Německa měly průměrnou reálnou výkonnost 3,2%. Rok 2010 byly výkonnější penzijní fondy Německa s 2,9% a francouzské penzijní fondy zhodnotily prostředky svých klientů o 1,8%.

Výnosnost penzijních fondů je závislá na jejich investiční strategii. V České republice je dáno zákonem č. 42/1994 Sb. určité omezení penzijním fondům a jejich investiční strategie musí být konzervativní. Navíc je dána povinnost penzijním fondům garantovat svým klientům minimálně 0% zhodnocení. U konzervativní strategie nelze očekávat vysoké výnosy. V roce 2010 české penzijní fondy investovaly převážně do nerizikových **dluhopisů a to 84%** a oproti tomu do rizikových akcií jen 0,8% svého portfolia. Tato **konzervativní strategie** přinesla čistý průměrný výnos penzijních fondů v roce 2010 0,487%. Oproti tomu **německé penzijní fondy** investovaly v roce 2010 **méně konzervativně**. 15,9% do akcií a největší podíl investovaly německé penzijní fondy do životních pojišťoven a to 53,4%. Tato méně konzervativní strategie přinesla čistý výnos za rok 2010 2,9%, což je o 2,413 procentního bodu více, než u českých penzijních fondů.

Ze získaných údajů vyplývá, že konzervativní investiční strategie českých penzijních fondů spolu s nutností garance minimálního zhodnocení 0%, což je dáno legislativou zákona o penzijním připojištění č. 42/1994 Sb., vede k nízkým výkonům českých penzijních fondů. Dalším důvodem nízkého zhodnocení českých penzijních fondů je spatřován v malé možnosti investic na tuzemském trhu.

Cílem diplomové práce bylo přispět k diskusi o penzijní reformě, pokusit se o srovnání penzijního systému v České republice se systémy ve Francii a Německu, posoudit, do jaké míry jsou efektivní některé prvky dosud přijatých opatření v rámci penzijní reformy v České republice. Práce mimo jiné upozorňuje na rozdílnou výkonnost penzijních fondů v České republice a v zahraničí, protože právě penzijní fondy mají být novým prvkem penzijního systému v České republice.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Základní charakteristiky budoucího demografického vývoje – PřF UK	11
Tabulka 2 - Základní charakteristiky budoucího demografického vývoje – ČSÚ	12
Tabulka 3 - Struktura obyvatel podle pohlaví a věkových skupin – PřF UK	13
Tabulka 4 - Struktura obyvatel podle pohlaví a věkových skupin – ČSÚ	14
Tabulka 5 - Míra závislosti (dependency rutin) podle prognózy PřF UK.....	17
Tabulka 6 - Míra závislosti (dependency rutin) podle prognózy ČSÚ	17
Tabulka 7 - Nezaměstnaní dle věkových skupin.....	22
Tabulka 8 - Starobní důchod podle hrubého příjmu člověka	25
Tabulka 9 - Náklady na výchovu dětí podle věku.....	30
Tabulka 10 - Výše státních příspěvků v závislosti na výši příspěvku účastníka penzijního připojištění.....	36
Tabulka 11 - Porovnání penzijního připojištění v České republice a ve Francii	53
Tabulka 12 - Průměrná roční výkonnost penzijních fondů za dobu jejich působení v %	58
Tabulka 13 - Průměrná a reálná výkonnost penzijních fondů v jednotlivých letech	59
Tabulka 14 - Historické hodnoty indexu PX.....	60
Tabulka 15 - Srovnání výnosnosti penzijních fondů a indexu PX.....	63
Tabulka 16 - Investiční strategie penzijních fondů v České republice za 4. čtvrtletí roku 2011	66
Tabulka 17 - Výkonnost penzijních fondů v Německu.....	67
Tabulka 18 -Inflace v Německu v letech 2006-2010	69
Tabulka 19 - Srovnání průměrné čisté výnosnosti penzijních fondů Německa a penzijních fondů České republiky	70
Tabulka 20 - Výkonnost penzijních fondů PERP ve Francii	71
Tabulka 21 - Inflace ve Francii za roky 2006 – 2010	72
Tabulka 22 - Srovnání průměrné čisté výnosnosti penzijních fondů PERP a penzijních fondů České republiky.....	72
Tabulka 23 - Investiční strategie penzijních fondů v České republice roku 2010	74
Tabulka 24 - Investiční strategie německých penzijních fondů v roce 2010	74

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Pilíře důchodového systému v EU	9
Obrázek 2 - Pilíře důchodového systému v ČR	10
Obrázek 3 - Očekávaný vývoj průměrného věku obyvatel do roku 2066.....	13
Obrázek 4 - Očekávaný vývoj počtu obyvatel podle hlavních věkových skupin do roku 2066	15
Obrázek 5 - Věková skladba obyvatelstva v České republice v roce 2010.....	16
Obrázek 6 - Věková skladba obyvatelstva v České republice v roce 2066.....	16
Obrázek 7 - Ekonomická skladba obyvatelstva a vývoj pracovních sil	21
Obrázek 8 - Porovnání zásluhovosti rodiče a bezdětného občana	32
Obrázek 9 - Výkonnost AEGON Penzijního fondu, a.s. v jednotlivých letech v %	55
Obrázek 10 - Výkonnost Allianz PF, a.s. v jednotlivých letech v %	55
Obrázek 11 - Výkonnost AXA penzijního fondu a.s. v jednotlivých letech v %	55
Obrázek 12 - Výkonnost ČSOB Penzijního fondu Progres, a.s. v jednotlivých letech v %	56
Obrázek 13 - Výkonnost ČSOB Penzijního fondu Stabilita, a.s. v jednotlivých letech v % ...	56
Obrázek 14 - Výkonnost Generali PF a.s. v jednotlivých letech v %	56
Obrázek 15 - Výkonnost ING Penzijního fondu, a.s. v jednotlivých letech v %	57
Obrázek 16 - Výkonnost Penzijního fondu České pojišťovny, a.s. v jednotlivých letech v %	57
Obrázek 17 - Výkonnost Penzijního fondu České spořitelny, a.s. v jednotlivých letech v %	57
Obrázek 18 - Výkonnost Penzijního fondu Komerční banky, a.s. v jednotlivých letech v % .	58
Obrázek 19 - Index PX od počátku do 17.02.2012	61
Obrázek 20 - Investiční trojúhelník.....	64

SEZNAM ZKRATEK

ČSÚ.....	Český statistický úřad
DB.....	dávkově definovaný
DC.....	příspěvkově definovaný
GRV.....	veřejné penzijní pojištění
MPSV.....	Ministerstvo práce a sociálních věcí
PAYG.....	průběžně definované
PERCO.....	kolektivní plán důchodového spoření
PERP.....	lidový plán důchodového spoření
PřF UK.....	Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
US.....	Ústavní soud

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BLANCHET, D., LEGROS, F.** 2002. The Difficult Path to Consensual Reforms, In: Feldstein, M., Siebert, H. (eds.): *Social security pension reform in Europe*, National Bureau of Economic Research, Chicago, IL: University of Chicago Press, 2002, ISBN 0-226-24108-4
- BÖRSCH-SUPAN, A., LUDWIG, A.** 2010: *Old Europe Ages: Reforms and Reform Backlashes*, NBER Working Paper 15744, 2010
- BÖRSCH-SUPAN, A., WILKE, B.** 2004: *The German Public Pension System: How it Was, How it Will Be*, NBER Working Paper no.10525, 2004
- BÖRSCH-SUPAN, A., BERKEL, B.** 2003b: Patterns of retirement in Germany: how they emerged, and how to change them, In: Sestino, P., Formelo, E. (eds.), *Pension systems: beyond mandatory retirement*, Cheltenham, VB: Edward Edgar, 2005, ISBN 1-84376-947-6
- BONIN, H.** 2009: *15 Years of Pension Reform in Germany: Old Successes and New Threats*, ZEW Discussion Paper No. 09-035, 2009
- BURCIN, B., KUČERA, T.** Prognóza populačního vývoje České republiky na období 2003 – 2065
- ČERNÁ, J.** a kol. 2002: *Právo sociálního zabezpečení*. 1. vydání, Dobrá voda u Pelhřimova: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-7366-057-1
- DUPUIS, J.-M., EL MOUDDEN, C.** 2004: Labour Market Changes and Pension Entitlement in France: What Prospects?, In: Hughes, G., Stewart, J. (eds.): *Reforming Pensions in Europe: Evolution of Pension Financing and Sources of Retirement Income*, Cheltenham, VB: Edward Edgar, 2004, ISBN 1-84376-522-5
Editions Francis Lefebvre. ***Bien gérer son épargne après les lois de décembre, Saint-Just-La-Pendue: Francis Lefebvre 2006. ISBN 2-85115-648-9.***
- GERN, K.-J.** 2002: Recent Developments in Old Age Pension Systems, In: Feldstein, M., Siebert, H. (eds.): *Social security pension reform in Europe*, National Bureau of Economic Research, Chicago, IL: University of Chicago Press, 2002, ISBN 0-226-24108-4
- GUARDIANCICH, I.** 2010a: France: *Current Pension System: First Assessment of Reform Outcomes and Output*, European Social Observatory Research Projekt, 2010
- GUARDIANCICH, I.** 2010b: Germany: *Current Pension System: First Assessment of Reform Outcomes and Output*, European Social Observatory Research Projekt, 2010
- HINRICHS, K.** 2005: New century – new paradigm: Pension reforms in Germany, In: Bonoli, G., Shinkawa, T. (eds.): *Ageing and Pension Reform Around the World: Evidence from Eleven Countries*, Cheltenham, VB: Edward Edgar, 2005, ISBN 1843767716
- KALIBOVÁ, K.** 2003: *Úvod do demografie*. 2. vydání, Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0222-9

KREBS, V. a kol. 2002: *Sociální politika*. 2. vydání, Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2002, ISBN 80-86395-33-2

KREBS, V. a kol. 2005: *Sociální politika*. 3. vydání, Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-050-5

MANDIN, C., PALIER, B. 2005: The politics of pension reform in France: The end of exceptionalism?, In: Bonoli, G., Shinkawa, T. (eds.): *Ageing and Pension Reform Around the World: Evidence from Eleven Countries*, Cheltenham, VB: Edward Edgar, 2005, ISBN 1843767716

MATH, A. 2004: The Impact of Pension Reforms on Older People's Income: A Komparative View, In: Hughes, G., Stewart, J. (eds.): *Reforming Pensions in Europe: Evolution of Pension Financing and Sources of Retirement Income*, Cheltenham, VB: Edward Edgar, 2004, ISBN 1-84376-522-5

RÜRUP, B. 2001: Status Quo and Reform Options, In: Feldstein, M., Siebert, H. (eds.): *Social security pension reform in Europe*, National Bureau of Economic Research, Chicago, IL: University of Chicago Press, 2002, ISBN 0-226-24108-4

SCHOKKAERT, E., VAN PARIJS, P. 2003. Social justice and the reform of Europe's pension system. *Journal of European Social Policy*.

TOMEŠ, I. 1996: *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost*. 1. vydání, Praha: Sociopress, 1996. ISBN 80-9022-600-0

TOMEŠ, I. a kol. 2009: *Sociální správa: úvod do teorie a praxe*. 2. vydání, Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-483-0

VEIL, M. 2004: Germany's Pension Reform in 2001: More or Less Gender Equality?, In: Hughes, G., Stewart, J. (eds.): *Reforming Pension in Europe: Evolution of Pension Financing and Sources of Retirement Income*, Cheltenham, VB: Edward Edgar, 2004, ISBN 1-84376-522-5

VIEBROK, H. 2004: The 2001 Pension reform Act in Germany and Income in Old Age, In: Hughes, G., Stewart, J. (eds.): *Reforming Pension in Europe: Evolution of Pension Financing and Sources of Retirement Income*, Cheltenham, VB: Edward Edgar, 2004, ISBN 1-84376-522-5

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/164> 14.12.2011
- <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/284> 15.12.2011
- http://www.mpsv.cz/files/clanky/3200/Duchodova_Kalkulacka_110919_TO.xls 18.12.2011
- <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html> 22.12.2011
- <http://www.apfcr.cz/cs/komentare-dane/komentar-k-vysledkum-za-rok-2011.html> 22.12.2011
- <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html> 22.12.2011
- <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/zhodnoceni-prostredku-ucastniku.html> 22.12.2011
- http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace 22.12.2011
- http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/ocekavany_vyvoj_prumerneho_veku_obyvatele_do_roku_2066 29.01.2012
- http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/ocekavany_vyvoj_poctu_obyvatele_podle_hlavnich_vekov_ovek_skupin_do_roku_2066 29.01.2012
- http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vekova_skladba_obyvatelestva_v_roce_2010 29.01.2012
- http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vekova_skladba_obyvatelestva_v_roce_2066 29.01.2012
- <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/tab/6400316999> 10.02.2012
- <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/3115-11> 10.02.2012
- <http://www.usoud.cz/clanek/> 05.02.2012
- http://pojistenec.cz/zakon_o_penzijnim_pojistenim.htm 05.02.2012
- <http://www.mpsv.cz/cs/11111> 05.02.2012
- [http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34800v44417-aktualne-k-duchodovemu-pojistenim/?search_query=\\$index=84%20sortkey0min:20110401&search_results_page=1](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34800v44417-aktualne-k-duchodovemu-pojistenim/?search_query=$index=84%20sortkey0min:20110401&search_results_page=1) 05.02.2012
- <http://www.ceskereformy.cz/maximalni-odvody-na-pojistnem-v-cr-a-ve-svete-v-roce-2012/> 05.02.2012
- <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/3010-04> 08.02.2012
- [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5D00474AD8/\\$File/30100416a.xls](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5D00474AD8/$File/30100416a.xls) 08.02.2012
- <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/3010-04> 08.02.2012
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Index_PX#cite_note-1 17.02.2012

<http://www.pse.cz/Statistika/Burzovni-Indexy/Detail.aspx?bi=1> 17.02.2012

<http://ftp.pse.cz/Info.bas/Cz/PX.csv> 17.02.2012

http://guide-assurance.com/assurance_retraite.htm 18.02.2012

<http://translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=fr&tl=cs&u=http%3A%2F%2Fwww.ladocumentationfrancaise.fr%2Fdossiers%2Fretraites%2Findex> 18.02.2012

<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/francie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000421/> 19.02.2012

<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/nemecko/1000636/> 19.02.2012

<http://www.corem.com/particuliers/actualites-corem.php> 19.02.2012

http://fr.wikipedia.org/wiki/Contrats_Madelin 27.02.2012

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakony_7741.html 28.02.2012

<http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html> 28.02.2012

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace 30.03.2012

<http://www.net-placements.com/perp/serenidad-perp.html> 30.03.2012

<http://www.net-placements.com/perp/le-perp-grafic.html> 30.03.2012

<http://www.net-placements.com/perp/perspectives-generation.html> 30.03.2012

<http://www.net-placements.com/perp/le-perp-independant.html> 30.03.2012

<http://www.net-placements.com/perp/multi-plus-perp.html> 30.03.2012

<http://www.net-placements.com/perp/perp-multisupport.html> 30.03.2012

<http://www.net-placements.com/perp/multi-supports-perp.html> 30.03.2012

<http://www.net-placements.com/perp/anthologie.html> 30.03.2012

http://www.bafin.de/cln_235/SharedDocs/Downloads/DE/Service/Statistiken/Statistiken2009/Erstversicherungsunternehmen/st_09_erstvu_pf.templateId=raw.property=publicationFile.pdf/st_09_erstvu 03.04.2012

http://www.bafin.de/cln_235/SharedDocs/Downloads/DE/Service/Statistiken/Statistiken2010/Erstversicherungsunternehmen/st_10_erstvu_pf.templateId=raw.property=publicationFile.pdf/st_10_erstvu_p 03.04.2012

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A

Ukázka kalkulačky výpočtu starobního důchodu

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 18.12.2011, [cit. 18.12.2011] Dostupné z:

http://www.mpsv.cz/files/clanky/3200/Duchodova_Kalkulacka_110919_TO.xls

PŘÍLOHA B

Názvy penzijních fondů, akcionářská struktura, auditor, banka vykonávající funkci deponitáře a externí správci portfolia nebo jeho části

Zdroj: Asociace penzijních fondů ČR [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2011, Aktualizace 22.12.2011, [cit. 20.04.2012] Dostupné z:

<http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html>

PŘÍLOHA C

Vývoj investic německých penzijních fondů v roce 2010

Zdroj: BaFin=Bankovníctví a pojišťovnictví dohled [online] Bonn: BaFin, 2012, Aktualizace 01.05.2011, [cit. 03.04.2012] Dostupné z:

http://www.bafin.de/cln_235/SharedDocs/Downloads/DE/Service/Statistiken/Statistiken2010/Erstversicherungsunternehmen/st_10_erstvu_pf.templateId=raw.property=publicationFile.pdf/st_10_erstvu_p

PŘÍLOHA A Ukázka kalkulačky výpočtu starobního důchodu

Orientační výpočet výše starobního důchodu při jeho přiznání
Vyplňte prosím do zelených buněk rok přiznání důchodu, výše vyměřovacích základů, vyloučených dob a dobu pojištění
 rok přiznání důchodu **2011**   důchod přiznán před 30. zářím 2011 ? ano / ne **ne**

Doba pojištění	Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	40
Při přesluhování - výdělečná činnost po dosažení důchodového věku bez pobírání důchodu - počet čtvrtletí (ukončených 90 dnů)	zvýšení sazby o 1,0%	
před 1.7.2001	zvýšení sazby o 1,5%	
po 30.6.2001	zvýšení sazby o 1,5%	
při pobírání 1/2 důchodu - počet pololetí (ukončených 180 dnů po 1.1.2010)	zvýšení sazby o 1,5%	
při pobírání plného důchodu - počet roků (ukončených 360 dnů po 1.1.2010)	zvýšení sazby o 0,4%	
Při předčasném odchodu - počet čtvrtletí (každých i započatých 90 dnů chybějících do dosažení důchodového věku) trvale krácené (§31)	snížení sazby o 0,9% a 1,5%	
Procentní sazby pro stanovení procentní výměry důchodu	za dobu pojištění do vzniku nároku na důchod za přesluhování	60,0 %
za předčasný odchod do důchodu	celkem	60,0 %
Stanovení výpočtového základu v roce 2011		
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2010	
Úhm ročních vyměřovacích základů		5 175 114
Počet dnů v rozhodném období vyloučených	9 131	
Osobní vyměřovací základ	17 240	
Redukční hranice	10 886 ; 28 699 ; 98 960	
Vypočtový základ :	12 729	
Vypočtená výše důchodu		
základní výměra důchodu		2 230 Kč
procentní výměra důchodu		7 638 Kč
úhrnná výše důchodu		9 868 Kč

V roce	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	Koeficient nárstu VVZ	Roční vyměřovací základ	Všeobecný vyměřovací základ	Přepočítací koeficient
1986	60 000		8,3465	500 790	2 964	
1987	60 000		8,1755	490 530	3 026	
1988	60 000		7,9932	479 592	3 095	
1989	60 000		7,8041	468 246	3 170	
1990	60 000		7,5286	451 716	3 286	
1991	60 000		6,5240	391 440	3 792	
1992	60 000		5,3271	319 626	4 644	
1993	60 000		4,2529	255 174	5 817	
1994	60 000		3,5874	215 244	6 896	1,1914
1995	60 000		3,0273	181 638	8 172	1,1978
1996	60 000		2,5567	153 402	9 676	1,1194
1997	60 000		2,3129	138 774	10 696	1,0891
1998	60 000		2,1157	126 942	11 693	1,0850
1999	60 000		1,9549	117 294	12 655	1,0620
2000	60 000		1,8339	110 034	13 490	1,0942
2001	60 000		1,6898	101 388	14 640	1,0693
2002	60 000		1,5746	94 476	15 711	1,0717
2003	60 000		1,4753	88 518	16 769	1,0665
2004	60 000		1,3835	83 010	17 882	1,0532
2005	60 000		1,3153	78 918	18 809	1,0707
2006	60 000		1,2339	74 034	20 050	1,0753
2007	60 000		1,1492	68 952	21 527	1,0942
2008	60 000		1,0627	63 762	23 280	1,0184
2009	60 000		1,0269	61 614	24 091	1,0269
2010	60 000		1,0000	60 000	24 526	1,0249

PŘÍLOHA B Názvy penzijních fondů, akcionářská struktura, auditor, banka vykonávající funkci depozitáře a externí správci portfolia nebo jeho části

Aktuální údaje o akcionářské struktuře, auditorech, depozitářích a správcích portfolia PF k 30.6.2011
Current data for shareholders, auditors, bank of deposit and external portfolio manager to 30.6.2011

Název penzijního fondu	Akcionářská struktura PF nad 10 %	Auditor PF	Banka vykonávající funkci depozitáře	Externí správci portfolia nebo jeho části
The name of pension fund	Shareholders structure above 10 %	PF audited by	Bank of deposit	External portfolio manager
AEGON Penzijní fond, a.s.	AEGON Tjsiechtie Holding B.V., Nizozemské království	Ernst & Young Audit & Advisory, s.r.o.	Česká spořitelna, a.s.	AEGON MAGYARORSZÁG BEFEKTETÉSI ALAPKEZELŐ ZRT.
Allianz PF, a.s.	Allianz pojišťovna, a.s. - 100 %	KPMG Česká republika Audit, spol. s r.o.	Komerční banka, a.s.	nejsou
AXA penzijní fond a.s.	SOCIETE BEAUJON, France 99,98 %	Mazars Audit, s.r.o.	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	AXA investiční společnost, a.s.
ČSOB Penzijní fond Progres, a. s	Československá obchodní banka, a.s. - 100 %	Ernst & Young Audit & Advisory, s.r.o.	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	ČSOB Asset Management, a.s.
ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.	Československá obchodní banka, a.s. - 100%	Ernst & Young Audit & Advisory, s.r.o.	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	ČSOB Asset Management, a.s.
Generali PF a.s.	Generali Pojišťovna, a.s., ČR - 100%	PricewaterhouseCoopers Audit, s.r.o.	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	Generali PPF Asset Management, a.s.
ING Penzijní fond, a.s.	ING CONTINENTAL EUROPE HOLDINGS B.V.	Ernst & Young Audit & Advisory, s.r.o.	ING Bank, N.V.	ING Investment Management (CR), a.s.
Penzijní fond České pojišťovny, a.s.	Česká pojišťovna, a.s. - 100%	PricewaterhouseCoopers Česká republika, s.r.o.	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	Generali PPF Asset Management, a.s.
Penzijní fond České spořitelny, a.s.	Česká spořitelna, a.s. - 100%	Ernst & Young Audit, s.r.o.	Komerční banka, a.s.	Česká spořitelna, a.s.
Penzijní fond Komerční banky, a.s.	Komerční banka, a.s. - 100%	Ernst & Young Audit, s.r.o.	Česká spořitelna, a.s.	Investiční a kapitálová společnost Komerční banky, a.s.

PRÍLOHA C Vývoj investic německých penzijních fondů v roce 2010

Entwicklung der Kapitalanlagen 2010
Pensionsfonds

Tabella 710

Anlageart	Anfangsbestand 1)		Zugänge			Zuschreibungen in Tsd. Euro	Umbuchungen in Tsd. Euro	Abgänge in Tsd. Euro	Abschreibungen in Tsd. Euro	Endbestand		
	in Tsd. Euro	% 2)	in Tsd. Euro	% 2)	% 3)					in Tsd. Euro	% 2)	% 4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Grundstücke, grundstücks- gleiche Rechte und Bauten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anteile an verb. Unternehmen	624	0,1	-	-	-	-	-	-	-	624	0,1	-
Ausleihungen an verbundene Unternehmen	2.000	0,2	2.900	1,1	145,0	-	-	2.900	-	2.000	0,2	-
Beteiligungen	-	-	103	0,0	-	-	-	-	-	103	0,0	-
Ausleihungen an Unternehmen, mit denen ein Beteiligungsverhältnis besteht	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktien	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investmentanteile	152.823	17,5	65.561	24,7	42,9	19	1.176	55.827	72	163.679	15,8	7,1
andere nicht festverzinsliche Wertpapiere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inhaberschuldverschreibungen u. and. festverz. Wertpapiere	149.083	17,0	53.596	20,2	36,0	59	-	9.397	0	193.341	18,6	29,7
Hypotheken-, Grundschuld- und Rentenschuldforderungen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verträge bei Lebens- versicherungsunternehmen	450.613	51,5	90.162	34,0	20,0	7.356	15.000	8.149	654	554.348	53,4	23,0
Namensschuldverschreibungen	34.547	3,9	9.035	3,4	26,2	-	-	1.500	-	42.082	4,1	21,8
Schuldscheinforderungen und Darlehen	50.551	5,8	5.050	1,9	10,0	-	-	8.550	-	47.051	4,5	-6,9
übrige Ausleihungen	500	0,1	-	-	-	-	-	-	-	500	0,0	-
Einlagen bei Kreditinstituten	34.127	3,9	33.440	12,6	98,0	-	-	33.729	-	33.839	3,3	-0,8
andere Kapitalanlagen	5	0,0	5.123	1,9	95.403,7	-	-	5.105	-	24	0,0	346,3
Summe der Kapitalanlagen	874.872	100,0	264.991	100,0	30,3	7.433	16.176	125.156	726	1.037.590	100,0	18,6
Anzahl der Unternehmen							30					

1) Mit dem Währungskurswert vom Ende des Geschäftsjahres.
2) in % der Summe der Kapitalanlagen.
3) in % des Anfangsbestandes.
4) Veränderung (Endbestand abzüglich Anfangsbestand) in % des Anfangsbestandes.

ABSTRAKT

Diplomové práce „Srovnání výkonnosti penzijních fondů v České republice a v zahraničí“ je analýza důchodového systému v České republice z hlediska mezigenerační solidarity, solidarity bohatých s chudými a z hlediska zásluhovosti. Demografický vývoj vyžaduje nutnost důchodové reformy. V další části diplomové práce je charakterizována úloha penzijních fondů v penzijním systému České republiky, Německa a Francie a popsána legislativní pravidla pro činnost penzijních fondů v České republice a ve Francii a provedeno srovnání penzijního připojištění těchto dvou zemí. V poslední části diplomové práce je analyzována a porovnána výkonnost penzijních fondů v České republice, Německu a Francii, charakterizována investiční strategie českých a německých penzijních fondů a zjištěny příčiny nízké výkonnosti penzijních fondů v České republice.

ABSTRACT

Diploma thesis “Performance Comparison of Pension Funds in the Czech Republic and abroad“ contains the analysis of the pension system in the Czech Republic regarding the intergenerational aspect, the rich and poor consciousness, and last but not least, it shows interpretation based on merits. Demographic progress reflects the need of the pension reformation.

Part of the thesis is focused on the pension funds’ problem in the Czech Republic, Germany and France. Legislation of the pension funds’ operation in the Czech Republic and France is described and a pension fund comparison between the two countries is performed.

In the last part of the thesis, pension funds’ performance in the Czech Republic, Germany and France is evaluated. The investment strategy of the Czech and German pension funds is defined and reasons for a low performance quality within the Czech pension funds are given.

KLÍČOVÁ SLOVA

Důchodový systém, demografická prognóza, míra závislosti, důchodová reforma, mezigenerační solidarita, solidarita bohatých s chudými, zásluhovost, zásluhovost rodičů, penzijní fondy, výkonnost, investiční strategie

KEYWORDS

Pension system, demographic prognosis, dependency rate, pension reformation, intergenerational aspect, the rich and the poor consciousness, meritocracy, parents' meritocracy, pension funds, performance, investment strategy.